

महाराष्ट्र शासन
मत्स्यव्यवसाय विभाग

वार्षिक विकास कार्यक्रम

२०२४-२५

मत्स्यव्यवसाय आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य
सी-२४, दुसरा मजला, मितल टॉवर-सी विंग, नरिमन पॉईंट
महाराष्ट्र विधानभवन जवळ, मुंबई - ४०० ०२१

मत्स्यव्यवसाय विभाग

वार्षिक विकास कार्यक्रम
२०२४-२५

मत्स्यव्यवसाय आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य
सी-२४, दुसरा मजला, मित्तल टॉवर-सी विंग, नरिमन पॉईंट,
महाराष्ट्र विधानभवन जवळ, मुंबई ४०० ०२१.

महाराष्ट्र शासन

मत्स्यव्यवसाय विभाग

आयुक्त मत्स्यव्यवसाय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांचे कार्यालय

सी-२४, दुसरा मजला, मितल टॉवर-सी विंग, नरिमन पॉईंट, महाराष्ट्र विधानभवन जवळ, मुंबई-४०००२१

Email:-commfishmaha@gmail.com

Website-http://fisheries.maharashtra.gov.in

जा.क्र.मत्स्य/नि/१११२०६/१८/२४५/२०२४-२५

दि. १२/०९/२०२४

परिपत्रक

मत्स्यव्यवसाय विभागाच्या वार्षिक विकास कार्यक्रम सन २०२४-२५ साठी शासनाने एकूण रु. ७६६००.४३ लक्ष इतकी अर्थसंकल्पीय तरतूद संमत केलेली आहे. यात राज्यस्तरीय योजनासाठी रु. ८२७४.३७ लक्ष इतकी अर्थसंकल्पीय तरतूद उपलब्ध आहे. प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजनेसाठी रु. ३४०७०.११ लक्ष इतकी अर्थसंकल्पीय तरतूद उपलब्ध आहे. जिल्हास्तरीय सर्वसाधारण योजनांकरीता रु. १००९५.१५ लक्ष, विशेष घटक योजनांकरीता रु. ३०.५९ लक्ष, आदिवासी उपयोजनांसाठी रु. २३२.११ लक्ष व आदिवासी क्षेत्राबाहेरील आदिवासी योजनांकरीता रु. ३३.४८ लक्ष इतकी अर्थसंकल्पीय तरतूद उपलब्ध आहे. तसेच योजनेतर योजनेसाठी (अनिवार्य) रु. २३८६४.६२ लक्ष इतकी अर्थसंकल्पीय तरतूद उपलब्ध आहे.

वरील नियतव्ययातून भूजल, सागरी व निमखाच्या पाण्यातील मत्स्यव्यवसाय विकासाच्या योजना राबविण्यात येतात. राज्यस्तरीय व जिल्हास्तरीय योजनांची तपशीलवार माहिती सोबतच्या वार्षिक विकास कार्यक्रम २०२४-२५ पुस्तिकेत दिलेली आहे. या संदर्भात खालील बाबींचा समावेश होतो :-

- (१) केंद्र शासनाने दिनांक २४ जून २०२० च्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना संपूर्ण देशात राबविण्यास मान्यता दिलेली आहे. सदर योजना राज्यामध्ये राबविण्यास राज्य शासनाने शासन निर्णय दिनांक १७ नोव्हेंबर २०२० अन्वये मान्यता प्रदान केलेली आहे. सदर योजना संपूर्ण राज्यामध्ये सन २०२०-२१ पासून सन २०२४-२५ या ०५ वर्षांसाठी राबविण्याचा निर्णय घेण्यात आलेला असून त्याद्वारे राज्याचे मत्स्योत्पादन व मत्स्यशेतकऱ्यांचे उत्पन्न दुप्पट करणे हा या योजनेचा उद्देश आहे. प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजनेतर्गत एकूण ८७ योजनांचा समावेश आहे. सदर योजनेतर्गत सर्वसाधारण प्रवर्गास ४०% अनुदान व अनुसूचित जातीजमाती व महिला इत्यादी प्रवर्गासाठी एकूण ६०% अनुदान देण्यात येते.
- (२) केंद्र शासन व राज्य शासनाच्या नियोजन विभागाकडून निर्देशित केलेल्या योजनानिहाय व जिल्हानिहाय नियतव्ययाच्या अधीन राहून विभागाचा सन २०२४-२५ या वर्षाचा योजना कार्यक्रम आखण्यात आला आहे. त्या अनुषंगाने भौतिक लक्ष ठरविण्यात आलेली आहेत.
- (३) विभागाच्या योजना कार्यक्रमात आदिवासी उपयोजना, आदिवासी क्षेत्राबाहेरील आदिवासी उपयोजना व विशेष घटक योजनांखालील योजनानिहाय/ जिल्हानिहाय माहिती स्वतंत्रपणे प्रकरण क्रमांक ३ व मध्ये दिलेली आहे.
- (४) हा कार्यक्रम १००% साध्य होण्याच्या दृष्टिने या विभागाच्या सर्व स्तरांवर संबंधित अधिकाऱ्यांनी सर्वोत्तम प्रयत्न करावेत.
- (५) योजनेतर योजना (अनिवार्य), सन २०२४-२५ या वर्षाकरीता विभागाची महत्त्वाची फलनिष्पत्ती क्षेत्रे (Key Result Area - K.R.A), किसान क्रेडिट कार्ड (KCC) व ई- श्रम पोर्टलवर मत्स्य कामगारांची नोंदणी करणे इत्यादी विषयांबाबतच्या माहितीचा समावेश पुस्तिकेमध्ये करण्यात आलेला आहे. उपरोक्त विषयांतर्गत पुस्तिकेमध्ये नमूद केल्यानुसार सर्व जिल्हा कार्यालयांनी उचित कार्यवाही करावी.

- (६) या विभागाच्या सर्व राज्यस्तरावरील व जिल्हा स्तरावरील अधिकाऱ्यांनी या कार्यक्रमातील प्रत्येक योजनांच्या प्रगतीबाबतचा आर्थिक व भौतिक साध्याचा मासिक, त्रैमासिक, सहामाही व वार्षिक अहवाल विहित प्रपत्रात व विहित कालावधीत पर्यवेक्षकीय अधिकाऱ्याकडे व मुख्य कार्यालयास पाठवावेत. जेणेकरून, विभाग प्रमुखांना शासनास वेळोवेळी प्रगती अहवाल सादर करणे शक्य होईल. तरी संबंधित अधिकाऱ्यांनी उचित कार्यवाही विहित कालावधीमध्ये करावी.

डॉ. अतुल पाटणे, भा. प्र.से.

आयुक्त, मत्स्यव्यवसाय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

प्रति,

१. मा. उपसचिव, कृषि व पदुम विभाग (पदुम-१४)/(पदुम-१६) मंत्रालय, मुंबई यांना माहितीसाठी.
२. सहआयुक्त, मत्स्यव्यवसाय (भूजल, सागरी, निपास) मुंबई.
३. उपायुक्त, मत्स्यव्यवसाय (प्रशासन, अर्थ व नियोजन, सांख्यिकी) मुंबई.
४. उप निबंधक, सहकारी संस्था (मत्स्य), महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
५. कार्यकारी अभियंता (मत्स्य), आयुक्त कार्यालय, मुंबई.
६. प्रादेशिक उपायुक्त, मत्स्यव्यवसाय, मुंबई/पुणे/नाशिक/छ.संभाजीनगर/लातूर/अमरावती/नागपूर
७. सहायक आयुक्त, मत्स्य, प्रशासन/कर्ज व वसुली.
८. सहायक आयुक्त, मत्स्य, भूजल/मत्स्यबिज/सागरी/निपास.
९. सहायक आयुक्त, मत्स्यव्यवसाय, मुंबई-शहर/मुंबई-उपनगर/ठाणे/रायगड/रत्नागिरी/सिंधुदुर्ग/पुणे/सातारा/सांगली/सोलापूर/कोल्हापूर/नाशिक/धुळे/नंदूरबार/जळगाव/अहमदनगर/छ.संभाजीनगर/जालना/बीड/परभणी/हिंगोली/नांदेड/धाराशिव/लातूर/अमरावती/बुलढाणा/अकोला/वाशिम/यवतमाळ/नागपूर/वर्धा/भंडारा/गोदिया/चंद्रपूर/गडचिरोली.
१०. व्यवस्थापकीय संचालक, गोड्या पाण्यातील कोळंबी बीज उत्पादन केंद्र-दापचरी, जि. पालघर.
११. मत्स्यव्यवसाय विकास अधिकारी, मिरकरवाडा प्राधिकरण, रत्नागिरी.
१२. कार्यासन अधिकारी (मुख्यालय) कार्यासन क्रमांक १/२/३/४/५/६/७/८/९/१०/१२/१३/१४/१५/१६/१७/१८/१९.
१३. निवड नस्ती (वार्षिक विकास कार्यक्रम पुस्तिका).

प्रस्तावना

आयुक्त, मत्स्यव्यवसाय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांच्या विविध उपक्रमांशी संबंधित वार्षिक विकास कार्यक्रम २०२४-२५ च्या अहवालासाठी आयुक्तालयाच्या नियोजन शाखेचे अधिकारी/ कर्मचारी यांनी या अहवालासाठी परिश्रम केल्याने मी त्यांचे मनापासून कौतुक करतो. मला आशा आहे की, हे प्रकाशन मत्स्यव्यवसाय विकासाच्या धोरणासाठी खूप उपयुक्त ठरेल.

सदर अहवालात निर्मिती, प्रशासक, नियोजक, संशोधक तसेच मच्छीमार बांधव व इतर जे सुधारणा करण्याच्या दृष्टीने सूचना करू इच्छितात त्या सर्वांचे स्वागत आहे.

मत्स्यव्यवसाय विकासाची प्रमुख उद्दिष्टे म्हणजे सागरी, निमखारेपाणी व भुजलाशयीन मत्स्योत्पादनासह मत्स्योद्योगात वाढ करून मत्स्य उत्पादन वाढीबरोबरच अधिकाधिक रोजगाराची निर्मिती करून या व्यवसायातील उत्पादकांची म्हणजेच मच्छीमारांची आर्थिक व सामाजिक स्थिती सुधारणे होय. राज्यामध्ये ३.४६ लाख हेक्टर गोड्यापाण्याचे क्षेत्र, ७२० कि. मी. लांबीच्या सागरी किनारपट्टीमध्ये १,११,५१२ चौ.कि.मी. सागरी मासेमारी क्षेत्र व १७,१२५ हेक्टर निमखाऱ्या पाण्यातील कोळंबी संवर्धनाकरिता खाजण क्षेत्र उपयुक्त असल्याचे आढळून आले आहे. सन २०२३-२४ मध्ये सागरी क्षेत्रातून ३६४२८८ मे. टन मत्स्योत्पादन झाले असून त्याचे मुल्य रु. ७३८६.६८ कोटी इतके आहे, तर भूजल क्षेत्रातून १८३७७५ मे. टन मत्स्योत्पादन असून त्याचे मुल्य रु. २३२३.४५ कोटी इतके आहे. राज्यातून २४१५५८ मे. टन मासे निर्यात करण्यात आले असून त्यापासून रु. ६२१२.१९ कोटी इतके परकीय चलन राज्यास प्राप्त झाले आहे.

उपलब्ध जलक्षेत्रातून जास्तीत-जास्त मत्स्य उत्पादन घेणे, उपलब्ध जलक्षेत्र मत्स्यव्यवसायाखाली आणून उत्पादनात वाढ करणे, पारंपारिक मच्छीमारांना सक्षम बनविण्यासाठी अद्यावत व प्रगत तंत्रज्ञानाचे प्रशिक्षण देण्याबरोबरच मोफत विमा संरक्षण, तलाव ठेक्याने देणे, बंदिस्त पिंजरा प्रगत मत्स्यसंगोपनाद्वारे तलावातील मत्स्य उत्पादनात वाढ करणे, तसेच सागरी क्षेत्रातील मासेमारी नौकांवर वायरलेस, फिशफाईंडर व जीपीएस यंत्रणा बसविणे, अवैध मासेमारीवर कार्यवाही करणे, सागरी क्षेत्रातील मच्छीमारांना पायाभूत सुविधा उपलब्ध करून देण्याकरिता जेट्टी व मच्छीमार बंदरे बांधून देणे, बर्फ कारखाने, शीतगृहे व मासळी प्रक्रिया उद्योग सुरू करणे, दुर्बल घटकांतील मच्छीमारांच्या सामाजिक व आर्थिक विकासाच्या दृष्टीने नविन कार्यक्रमाची आखणी करणे, तसेच जनजाती व अनुसूचित जातीसारख्या समाजातील दुर्बल घटकातील व्यक्तींना मत्स्यव्यवसायात सामावून घेऊन उपजिविकेसाठी व्यवसाय उपलब्ध करून देणे इत्यादी कार्यक्रम यशस्वीरित्या राबविण्यात येत आहेत.

राज्याचे भूजल क्षेत्र सुमारे ३.७७ लक्ष हेक्टर इतके आहे. या भूजल क्षेत्रात इष्टतम पातळीवर संचयन करावयाचे झाल्यास सुमारे ९२.१० कोटी मत्स्यबोटुकलीची आवश्यकता आहे. महाराष्ट्र राज्यात सद्यःस्थितीत ३२ मत्स्यबीज उत्पादन केंद्रे व ०२ कोळंबी बीज उत्पादन केंद्रे असे एकूण ३४ केंद्रे आहेत. त्यापैकी ०३ मत्स्यबीज उत्पादन केंद्रे महाराष्ट्र मत्स्योद्योग विकास महामंडळाकडे (MFDC) वर्ग करण्यात आलेले आहेत. एकूण मत्स्यबीज संवर्धन केंद्र ३२ व कोळंबी बीज संवर्धन ०१ असे एकूण ३३ संवर्धन केंद्र विभागाच्या ताब्यात आहेत. दिनांक १६ डिसेंबर २०२२ व दिनांक १ ऑगस्ट २०२३ च्या शासन निर्णयातील सुधारित धोरणान्वये राज्यातील ३४ शासकीय मत्स्यबीज उत्पादन व ३३ मत्स्यबीज संवर्धन केंद्र अशा एकूण ६७ केंद्राकरिता ई-निविदा पद्धतीने २५ वर्षे कालावधीसाठी भाडेपट्टीने देण्यास मान्यता प्रदान करण्यात आली आहे. त्यानुसार आजमितीपर्यंत एकूण ५४ केंद्रे भाडेपट्टीने देण्याकरिता ई-निविदा प्रसिद्ध करण्यात आली होती. त्यापैकी सद्यःस्थितीत २२ केंद्रे भाडेपट्टीने देण्यात आलेली आहेत.

राज्यातील सागरी जिल्ह्याच्या किनारपट्टीवर प्राथमिक पाहणीनुसार निमखाऱ्या पाणी क्षेत्रामध्ये अंदाजे ८०,००० हेक्टरचे नैसर्गिक खाजण क्षेत्र आढळून आले आहे. त्यापैकी १७,१२५ हे. जलक्षेत्र कोळंबी उत्पादनासाठी योग्य असल्याचे सर्वेक्षणांती आढळून आले आहे. सदर क्षेत्रात कोळंबी संवर्धनासाठी या प्रजातीच्या १५५ कोटी बीजाची आवश्यकता आहे. राज्यातील कोळंबी उत्पादनासाठी योग्य असलेली खाजण जमिन १७,१२५ हेक्टर आधुनिक तंत्रज्ञानाच्या सहाय्याने विकसित करून सधन मत्स्य/कोळंबी शेतीखाली आणून जास्तीत-जास्त मत्स्य/कोळंबी उत्पादन घेण्याच्या दृष्टीने मत्स्य/कोळंबी संवर्धकांना प्रशिक्षण, मार्गदर्शन व अर्थसहाय्य देण्याच्या योजना ७ सागरी जिल्ह्यात राबविण्यात येतात.

केंद्र शासनाने सन २०१८-१९ ते सन २०२४-२५ या पाच वर्षांच्या कालावधीसाठी राज्यामध्ये मत्स्यव्यवसाय क्षेत्रातील पायाभूत सुविधा विकास निधी योजना (Fisheries and Aquaculture Infrastructure Fund -FIDF) राबविण्यास शासन निर्णय दि.१२ नोव्हेंबर, २०२० अन्वये मान्यता प्रदान केलेली आहे. सदर योजनेतर्गत पाच मासेमारी बंदरामध्ये पायाभूत सुविधांचे बळकटीकरण करण्याचे प्रस्तावित आहे.

केंद्र शासनामार्फत सन २०२०-२१ ते २०२४-२५ या पाच वर्षांसाठी प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना राबविण्यात येणार आहे. तसेच दि. २४ जून २०२० च्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार सदर योजना संपूर्ण देशामध्ये राबविण्यास मान्यता मिळालेली असून राज्य शासनाने शासन निर्णय दिनांक १७ नोव्हेंबर २०२० अन्वये मान्यता प्रदान केलेली आहे. राज्याचे मत्स्योत्पादन व मत्स्यशेतकऱ्यांचे उत्पन्न दुष्पट करणे हा या योजनेचा उद्देश आहे.

मत्स्यव्यवसाय विभागाच्या वार्षिक विकास कार्यक्रम सन २०२४-२५ साठी शासनाने एकूण रु. ७६६००.४३ लक्ष इतकी अर्थसंकल्पीय तरतूद संमत केलेली आहे. यात राज्यस्तरीय योजनासाठी रु. ८२७४.३७ लक्ष इतकी अर्थसंकल्पीय तरतूद उपलब्ध आहे. प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजनेसाठी रु. ३४०७०.११ लक्ष इतकी अर्थसंकल्पीय तरतूद उपलब्ध आहे. जिल्हास्तरीय सर्वसाधारण योजनांकरीता रु. १००९५.१५ लक्ष, विशेष घटक योजनांकरीता रु. ३०.५९ लक्ष, आदिवासी उपयोजनांसाठी रु. २३२.११ लक्ष व आदिवासी क्षेत्राबाहेरील आदिवासी योजनांकरीता रु. ३३.४८ लक्ष इतकी अर्थसंकल्पीय तरतूद उपलब्ध आहे. तसेच योजनेतर्गत योजनेसाठी (अनिवार्य) रु. २३८६४.६२ लक्ष इतकी अर्थसंकल्पीय तरतूद उपलब्ध आहे.

मत्स्यव्यवसाय विभागाचे सर्व अधिकारी व कर्मचारी हे वार्षिक विकास कार्यक्रम सन २०२४-२५ प्रमाणे आर्थिक आणि भौतिक लक्ष्य १००% साध्य करण्यासाठी प्रयत्नशील राहतील असा मला विश्वास आहे.

डॉ. अतुल पाटणे, भा. प्र.से.
आयुक्त मत्स्यव्यवसाय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

वार्षिक विकास कार्यक्रम २०२४-२५

अनुक्रमणिका

अ.क्र.	तपशिल	पृष्ठ क्र.
१	विवरणपत्र :- १ वार्षिक योजना गोषवारा एकूण मंजूर नियतव्ययापैकी अर्थसंकल्पीय/ अर्थसंकल्पीय विरहित नियतव्यय.	९
२	विवरणपत्र :- २ संमत नियतव्ययाची योजनानिहाय अर्थसंकल्पीय व अर्थसंकल्पीय विरहित नियतव्ययाची विगतवारी (जी.एन.२)	१०
३	विवरणपत्र :- ३ मासेमारी बंदरे व जेट्टीचा विकास	१६
४	विवरणपत्र :- ४ मागील ३ वर्षांच्या खर्चाची माहिती (सन २०२०-२१ ते सन २०२२-२३) (योजनांतर्गत योजना/योजनेत्तर योजना)	२०
५	विवरणपत्र :- ५ मागील १३ वर्षांच्या खर्चाची माहिती (सन २०१०-११ ते सन २०२२-२३) जिल्हा वार्षिक योजना - (सर्वसाधारण/आदिवासी योजना व आदिवासी क्षेत्राबाहेरिल उपयोगना/ विशेष घटक योजना)	२९
प्रकरण एक :- राज्यस्तरीय योजना		३१
१	मच्छीमार बंदरांचा विकास (अभ्यास गट)	३३
२	नाबार्ड (NABARD) योजनेतर्गत मच्छीमार बंदराचा विकास (नाबार्ड टप्पा-२०/२२/२३/२४)	३३
३	ससून गोदी मच्छीमार बंदराचे आधुनिकीकरण	३४
४	करंजा, मिरकरवाडा व आनंदवाडी या लहान मासेमारी बंदराचे बांधकाम	३४
५	स्वेच्छा अनुदानातर्गत गौण बांधकामे	३५
६	रा.स.वि.नि. योजनेअंतर्गत मासेमारी नौकाचे यांत्रिकीकरण	३५
७	रा.स.वि.नि. योजने अंतर्गत मासळीचे सुरक्षण, वाहतूक व विक्री	३६
प्रकरण दोन :- जिल्हास्तरीय योजना		३९
१	मच्छीमार सहकारी संस्थांना अर्थसहाय्य	४९
२	मत्स्यबीज उत्पादन केंद्राची स्थापना	४९
३	मच्छीमार बंदराच्या विकासासाठी सर्वेक्षण व सुधारणा करणे.	५२
४	रासविनि योजने अंतर्गत मच्छीमार नौकांचे यांत्रिकीकरण व सुधारणा करणे.	५२
५	धडक कार्यक्रमा अंतर्गत लहान मच्छीमार बंदरांचा विकास करणे.	५३
६	अवरुध्द पाण्यात मत्स्यसंवर्धन	५४
७	मच्छीमार सहकारी संस्थांना वीज दरात सवलत	५४
८	मासेमारी साधनांच्या खरेदीवर अर्थसहाय्य	५५
९	मत्स्यसंवर्धक विकास यंत्रणा स्थापन करणे (केंद्र पुरस्कृत योजना) ७५:२५	५७

अ.क्र.	तपशिल	पृष्ठ क्र.
	प्रकरण तीन :- आदिवासी उपयोजना/आदिवासी उपयोजना क्षेत्राबाहेरील योजना	५९
	प्रकरण चार :- विशेष घटक योजना	६५
	प्रकरण पाच :- योजनेत्तर योजना (अनिवार्य)	८३
१	हायस्पीड डिझेल तेलावरील विक्रीकराच्या प्रतिपूर्तीबाबत	८५
२	मच्छीमार युवकांना प्रशिक्षण	८५
३	मत्स्यबीज केंद्रे	८७
४	अवरुध्द पाण्यात मत्स्यसंवर्धन	८७
५	सागरी मासेमारी नियमन	८७
६	नैसर्गिक आपत्तीत मृत पावलेल्या मच्छीमारांच्या वारसांना अनुदान	८८
७	शाळा	८८
८	तारापोरवाला मत्स्यालय	८८
९	मुख्य कार्यालय व प्रादेशिक कार्यालय (भारीत)	८८
	प्रकरण सहा :- मत्स्यव्यवसाय क्षेत्रातील पायाभूत विकास निधी योजना (FIDF)	८९
	प्रकरण सात :- प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना (PMMSY)	९३
	प्रकरण आठ :- सन २०२४-२५ या वर्षाकरीता विभागाची महत्त्वाची फलनिष्पत्ती क्षेत्रे (Key Result Area - K.R.A)	११३
	प्रकरण नऊ :- किसान क्रेडिट कार्ड	११७
	प्रकरण दहा :- केंद्र सरकारच्या श्रम व रोजगार विभागाच्या पोर्टलवर मत्स्यव्यवसाय कामगार, मत्स्यविक्रेते यांची नोंद करणे बाबत.	१२१

विवरणपत्र -१
वार्षिक योजना २०२४-२५ गोषवारा
अर्थसंकल्पित तरतूद

अ.क्र.	योजना	मूळ अर्थसंकल्पीत तरतूद	पुरक मागणी	एकूण तरतूद
१	२	३	४	५
अ.	योजनांतर्गत योजना			
१	राज्यस्तरीय योजना			
अ)	राज्य हिस्सा (सर्वसा योजना)	८२७४.३७	०.००	८२७४.३७
ब)	नाबार्ड हिस्सा	३२७५.००	०.००	३२७५.००
	एकूण राज्यस्तरीय योजना	११५४९.३७	०	११५४९.३७
२	जिल्हास्तरीय योजना			
अ)	सर्वसा योजना	१००९५.१५	०.००	१००९५.१५
ब)	विशेष घटक योजना	३०.६०	०.००	३०.६०
क)	आदि.उपयोजना	२३२.११	०.००	२३२.११
ड)	आउक्षे बाहेरील योजना	३३.४८	०.००	३३.४८
	एकूण जिल्हास्तरीय योजना	१०३९१.३४	०.००	१०३९१.३४
३	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना			
अ)	केंद्र हिस्सा	२०३४६.११	०.००	२०३४६.११
ब)	राज्य हिस्सा	१३७२४.००	०.००	१३७२४.००
	एकूण प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना	३४०७०.११	०.००	३४०७०.११
१	राज्यस्तरीय योजना	११५४९.३७	०.००	११५४९.३७
२	सर्वसा योजना (जिल्हास्तरीय)	१००९५.१५	०.००	१००९५.१५
३	विशेष घटक योजना	३०.६०	०.००	३०.६०
४	आदिवासी उपयोजना	२३२.११	०.००	२३२.११
५	आउक्षे बाहेरील योजना	३३.४८	०.००	३३.४८
६	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना	३४०७०.११	०.००	३४०७०.११
	एकूण	५६०१०.८२	०.००	५६०१०.८२
ब.	अनिवार्य (योजनेत्तर योजना)			
१	मुख्य कार्यालय व प्रादेशिक कार्यालये	२४५४.८३	०	२४५४.८३
२	जिल्हा कार्यालये	४६०१.२८	०	४६०१.२८
३	मत्स्यबीज केंद्रे	५१.९९	०	५१.९९
४	अवरुध्द पाण्यात मत्स्यसंवर्धन	३.१५	०	३.१५
५	सागरी मासेमारी नियमन	१०००.३०	०	१०००.३०
६	मासळी उतरविण्याची केंद्रे	१.३९	०	१.३९

अ.क्र.	योजना	मूळ अर्थसंकल्पीत तरतूद	पुरक मागणी	एकूण तरतूद
१	२	३	४	५
७	हायस्पीड डिझेल तेलावरील विक्रीकराची प्रतिपूर्तीबाबत.	१५०००.००	०	१५०००.००
८	नैसर्गिक आपत्तीत मृत पावलेल्या मच्छीमारांच्या वारसांना अनुदान	२७.००	०	२७.००
९	मच्छीमारांना प्रशिक्षण	०.२७०	०	०.२७
१०	शाळा	६७२.१२	०	६७२.१२
११	तारापोरवाला मत्स्यालय	५०.७९	०	५०.७९
१२	मुख्य कार्यालय व प्रादेशिक कार्यालये भारीत	१.५०	०	१.५०
१३	सामाजिक सुरक्षा व कल्याण	०.००	०	०.००
१४	शासकिय कर्मचारी इ. कर्जे	०.००	०	०.००
	एकूण (ब) अनिवार्य (योजनेतर योजना)	२३८६४.६२	०.००	२३८६४.६२
	एकूण(अ) + (ब)	७९८७५.४४	०.००	७९८७५.४४

विवरणपत्र -२

वार्षिक योजना २०२४-२५

संमत नियतव्ययाची योजना व अर्थशिर्षनिहाय मूळ अर्थसंकल्पित तरतूद विगतवारी विवरण

(रु.लाख)

अ.क्र.	योजना	उप योजना	अर्थशीर्ष	मूळ अर्थसंकल्पीत तरतूद	पुरक मागणी	एकूण तरतूद
(अ)	राज्यस्तरीय योजना (राज्य हिस्सा)					
१	मच्छीमारबंदराचा विकास (अभ्यास गट) राज्य	सर्वसा	४४०५०६५१	५००.००	०.००	५००.००
२	मासेमारी बंदरे आणि लहान बांधकामे (राज्य हिस्सा ०५%)	सर्वसा	४४०५३३०९	२२५.००	०.००	२२५.००
	मासेमारी बंदरे आणि लहान बांधकामे (नाबार्ड ९५%)	नाबार्ड	४४०५३२९२	३२७५.००	०.००	३२७५.००
३	लहान मासेमारी बंदरे बांधकाम (राज्य हिस्सा ५०%)	सर्वसा	४४०५३४१६	१२००.००	०.००	१२००.००
	लहान मासेमारी बंदरे बांधकाम (केंद्र हिस्सा ५०%)	सर्वसा	४४०५३४०७	१२००.००	०.००	१२००.००

अ.क्र.	योजना	उप योजना	अर्थशीर्ष	मूळ अर्थसंकल्पीत तरतूद	पुरक मागणी	एकूण तरतूद
४	मच्छीमार बंदराचे आधुनिकीकरण (राज्य हिस्सा ५०%)	सर्वसा	४४०५३३६३	८७३.६९	०.००	८७३.६९
		सर्वसा	४४०५३३६३	०.०१	०.००	०.०१
	मच्छीमार बंदराचे आधुनिकीकरण (केंद्र हिस्सा ५०%)	सर्वसा	४४०५३३७२	८७३.६९	०.००	८७३.६९
		सर्वसा	४४०५३३७२	०.०१	०.००	०.०१
५	स्वेच्छा अनुदान (discretionary grant)	सर्वसा	२४०५०४९६	१२६.९२	०.००	१२६.९२
६	मासेमार नौकांचे यांत्रिकीकरण (रसिविनि हिस्सा ०५%)	रसिविनि	४४०५०१६८	०.०१	०.००	०.०१
	मासेमार नौकांचे यांत्रिकीकरण (रसिविनि हिस्सा २०%)	रसिविनि	४४०५०५५१	०.०१	०.००	०.०१
७	जतन परिवहन व पणन (रा.स.वि. नि.हिस्सा)	रसिविनि	४४०५०१७७	०.०१	०.००	०.०१
	जतन परिवहन व पणन बर्फ कारखाने व शितगृहे (रा.स.वि.नि.हिस्सा)	रसिविनि	४४०५०५६२	०.०१	०.००	०.०१
	जतन वाहतुक व पणन -ट्रक,वाहणे, डिझेल टँकर खरेदी विक्री व गोदाम बांधणी (रा.स.वि.नि.हिस्सा)	रसिविनि	४४०५०५७१	०.०१	०.००	०.०१
(अ) एकूण राज्यस्तरीय योजना -				८२७४.३७	०.००	८२७४.३७
(ब)	जिल्हास्तरीय योजना (सर्वसाधारण)					
१	मत्स्यबीज केंद्राचे बांधकाम, सुधारणा व आधुनिकीकरण	सर्वसा	२४०५०१५५	२४६६.०३	०.००	२४६६.०३
		सर्वसा	४४०५००१४	०.००	०.००	०.००
२	लहान मासेमारी बंदराचा विकास	सर्वसा	४४०५०४७१	५५४४.००	०.००	५५४४.००
३	मत्स्यव्यवसाय विकास यंत्रणेची स्थापना करणे	सर्वसा	२४०५०१६४	०.०४	०.००	०.०४
४	मासेमार नौकाचे यांत्रिकीकरण	सर्वसा	४४०५०१३२	१.०३	०.००	१.०३
५	मासेमार यांत्रिक नौकेवर अत्याधुनिक इलेक्ट्रॉनिक उपकरणे खरेदीसाठी अर्थसहाय्य	सर्वसा	२४०५११७१	१.००	०.००	१.००
६	मच्छीमार सहकारी संस्थांचा विकास	सर्वसा	२४०५०३४२	४७०.२९	०.००	४७०.२९
		सर्वसा	४४०५०१२१	०.००	०.००	०.००
७	अवरुद्ध पाण्यात मत्स्यसंवर्धन	सर्वसा	२४०५०१३७	०.००	०.००	०.००
८	मासळीचे सुरक्षण पणन व परिवहन	सर्वसा	२४०५०३७१	०.००	०.००	०.००
		सर्वसा	४४०५०१४१	०.००	०.००	०.००
९	मच्छीमार सहकारी संस्थांना विज दरात सवलत	सर्वसा	२४०५१०७१	५०.०२	०.००	५०.०२
१०	मासेमार साधनांच्या खरेदीवर अर्थसहाय्य	सर्वसा	२४०५०४४२	८३७.७६	०.००	८३७.७६
११	मच्छीमार बंदराचा विकास (अभ्यास) राज्य	सर्वसा	४४०५३३२७	७२४.९८	०.००	७२४.९८

अ.क्र.	योजना	उप योजना	अर्थशीर्ष	मूळ अर्थसंकल्पीत तरतूद	पुरक मागणी	एकूण तरतूद
(ब) एकूण जिल्हास्तरीय योजना-				१००९५.१५	०.००	१००९५.१५
(क)	जिल्हास्तरीय योजना (विशेष घटक):-					
१	अवरुध्द पाण्यात मत्स्यसंवर्धन	विघयो	२४०५०६२९	२.५७	०.००	२.५७
२	मच्छीमार नौकाचे यांत्रिकीकरण	विघयो	४४०५०५३३	०.०३	०.००	०.०३
३	मच्छीमार सहकारी संस्थांचा विकास	विघयो	२४०५०६४७	०.२७	०.००	०.२७
४	मच्छीमार सहकारी संस्थांना सहाय्य	विघयो	२४०५०६५६	२७.७३	०.००	२७.७३
(क) एकूण जिल्हास्तरीय योजना (विशेष घटक)-				३०.६०	०.००	३०.६०
(ड)	जिल्हास्तरीय योजना (आदि+आउक्षे)					
१	मत्स्यबीज उत्पादन केंद्राची स्थापना	आदिवासी	२४०५०५२२	१६९.१०	०.००	१६९.१०
		आदि.क्षे.बा.	४४०५०१९५	०.००	०.००	०.००
२	मत्स्यसंवर्धन केंद्राची स्थापना (FFDA)	आदिवासी	२४०५०५३१	०.०१	०.००	०.०१
		आदि.क्षे.बा.	२४०५११५१	०.००	०.००	०.००
३	मच्छीमार सहकारी संस्थांचा विकास	आदिवासी	२४०५०५९४	०.०२	०.००	०.०२
		आदि.क्षे.बा.	४४०५०२२१	०.०२	०.००	०.०२
		आदिवासी	२४०५०७१८	०.००	०.००	०.००
		आदि.क्षे.बा.	४४०५०२४८	०.००	०.००	०.००
४	अवरुध्द पाण्यात मत्स्यसंवर्धन	आदिवासी	२४०५०५०२	३.५८	०	३.५८
		आदि.क्षे.बा.	२४०५०६७४	१.६१	०.००	१.६१
५	मच्छीमार सहकारी संस्थांना सहाय्य	आदिवासी	२४०५१२५१	५९.४०	०.००	५९.४०
		आदि.क्षे.बा.	२४०५०७२७	३१.८५	०.००	३१.८५
एकूण-		आदिवासी	-	२३२.११	०.००	२३२.११
एकूण-		आदि.क्षे.बा.	-	३३.४८	०.००	३३.४८
(ड) एकूण जिल्हास्तरीय योजना (आदि+आउक्षे)-				२६५.५९	०.००	२६५.५९
(इ)	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना					
१	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थीभिमुख योजना (सर्वसाधारण पुरुष) केंद्र हिस्सा २४% भूजल मत्स्यव्यवसाय	केंद्र हिस्सा	२४०५७५०७	१४२५.४९	०	१४२५.४९
		केंद्र हिस्सा	२४०५७५०७	०.०१	०	०.०१
२	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थीभिमुख योजना (सर्वसाधारण महिला) केंद्र हिस्सा ३६% भूजल मत्स्यव्यवसाय	केंद्र हिस्सा	२४०५७५२५	९०१०.१६	०	९०१०.१६
		केंद्र हिस्सा	२४०५७५२५	०.०१	०	०.०१
३	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थीभिमुख योजना (सर्वसाधारण पुरुष) राज्य हिस्सा १६% भूजल मत्स्यव्यवसाय	राज्य हिस्सा	२४०५७५१६	९५०.३३	०	९५०.३३
		राज्य हिस्सा	२४०५७५१६	०.०१	०	०.०१
४	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थीभिमुख योजना (सर्वसाधारण महिला) राज्य हिस्सा २४% भूजल मत्स्यव्यवसाय	राज्य हिस्सा	२४०५७५३४	६००६.७७	०	६००६.७७
		राज्य हिस्सा	२४०५७५३४	०.०१	०	०.०१

अ.क्र.	योजना	उप योजना	अर्थशीर्ष	मूळ अर्थसंकल्पीत तरतूद	पुरक मागणी	एकूण तरतूद
५	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना (केंद्र पुरस्कृत योजना) केंद्र हिस्सा ६०%	केंद्र हिस्सा	२४०५७५४३	०.०१	०	०.०१
६	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना (केंद्र पुरस्कृत योजना) केंद्र हिस्सा ४०%	केंद्र हिस्सा	२४०५७५५२	०.०१	०	०.०१
७	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना (केंद्रीय क्षेत्र योजना) केंद्र हिस्सा १००%	केंद्र हिस्सा	२४०५७५६१	०.०१	०	०.०१
८	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना (केंद्रीय क्षेत्र योजना) (सर्वसाधारण पुरुष) केंद्र हिस्सा ४०%	केंद्र हिस्सा	२४०५७५७२	०.०१	०	०.०१
९	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना (केंद्रीय क्षेत्र योजना) (सर्वसाधारण महिला) केंद्र हिस्सा ६०%	केंद्र हिस्सा	२४०५७५८१	०.०१	०	०.०१
१०	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थीभिमुख योजना (सर्वसाधारण पुरुष) (केंद्र पुरस्कृत योजना) केंद्र हिस्सा २४% निमखारेपाणी मत्स्यव्यवसाय	केंद्र हिस्सा	२४०५७५९९	८.४३	०	८.४३
		केंद्र हिस्सा	२४०५७५९९	०.०१	०	०.०१
११	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थीभिमुख योजना (सर्वसाधारण महिला) केंद्र हिस्सा ३६% निमखारेपाणी मत्स्यव्यवसाय	केंद्र हिस्सा	२४०५७६१४	४१.३९	०	४१.३९
		केंद्र हिस्सा	२४०५७६१४	०.०१	०	०.०१
१२	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थीभिमुख योजना (सर्वसाधारण पुरुष) राज्य हिस्सा १६% निमखारेपाणी मत्स्यव्यवसाय	राज्य हिस्सा	२४०५७६०५	५.६१	०	५.६१
		राज्य हिस्सा	२४०५७६०५	०.०१	०	०.०१
१३	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थीभिमुख योजना (सर्वसाधारण महिला) राज्य हिस्सा २४% निमखारेपाणी मत्स्यव्यवसाय	राज्य हिस्सा	२४०५७६२३	२७.५९	०	२७.५९
		राज्य हिस्सा	२४०५७६२३	०.०१	०	०.०१
१४	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना (केंद्र पुरस्कृत योजना) राज्य हिस्सा ४०%	केंद्र हिस्सा	२४०५७६३२	०.०१	०	०.०१
१५	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना (केंद्र पुरस्कृत योजना) केंद्र हिस्सा ६०%	केंद्र हिस्सा	२४०५७६४१	०.०१	०	०.०१
१६	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना (केंद्रीय क्षेत्र योजना) केंद्र हिस्सा १००%	केंद्र हिस्सा	२४०५७६५२	०.०१	०	०.०१
१७	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना (केंद्रीय क्षेत्र योजना) (सर्वसाधारण पुरुष) केंद्र हिस्सा ४०%	केंद्र हिस्सा	२४०५७६६१	०.०१	०	०.०१
१८	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना (केंद्रीय क्षेत्र योजना) (सर्वसाधारण महिला) केंद्र हिस्सा ६०%	केंद्र हिस्सा	२४०५७६७९	०.०१	०	०.०१

अ.क्र.	योजना	उप योजना	अर्थशीर्ष	मूळ अर्थसंकल्पीत तरतूद	पुरक मागणी	एकूण तरतूद
१९	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थीभिमुख योजना (सर्वसाधारण पुरुष) केंद्र हिस्सा २४% सागरी मत्स्यव्यवसाय	केंद्र हिस्सा	२४०५७६८८	५८८.०४	०	५८८.०४
		केंद्र हिस्सा	२४०५७६८८	०.०१	०	०.०१
२०	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थीभिमुख योजना (सर्वसाधारण महिला) केंद्र हिस्सा ३६% सागरी मत्स्यव्यवसाय	केंद्र हिस्सा	२४०५७७०३	३१२४.१४	०	३१२४.१४
		केंद्र हिस्सा	२४०५७७०३	०.०१	०	०.०१
२१	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थीभिमुख नसलेल्या योजना (बहुउद्देशिय समर्थन सेवा- सागरमित्र) केंद्र हिस्सा ६०% सागरी मत्स्यव्यवसाय	केंद्र हिस्सा	२४०५७७२१	२५४०.७७	०	२५४०.७७
		केंद्र हिस्सा	२४०५७७२१	०.०१	०	०.०१
२२	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थीभिमुख योजना (सर्वसाधारण पुरुष) राज्य हिस्सा १६% सागरी मत्स्यव्यवसाय	राज्य हिस्सा	२४०५७६९७	३९२.०२	०	३९२.०२
		राज्य हिस्सा	२४०५७६९८	०.०१	०	०.०१
२३	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थीभिमुख योजना (सर्वसाधारण महिला) राज्य हिस्सा २४% सागरी मत्स्यव्यवसाय	राज्य हिस्सा	२४०५७७१२	२०८२.७६	०	२०८२.७६
		राज्य हिस्सा	२४०५७७१२	०.०१	०	०.०१
२४	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थीभिमुख नसलेल्या योजना (बहुउद्देशिय समर्थन सेवा- सागरमित्र) राज्य हिस्सा ४०% सागरी मत्स्यव्यवसाय	राज्य हिस्सा	२४०५७७३२	१६९३.८४	०	१६९३.८४
		राज्य हिस्सा	२४०५७७३२	०.०१	०	०.०१
२५	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना -मासेमारी बंदी कालावधी दरम्यान मच्छीमारांना उदरनिर्वाहकरीता अर्थसहाय्य (केंद्र हिस्सा ५०%)	केंद्र हिस्सा	२४०५७८१२	२९.९९	०	२९.९९
		केंद्र हिस्सा	२४०५७८१२	०.०१	०	०.०१
२६	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना (केंद्रीय क्षेत्र योजना) केंद्र हिस्सा १००%	केंद्र हिस्सा	२४०५७४७२	०.०१	०	०.०१
२७	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना (केंद्रीय क्षेत्र योजना) (सर्वसाधारण पुरुष) केंद्र हिस्सा ४०%	केंद्र हिस्सा	२४०५७४८१	०.०१	०	०.०१
२८	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थीभिमुख योजना (केंद्रीय क्षेत्र योजना) (सर्वसाधारण महिला) केंद्र हिस्सा ६०%	केंद्र हिस्सा	२४०५७४९२	०.०१	०	०.०१
२९	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना मासेमारी बंदी कालावधी दरम्यान मच्छीमारांना उदरनिर्वाहकरीता अर्थसहाय्य (राज्य हिस्सा ५०%)	राज्य हिस्सा	२४०५७८२१	२९.९९	०	२९.९९
		राज्य हिस्सा	२४०५७८२१	०.०१	०	०.०१
३०	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजनेअंतर्गत मच्छीमारांसाठी कल्याणकारी योजना -मच्छीमारांसाठी अपघात गट विमा योजना (राज्य हिस्सा ४०%)	राज्य हिस्सा	२४०५७८६६	१५०.००	०	१५०.००

अ.क्र.	योजना	उप योजना	अर्थशीर्ष	मूल अर्थसंकल्पीत तरतूद	पुरक मागणी	एकूण तरतूद
३१	जतन वाहतुक व पणन -(राष्ट्रीय सहकार विकास महामंडळ)(कार्यक्रम)	राज्य हिस्सा	२४०५०३८९	०.०१	०	०.०१
३२	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना (अ.ज.) केंद्र हिस्सा ३६%	केंद्र हिस्सा	२४०५७७६८	७४९.९८	०	७४९.९८
		केंद्र हिस्सा	२४०५७७६८	०.०१	०	०.०१
३३	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना (अ.ज.) राज्य हिस्सा २४%	राज्य हिस्सा	२४०५७७७७	४९९.९९	०	४९९.९९
		राज्य हिस्सा	२४०५७७७७	०.०१	०	०.०१
३४	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना लाभार्थीभीमुख योजना (अ.जा.) केंद्र हिस्सा ३६%	केंद्र हिस्सा	२४०५७७९५	२८२७.४९	०	२८२७.४९
		केंद्र हिस्सा	२४०५७७९५	०.०१	०	०.०१
३५	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना लाभार्थीभीमुख योजना (अ.जा.) राज्य हिस्सा २४%	राज्य हिस्सा	२४०५७८०१	१८८४.९९	०	१८८४.९९
		राज्य हिस्सा	२४०५७८०१	०.०१	०	०.०१
	एकूण केंद्र हिस्सा	--	--	२०३४६.११	०.००	२०३४६.११
	एकूण राज्य हिस्सा	--	--	१३७२४.००	०.००	१३७२४.००
	एकूण-	--	--	३४०७०.११	०.००	३४०७०.११
	एकूण राज्यस्तरीय योजना -	--	--	८२७४.३७	०.००	८२७४.३७
	एकूण जिल्हास्तरीय योजना-	--	--	१००९५.१५	०.००	१००९५.१५
	एकूण जिल्हास्तरीय योजना (विशेष घटक)-	--	--	३०.६०	०.००	३०.६०
	एकूण जिल्हास्तरीय योजना (आदि+आउक्षे)-	--	--	२६५.५९	०.००	२६५.५९
	एकूण प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना-	--	--	३४०७०.११	०.००	३४०७०.११
	एकूण	--	--	५२७३५.८२	०.००	५२७३५.८२

विवरणपत्र -३

मासेमारी बंदरे व जेटीचा विकास सन - २०२३-२४

(रु. लाख)

अ. क्र.	योजनेचे नाव	कामाचे नाव	लाभ किती लाभार्थ्यांनी घेतला (जिल्हानिहाय)	अंदाजित रक्कम	निधीचे वितरण		एकूण वितरित निधी (६ + ७)	सद्यस्थिती
१	२	३	४	५	केंद्र हिस्सा/ नाबार्ड हिस्सा	राज्य हिस्सा	८	९
१	नाबार्ड मालिका- २२	चिंबई, ता. अंधेरी, जि. मुंबई उपनगर येथे मासे उत्तरविण्याच्या ठिकाणी मच्छिमारांना मुलभूत सुविधा पुरविणे. बोर्ली मांडला, ता. मुरुड, जि. रायगड येथे मासे उत्तरविण्याच्या ठिकाणी मच्छिमारांना मुलभूत सुविधा पुरविणे. बोर्ल्या, ता. गुहागर जि. रत्नागिरी येथे मासे उत्तरविण्याच्या ठिकाणी मच्छिमारांना मुलभूत सुविधा पुरविणे. विजयदुर्ग, ता. देवगड, जि. सिंधुदुर्ग येथे मासे उत्तरविण्याच्या ठिकाणी मच्छिमारांना मुलभूत सुविधा पुरविणे. पाचुर्बंदर, ता. वसई, जि. पालघर येथे मासे उत्तरविण्याच्या ठिकाणी मच्छिमारांना मुलभूत सुविधा पुरविणे.	४	८५० १२५६ ४६० ९५० ९३०	१९०.२३७५ ७५०.७२८ ४३४.१६९ ५२३.५८३ ५४५.११	१०.०१२५ ३९.५१२ २२.८५१ २७.५५७ २८.६९	२००.२५ ७९०.२४ ४५७.०२ ५५१.१४ ५७३.८	काम प्रगतिपथावर आहे. काम प्रगतिपथावर आहे. काम प्रगतिपथावर आहे. काम प्रगतिपथावर आहे. काम प्रगतिपथावर आहे.
			एकूण (ब)	४४४६	२४४३.८२७५	१२८.६२२५	२५७२.४५	
२	राष्ट्रीय कृषि विकास योजना	उत्तम पातन व उत्तम भातोडी जि. ठाणे येथे मासे उत्तरविण्याच्या ठिकाणी मच्छिमारांना मुलभूत सुविधा पुरविणे. मह तळपशा, ता. अंधेरी, जि. मुंबई उपनगर येथे मासे उत्तरविण्याच्या ठिकाणी मच्छिमारांना मुलभूत सुविधा पुरविणे. मुर्बे ता. व जि. पालघर येथे मासळी उत्तरविण्याच्या केंद्रांवर मच्छिमारांना मुलभूत सोयी सुविधा पुरविणे.		४४०० २४५० ५००	८७७.८ २१३६.५१ ४६५.८	० ० ०	८७७.८ २१३६.५१ ४६५.८	काम प्रगतिपथावर आहे काम प्रगतिपथावर आहे काम प्रगतिपथावर आहे
			एकूण (क)	७३५०	३४८०	०	३४८०	

अ. क्र.	योजनेचे नाव	कामाचे नाव	लाभ किती लाभार्थ्यांनी घेतला (जिल्हानिहाय)	अंदाजित रक्कम	निधीचे वितरण		एकूण वितरित निधी (६ + ७)	सद्यस्थिती
१	२	३	४	५	६	७	८	९
३	नाबार्ड मालिका- २३	१. धाकटी डहाणू, ता. डहाणू, जि. पालघर येथे मासळी उतरविण्याच्या केंद्रावर मच्छिमारांना मुलभूत सोयी सुविधा पुरविणे. २. दिधी ता. श्रीवर्धन जि. रायगड येथे मासळी उतरविण्याच्या केंद्रावर मच्छिमारांना मुलभूत सोयी सुविधा पुरविणे. ३. राजपुरी ता. मुरुड जि. रायगड व वेलदुर ता. गुहागर जि. रत्नागिरी येथे मासळी उतरविण्याच्या केंद्रावर मच्छिमारांना मुलभूत सोयी सुविधा पुरविणे. ४ वेलदुर, ता. जि. रत्नागिरी येथे मासळी उतरविण्याच्या केंद्रावर मच्छिमारांना मुलभूत सोयी सुविधा पुरविणे.		१२०४.४२	०	०	०	
				१४४०.१	०	०	०	
				९०३.९५	०	०	०	
				८२४.९	०	०	०	
४	नाबार्ड मालिका- २४	१. नांदगाव, ता. मुरुड, जि. रायगड येथे मासळी उतरविण्याच्या केंद्रावर मच्छिमारांना मुलभूत सोयी सुविधा पुरविणे.		४२९६.६३	२२६८.०२०५	११९.३६९५	२३८७.३९	काम प्रगतिपथावर आहे.
			एकूण -	७९२१.९८	२५४३.४६	१३३.८७	२६७७.३३	
५	निलक्रांती योजना	बोडणी, जि. रायगड येथे मासळी उतरविण्याच्या केंद्रावर मच्छिमारांना मुलभूत सोयीसुविधा पुरविणे.		८००		१३६.	१३६.	काम प्रगतिपथावर आहे.
				०	०	०	०	
			एकूण -	८००.००	०.००	१३६.००	१३६.००	

अ. क्र.	योजनेचे नाव	कामाचे नाव	लाभ किती लाभार्थ्यांनी घेतला (जिल्हानिहाय)	अंदाजित रक्कम	निधीचे वितरण		एकूण वितरित निधी (६ + ७)	सद्यस्थिती
१	२	३	४	५	६	७	८	९
६	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना	१. शिरोडा, जि. सिंधुदुर्ग		१५२४.००	०	०		कार्यान्वयीन यंत्रणा- महाराष्ट्र मेरी टाईम बोर्ड, मुंबई.
		२. रेवदंडा, जि. रायगड		४५९६.००	०	०		
		१. दांडी मक्रेबाग, जि. सिंधुदुर्ग		४५२.००	०	०		
		२. तारामुंबरी, जि. सिंधुदुर्ग		७७६.००	०	०		
		३. दाभोळ, जि. रत्नागिरी		९३९.००	०	०		
		४. पालशेत, जि. रत्नागिरी		८३४.००	०	०		
		५. असगोळी, जि. रत्नागिरी		८८३.००	०	०		
		६. बुधल, जि. रत्नागिरी		६५७.००	०	०		
		७. कोरलाई, जि. रायगड		७६५.००	०	०		
७	मत्स्यव्यवसाय क्षेत्रातील पायाभूत विकास (FIDF)	१. हर्णे, जि. रत्नागिरी	एकूण -	११४२६.००	०.००	०.००	१००.००	कार्यान्वयीन यंत्रणा- महाराष्ट्र मेरी टाईम बोर्ड, मुंबई. पर्यावरण पूरक परवानगीसाठी रु. ४१९ लक्ष निधी वितरित
		२. साखरीनाटे, जि. रत्नागिरी		२२१.३१	०	०	४१९	
		३. जीवना, जि. रायगड		१४६.४६	०	०		
		४. भरडखोल, जि. रायगड		१७८.३८	०	०		
		५. सातपाटी, जि. पालघर		११५.०९	०	०		
				३४४.९२	०	०		
				१००६.१६	०.००	०.००	४१९.००	

अ. क्र.	योजनेचे नाव	कामाचे नाव	लाभ किती लाभार्थ्यांनी घेतला (जिल्हानिहाय)	अंदाजित रक्कम	निधीचे वितरण		एकूण वितरित निधी (६ + ७)	सद्यस्थिती
१	२	३	४	५	केंद्र हिस्सा/ नाबार्ड हिस्सा	राज्य हिस्सा	८	९
८	केंद्र पुरस्कृत योजना	करंजा ता. उरण जि. रायगड येथील मत्स्यबंदर विकसित करणे		१४९८०	६१४१.४७	६१६५.४२	१२३०६.८९	सदरचे काम महाराष्ट्र मेरीटाईम बोर्ड, मुंबई यांचेमार्फत प्रगतिपथावर आहे.
		आनंदवाडी ता. देवगड जि. सिंधुदूर्ग येथील मत्स्यबंदर विकसित करणे.		८८४४	२०६२	५१८८	७२५०.००	सदरचे काम महाराष्ट्र मत्स्योद्योग विकास महामंडळ, मुंबई यांचेमार्फत प्रगतिपथावर आहे.
		मिरकरवाडा, जि. रत्नागिरी येथील मत्स्यबंदर विकसित करणे.		७४६९	३५७९	२८००	६३७९.००	सदरचे काम महाराष्ट्र मेरीटाईम बोर्ड, मुंबई यांचेमार्फत प्रगतिपथावर आहे.
		ससून गोदी, मुंबई येथील मत्स्यबंदर विकसित करणे		९२५१.५२	१८०८	७५२	२५६०.००	सदरचे काम महाराष्ट्र मत्स्योद्योग विकास महामंडळ, मुंबई यांचेमार्फत प्रगतिपथावर आहे.
			एकूण -	४०५४४.५२	१३५९०.४७	१४९०५.४२	२८४९५.८९	

विवरणपत्र ४

मागील ३ वर्षांच्या खर्चाची माहिती (सन २०२१-२२ ते २०२३-२४) (योजनांतर्गत योजना)

(रुपये हजार)

योजना	लेखाशिर्ष	एकूण तरतूद- २०२१-२२	प्रत्यक्ष खर्च मार्च अखेर २०२१-२२	एकूण तरतूद २०२२-२३	प्रत्यक्ष खर्च मार्च अखेर २०२२-२३	एकूण तरतूद २०२३-२४	प्रत्यक्ष खर्च मार्च अखेर २०२३-२४
१	२	३	४	६	७	८	९
१	मागणी क्र.एच-०६, २४०५- स्वेच्छा अनुदान	२४०५०४९६	१००००	५०००	३५००	१२६९२	२२७०.३५६
२	प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा योजना (केंद्रीय क्षेत्र योजना) केंद्र हिस्सा १००%	२४०५७४७२	२२२२९	०	०	८६३२१	०
३	प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थीभिमुख योजना (सर्वसाधारण पुरुष) केंद्र हिस्सा २४% भूजल मत्स्यव्यवसाय	२४०५७५०७	१८२३०४	३६७६८	१००००	१३९५६५	१०८७४९
४	प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थीभिमुख योजना (सर्वसाधारण पुरुष) राज्य हिस्सा १६% भूजल मत्स्यव्यवसाय	२४०५७५०७	१२१५३६			१	०
५	प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थीभिमुख योजना (सर्वसाधारण महिला) केंद्र हिस्सा ३६% भूजल मत्स्यव्यवसाय	२४०५७५२५				१	०
६	प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थीभिमुख योजना (सर्वसाधारण महिला) राज्य हिस्सा २४% भूजल मत्स्यव्यवसाय	२४०५७५३४	१७४२९४	२९५२६६	३४६००	८०१०१७	६९९७९३
७	प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थीभिमुख योजना (सर्वसाधारण पुरुष) केंद्र हिस्सा २४% निमखारेपाणी मत्स्यव्यवसाय	२४०५७५९९	१३४४०	१४४५	०	१९३६	१९३६
८	प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थीभिमुख योजना (सर्वसाधारण पुरुष) राज्य हिस्सा १६% निमखारेपाणी मत्स्यव्यवसाय	२४०५७६०५	८९६०	९६५	०	१२९१	१२९१
		२४०५७६०५				१	०

योजना	लेखाशिर्ष	एकूण तरतूद- २०२१-२२	प्रत्यक्ष खर्च मार्च अखेर २०२१-२२	एकूण तरतूद २०२२-२३	प्रत्यक्ष खर्च मार्च अखेर २०२२-२३	एकूण तरतूद २०२३-२४	प्रत्यक्ष खर्च मार्च अखेर २०२३-२४
१	३	४	५	६	७	८	९
९	२४०५७६१४	१२५२८	०	१८७७	०	३९३१	३९३१
	२४०५७६१४					१	०
१०	२४०५७६२३	८३५२	०	१२५३	०	२६२१	२६२१
	२४०५७६२३					१	०
११	२४०५७६५२	०	०	१	०	३८४१०	०
	२४०५७६५२					१	०
१२	२४०५७६८८	१४५८२०	१८६९९	५८९१७	१००००	५४९०५	५६२३२
	२४०५७६८८					१	०
१३	२४०५७६९७	९८२२०	१२४६६	३९५३३	६७००	३६६०३	३७४८८.३३४
	२४०५७६९७					१	०
१४	२४०५७७०३	१३५३६०	३७९८२	१००७६९	१९२०९.५	२९३११४	२४१६५९
	२४०५७७०३					१	०
१५	२४०५७७१२	९०२४०	२५३१३	६७१८४	१२८०६.३	१९५४०९	१६११०५
	२४०५७७१२					१	०
१६	२४०५७७२१	६२२८	६२२८	५४७७३	३०००	२५२०८७	१७१०००
	२४०५७७२१					१	०
१७	२४०५७७३२	४९५२	४९५२	३९८५३	२०००	१६८०१८	११३९९९
	२४०५७७३२					१	०

योजना	योजना	लेखाशिर्ष	एकूण तरतूद- २०२१-२२	प्रत्यक्ष खर्च मार्च अखेर २०२१-२२	एकूण तरतूद २०२२-२३	प्रत्यक्ष खर्च मार्च अखेर २०२२-२३	एकूण तरतूद २०२३-२४	प्रत्यक्ष खर्च मार्च अखेर २०२३-२४
१	२	३	४	५	६	७	८	९
१८	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना (०४) (११) मासेमारी बंदी कालावधी दरम्यान मच्छिमारांना उदरनिर्वाहाकरीता अर्थसहाय्य (रा.हि. ५०%)	२४०५७८२१	०	०	३०००	०	२९९९	०
१९	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजनेअंतर्गत मच्छिमारांसाठी कल्याणकारी योजना- (०१) (०१) कार्यरत मच्छिमारांसाठी अपघात गट विमा योजना (४०% राज्य हिस्सा)	२४०५७८२१	०	०	०	०	१	०
		२४०५७८६६		०	०	०	५४९९	४९०४.००८
	एकूण मागणी क्र.डी-०६ (कार्यक्रम) (योजनांतर्गत योजना)		११४९८५९	४३९३२३	१०४८९७६	१३१६१६	२७२३४८९	२१४६००७
	मागणी क्र.टि-०५, २४०५- मत्स्यव्यवसाय (आदिवासी विकास विभाग) :							
१	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना (अ.ज.) केंद्र हिस्सा ३६%	२४०५७७६८	६४७६३	३२९९८	११८४९८	२०१.६८	९२१४५	१०१४६२
२	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना (अ.ज.) राज्य हिस्सा २४%	२४०५७७७७	४३१७५				१९९९९	६७६४१
	एकूण मागणी क्र.टि-०५ (योजनांतर्गत)		१०७९३८	५४९७०	१९७४९८	३३६	११२१४६	१६११०३
१	मागणी क्र.एन-०३, २४०५-मत्स्यव्यवसाय (७८९- अनुसूचित जाती उपयोजना)	२४०५७७९५	९१४७६				२२८४९९	२२८४००
२	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थीभिमुख योजना (अ.जा.) केंद्र हिस्सा ३६%	२४०५७८०१	४६२०१	५८०७५	१६७५००	११२२५	१	०
							१५२२९९	१५२२९९
							१	०
	एकूण मागणी क्र.एन-०३ (कार्यक्रम) (योजनांतर्गत योजना)		१३७६७७	९६८०९	२९३९००	१८७०८	३८०८००	३८०६९९
	एकूण- २४०५		१३९५४७४	५९११०२	१५४०३७४	१५०६६०	३२१६४३५	२६९५८०८

क्र.	योजना	लेखाशिर्ष	एकूण तरतूद- २०२१-२२	प्रत्यक्ष खर्च मार्च अखेर २०२१-२२	एकूण तरतूद २०२२-२३	प्रत्यक्ष खर्च मार्च अखेर २०२२-२३	एकूण तरतूद २०२३-२४	प्रत्यक्ष खर्च मार्च अखेर २०२३-२४
१	२	३	४	५	६	७	८	९
	मागणी क्र. डी-०९, ४४०५-मत्स्यव्यवसायावरील भांडवली खर्च							
१	(००)(१०३) सागरी मत्स्यव्यवसाय, (००)(०२) लहान मासेमारी बंदरे, रा.यो.यो.	४४०५०६५१	१०००००	१०००००	२५००००	८५८८३.११७	१५००००	९४००
२	(००)(१९५)सहकारी संस्थांना मदत, पं.यो.यो., (०१)(०३) यांत्रिक नौका, रा.स.वि. नि. हिस्सा	४४०५०१६८	०	०	१	०	१	०
३	(०१)(१२) जतन, वाहतूक व पणन- ट्रक, वाहने, डिझेल टँकर खरेदी विक्री व गोदाम बांधणी (रा.स.वि.म.हिस्सा १५%) (कार्यक्रम)	४४०५०५७१	०	०	१	०	१	०
४	(०१)(११) जतन, वाहतूक व पणन- बर्फ, कारखाने व शीतगृहे (रा.स.वि.म.हिस्सा २०%) (कार्यक्रम)	४४०५०५६२	०	०	१	०	८८२२२	८८२२०
५	(०१)(०५) जतन, वाहतूक व पणन, रा.स.वि.नि. हिस्सा	४४०५०१७७	०	१२७८३	१	०	२३३७२	२३३७०
६	(०१)(०८) यांत्रिक नौका, वि.घ.यो. (राज्य हिस्सा)	४४०५०५३३	०	०	०	०	०	०
७	(०१)(१०)यांत्रिक नौका, रा.स.वि.नि.हिस्सा	४४०५०५५१	०	०	१	०	१	०
८	(००)(०५)मासेमारी बंदरे आणि लहान जेटीचे बांधकाम (नाबार्ड हिस्सा ९५ %)	४४०५३२१२	३६८७३५	७५३३५.२७०	३६५८५४	१८३७८१.३७७	४२७५००	३१४३८७.८९
९	(००)(०६)मासेमारी बंदरे आणि लहान जेटीचे बांधकाम (राज्य हिस्सा ५ %)	४४०५३३०९	१९४०७	३९२१.७६	२५०००	५६०२७.०९	२२५००	१६३७१.७३१
१०	(००)(०२) मासेमारी बंदराचे आधुनिकीकरण करणे (५० टक्के राज्य हिस्सा)	४४०५३३६३	१०५६००	०	१८५३००	०	३८७२९९	०
		४४०५३३६३					१	०
११	(००)(०३) मासेमारी बंदराचे आधुनिकीकरण करणे (५० टक्के केंद्र हिस्सा)	४४०५३३७२	१०५६००	१०५६००	१८५३००	०	३८७२९९	०
		४४०५३३७२					१	०

	योजना	लेखाशिर्ष	एकूण तरतूद- २०२१-२२	प्रत्यक्ष खर्च मार्च अखेर २०२१-२२	एकूण तरतूद २०२२-२३	प्रत्यक्ष खर्च मार्च अखेर २०२२-२३	एकूण तरतूद २०२३-२४	प्रत्यक्ष खर्च मार्च अखेर २०२३-२४
१	२	३	४	५	६	७	८	९
१२	(००)(०७) लहान मासेमारी बंदरे बांधकाम, (५०% केंद्र हिस्सा)	४४०५३४०७	६१९७९३	१९०७००	३१९११०	७२७७४	९९९९९	०
		४४०५३४०७					१	०
१३	(००)(०८) लहान मासेमारी बंदरे बांधकाम, (५०% राज्य हिस्सा)	४४०५३४१६	५४४२६४	२१९७०६.६०१	४०४५१०	१३२५००	९९९९९	४९९९९.५
		४४०५३४१६					१	०
१४	(०२)(०२) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना (केंद्र हिस्सा ६० टक्के)	४४०५३४७२	०	०	७२७७४	०	१०००००	१७९९००
		४४०५३४७२	०	०	०	०	१	०
१५	(०२)(०३) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना (राज्य हिस्सा ४० %)	४४०५३४८१	०	०	७५७६४	७५७६४	६६६८०	११९९४६.६७
		४४०५३४८१	०	०	०	०	१५२४४	०
१६	(०१)(०१) प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा केंद्रीय क्षेत्र योजना (केंद्र हिस्सा १००%)	४४०५३४३४	०	०	०	०	०	०
१७	(०१)(०२) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना (केंद्र हिस्सा ६० %)	४४०५३४४३	०	०	०	०	०	०
१८	(०१)(०३) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना (राज्य हिस्सा ४० %)	४४०५३४५२	०	०	०	०	०	०
१९	(०२)(०१) प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा केंद्रीय क्षेत्र योजना (केंद्र हिस्सा १००%)	४४०५३४६१	०	०	०	०	०	०
२०	(००)(०९) मत्स्यव्यवसाय क्षेत्रातील पायाभूत सुविधा विकास निधी योजनेची कामे (FIDF)	४४०५३४९९	०	०	०	०	२०००००	२०००००
	एकूण ४४०५-मत्स्य.भा.खर्च		१८६३३९९	७०८०४७	१८८३६१७	६०६७३०	२०६८१२२	१००१५९६
	मागणी क्र. डी-१०, ६४०५-मत्स्यव्यवसायासाठी खर्च							

योजना	लेखाशिर्ष	एकूण तरतूद- २०२१-२२	प्रत्यक्ष खर्च मार्च अखेर २०२१-२२	एकूण तरतूद २०२२-२३	प्रत्यक्ष खर्च मार्च अखेर २०२२-२३	एकूण तरतूद २०२३-२४	प्रत्यक्ष खर्च मार्च अखेर २०२३-२४
१	३	४	५	६	७	८	९
१ (००)(१९५) मच्छिमार सहकारी संस्थांना कर्जे,पं.यो.यो:(००) (०१) यांत्रिक नौका/खोल सागरातील मासेमारी नौकांसाठी कर्जे, रा.स.वि.नि.हिस्सा	६४०५००८१	०	०	१९५०१	१९५००	१	०
२ (००)(०२) जतन, वाहतुक व पणन, रा.स.वि.नि. हिस्सा	६४०५००७२	०	०	१	०	१	२५७०७०
एकूण ६४०५ मत्स्य.कर्जे.		०	०	१९५०२	१९५००	२	२५७०७०
एकूण २४०५ - मत्स्यव्यवसाय		१३९५४७४	५९११०२	१५४०३७४	१५०६६०	३२१६४३५	२६९५८०८
एकूण ४४०५ - मत्स्य.भां.खर्च		१८६३३९९	७०८०४७	१८८३६१७	६०६७३०	२०६८१२२	१००१५९६
एकूण मत्स्यव्यवसाय		३२५८८७३	१२९११४८	३४४३४९३	७७६८९०	५२८४५५९	३९५४४७४

विवरणपत्र - ४

मागील ३ वर्षांच्या खर्चाची माहिती (सन २०२१-२२ ते सन २०२३-२४) (योजनेतर योजना)

(रुपये हजार)

अ. क्र.	योजना	लेखाशिर्ष	एकूण तरतूद २०२१-२२	प्रत्यक्ष खर्च मार्च अखेर २०२१-२२	एकूण तरतूद २०२२-२३	प्रत्यक्ष खर्च मार्च अखेर २०२२-२३	एकूण तरतूद २०२३-२४	प्रत्यक्ष खर्च मार्च अखेर २०२३-२४
१	२	३	४	५	६	७	८	९
१	२४०५- मत्स्यव्यवसाय (योजनेतर योजना), ००१-संचालन व प्रशासन, (०१) मुख्य कार्यालय व प्रादेशिक कार्यालय (२४०५ ००२१)	२४०५००२१	१९४४४५	१७०२२९.०६९	२५६९५५.८००	२४७०००.७०७	२४५९०४.०००	२१९८७०.३५९
२	२४०५- मत्स्यव्यवसाय (योजनेतर योजना), ००१-संचालन व प्रशासन, (०२) जिल्हा कार्यालये (२४०५ ००३९)	२४०५००३९	३९६४५६	३२८२९०.९९३	४२८७९९.०००	३६११३५.२६०	४४२१९०.०००	३५२२७८.९१६
३	१०१-भुजल मत्स्यव्यवसाय, (०१)(०१) मत्स्यबीज केंद्रे, (२४०५००७५)	२४०५००७५	५०१३	३८१५.६४६	५०७१.०००	३७४३.००६	५१३२.०००	३५८६.३००
४	१०१-भुजल मत्स्यव्यवसाय, (०१)(०२) अवरुध्द पाण्यात मत्स्यसंवर्धन (२४०५००८४)	२४०५००८४	२९६	२४६.९४७	३०२.०००	२००.५३२	३०९.०००	१३३.३५८
५	१०१-नदीमुख/निमखाऱ्या पाण्यातील मत्स्यव्यवसाय, (०१)(०२) निमखाऱ्या पाण्यात मत्स्यसंवर्धन (२४०५०१९१)	२४०५०१९१	०	०.०००	०.०००	०.०००	०.०००	०.०००
६	१०३-सागरी मत्स्यव्यवसाय, (०१)(०१) सागरी मासेमारी नियमन (२४०५०२२६)	२४०५०२२६	११५०२८	११५०२०.३६५	२५७११०.०००	२१२५१८.४३८	१२५९५९.०००	११६०३९.२६२
७	१०३-सागरी मत्स्यव्यवसाय, (०१)(०२) मासळी उतरविण्याची केंद्रे (२४०५०२६२)	२४०५०२६२	१२०	६५.७५२	१२६.०००	१४.२५०	१३२.०००	१४.२५०
८	१०३-सागरी मत्स्यव्यवसाय, (०१)(०३) हायस्मिड डिझेल तेलावरील विक्रीकराच्या प्रतिपूतीसाठी अर्थसहाय्य (२४०५१२७८)	२४०५१२७८	११,०००००	१,०९९९९३.७७०	१६३००००.०००	१६,०९९९८.९८२	२६९३०००.०००	२६८७०९९.२५५

अ. क्र.	योजना	लेखाशिर्ष	एकूण तरतूद २०२१-२२	प्रत्यक्ष खर्च मार्च अखेर २०२१-२२	एकूण तरतूद २०२२-२३	प्रत्यक्ष खर्च मार्च अखेर २०२२-२३	एकूण तरतूद २०२३-२४	प्रत्यक्ष खर्च मार्च अखेर २०२३-२४
१	२	३	४	५	६	७	८	९
१	१०३-सागरी मत्स्यव्यवसाय, (०१)(०४) नेसर्गिक आपत्तीत मृत पावलेल्या मच्छिमारांच्या वारसांना अनुदान (२४०५१२८७)	२४०५१२८७	२०००८७	१५९२५६.०००	११००५१.०००	१०८७७६.०००	५१००.०००	५१००.०००
१०	१०३-सागरी मत्स्यव्यवसाय, (०१)(०५) नेसर्गिक आपत्तीतमुळे आपदग्रस्त मच्छिमारांना सानुग्रह अनुदान वाटप (२४०५ ४८६७)	२४०५४८६७	०	०.०००	०.०००	०.०००	०.०००	०.०००
११	१०९-प्रसार व प्रशिक्षण, (०१)(०३) मच्छिमारांना प्रशिक्षण (२४०५०२९१)	२४०५०२९१	२५	१८.७५०	२७.०००	१५.०००	२७.०००	५.५३५
१२	१०९-प्रसार व प्रशिक्षण, (०१)(०४) जिल्हा परिषदांना संप्रयोजन अनुदान (कोषागारातून देय शाळा) (२४०५ १२०४)	२४०५१२०४	५०६१३	३६२२४.१६४	५५१२८.०००	३९९२४.०९५	६०५९६.०००	३२५१२.९४०
१३	८००- इतर खर्च, (०१)(०१) तारापोरवाला मत्स्यालय (२४०५०३९८)	२४०५०३९८	७३७५	३०२६.०४५	३५३७७.०००	३१२१३.३५०	१७२७९.०००	९१७३.७४८
१४	मुख्य कार्यालय व प्रादेशिक कार्यालय (भारीत) (२४०५००१२)	२४०५००१२	१५०	०.०००	१५०.०००	५.५००	१५०.०००	०.०००
	एकूण (अनिवार्य) (योजनेत्तर) (दत्तमत)(भारीत)		२०६९६०८	१९१६१८७.५०१	२७७९०९६.८००	२६१४५४५.१२०	३५९५७७८.०००	३४२५८१३.९२३
	मागणी क्र.डी-११, ७६१० शासकीय कर्मचारी इत्यादिना कर्जे							
१५	२०१-घरबांधणी अग्रिम	७६१००२११	१६४३०	१४६४६.०००	२३९३७.०००	२३५८२.१०६	२५०००.०००	२५०००.०००
१६	२०२-माटार वाहन अग्रिम	७६१००२२९	१८०	०.०००	३००.०००	०.०००	१४०.०००	१४०.०००
१७	२०३-इतर वाहन खरेदी अग्रिम	७६१००२३८	०	०.०००	०.०००	०.०००	०.०००	०.०००
१८	२०४-चैयवक्तीक संगणक खरेदी अग्रिम	७६१०१९२२	२००	१६०.०००	१००.०००	२०.०००	१००.०००	१००.०००
	एकूण -७६१० शासकीय कर्मचारी इ.कर्जे		१६८१०	१४८०६	२४३३७	२३६०२	२५२४०	२५२४०

अ. क्र.	योजना	लेखाशिर्ष	एकूण तरतूद २०२१-२२	प्रत्यक्ष खर्च मार्च अखेर २०२१-२२	एकूण तरतूद २०२२-२३	प्रत्यक्ष खर्च मार्च अखेर २०२२-२३	एकूण तरतूद २०२३-२४	प्रत्यक्ष खर्च मार्च अखेर २०२३-२४
१	२	३	४	५	६	७	८	९
१९	मागणी क्र.डी-०२, २२३५-सामाजिक सुरक्षा व कल्याण	२२३५३१५९	२४०	२४०.०००	१८०.०००	१८०.०००	६०.०००	६०.०००
	मागणी क्र.डि-०३, २४०६- Forestry and Wildlife अनिवार्य (योजनेतर योजना)							
२०	०२- Wages- Tree Plantation and Conservation under Sustainable Development Goals (Goal १५ Life on Land) १००% State Scheme ADF	२४०६A४३४	०	०.०००	०.०००	०.०००	०.०००	०.०००
२१	२१- Supplies & Materials Tree Plantation and Conservation under Sustainable Development Goals (Goal १५ Life on Land) १००% State Scheme ADF	२४०६A४३४	०	०.०००	०.०००	०.०००	०.०००	०.०००
	एकूण मागणी क्र.डि-०३		०.०००	०.०००	०.०००	०.०००	०.०००	०.०००
	मागणी क्र.डि-०७, ३४५१- Secretariate- Economic Services अनिवार्य (योजनेतर योजना)							
२२	Implementation of E-Governance Programme (ADF)	३४५१२९८९	०	०.०००	०.०००	०.०००	५५००.०००	६४१६.७४१
	एकूण योजनेतर (अनिवार्य)		२०८६६५८.०००	१९३१२३३.५०१	२८०३६१३.८००	२६३८३२७.२२६	३६२६५७८.०००	३४५७५३०.६६४

विवरणपत्र ५

जिल्हावार्षिक योजना (सर्वसाधारण/आदिवासी योजना व आदिवासी क्षेत्राबाहेरील उपयोजना/ विशेष घटक योजना) (रु. लाख)

मत्स्यव्यवसायासाठी मागील १४ वर्षातील मंजूर तरतूद व झालेला खर्च यांचा तपशिल दर्शविणारे विवरणपत्र

अ. क्र.	सन	सर्वसाधारण योजना (जिल्हास्तरीय योजना)		आदिवासी उपयोजना/ आदिवासी क्षेत्राबाहेरील उपयोजना (TSP-OTSP)		विशेष घटक योजना (SCP)		एकूण	
		मंजूर तरतूद	खर्च	मंजूर तरतूद	खर्च	मंजूर तरतूद	खर्च	मंजूर तरतूद	खर्च
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
१	२०१०-११	२२९७.३६	२२९७.३६	५६.९	५६.८७	१६.०५	१५.६३	२३७०.३१	२३६९.८६
२	२०११-१२	२१८८.६९	२१८४.९२	८१.३०	८१.१८	६.८१	६.८१	२२७६.८	२२७२.९१
३	२०१२-१३	१४१३.६४	१४१३.६४	११३.१	११३.१	४.०५	४.०५	१५३०.७९	१५३०.७९
४	२०१३-१४	२६४९.७४	२६४९.७४	५७.८३	५७.८३	९.०७	९.०७	२७१६.६४	२७१६.६४
५	२०१४-१५	३०४९.०१	३०४९.०१	११५.३७	११५.३७	४.८९	४.८४	३१६९.२७	३१६९.२२
६	२०१५-१६	३१६३.९८	२७१५.१३	९७.९२	९६.६१	४.७३	४.७३	३२६६.६३	२८१६.४७
७	२०१६-१७	३११३.९५	२५५५.९३	१२०.६	९८.९७	२०.५७	३.९८	३२५५.१२	२६५८.८८
८	२०१७-१८	२९४६.५६	२९४६.५६	१३२.२	१३२.२	५.७७	५.७७	३०८४.५३	३०८४.५३
९	२०१८-१९	२८६९.६५	२६६५.२३	१३५.९७	१३४.३७	५.०९	५.०९	३०१०.७१	२८०४.६९
१०	२०१९-२०	३६५३.९३	२०१६.३७	१७१.७३	९९.०८	१२.८८	११.५७	३८३८.५४	२१२७.०२
११	२०२०-२१	३९९८.७२	२८८३.७२	१५६.६३	६७.१६	१४.०९	५.०७	४१६९.४४	२९५५.९५
१२	२०२१-२२	४२२०.१८	२७८१.५१	१०९.०४	५१.४६	१४.४९	२.३	४३४३.७१	२८३५.२७
१३	२०२२-२३	६३९०.१४	३९०७.१८६८	७०.६४	६८.२६	१३.०३	२०८.४	६४७३.८१	४१८३.८४६८
१४	२०२३-२४	७०३९.१६	४१७३.६५७९	१८१.८४	७४.८३	४६.७६	१४.४	७२६७.७६	४२६२.८८२९

प्रकरण- १ राज्यस्तरीय योजना

	योजना क्रमांक	१	
१	योजनेचे नाव	मच्छीमार बंदरांचा विकास (अभ्यास गट)	
२	योजनेचे वर्गीकरण	राज्यस्तरीय	
३	सन २०२४-२५ साठी अर्थसंकल्पीय तरतूद	लेखाशिर्ष	राज्य हिस्सा (रु. लाख)
		४४०५०६५१	५००.००

योजनेचे संक्षिप्त वर्णन :

बंदर बांधकामापूर्वी अभ्यास गट अहवालासाठी मागील ५ वर्षात झालेला खर्च

अ.क्र.	वार्षिक योजना	लेखाशिर्ष	वर्ष	खर्च (रु. लाख)
१	मच्छीमार बंदरांचा विकास (अभ्यास गट)	४४०५०६५१	२०१९-२०	३७६.७२
२			२०२०-२१	१५०९.८६
३			२०२१-२२	१०००.००
४			२०२२-२३	३७.९४
५			२०२३-२४	९४.००

	योजना क्रमांक	२			
१	योजनेचे नाव	नाबार्ड (NABARD) योजनेतर्गत मच्छीमार बंदराचा विकास (नाबार्ड टप्पा-२२/२३/२४)			
२	योजनेचे वर्गीकरण	राज्यस्तरीय योजना			
३	सन २०२४-२५ साठी अर्थसंकल्पीय तरतूद	लेखाशिर्ष	राज्यहिस्सा (रु. लाख)	नाबार्ड हिस्सा (रु. लाख)	एकूण
		४४०५३३०९	२२५.००	०.००	२२५.००
		४४०५३२९२	०.००	३२७५.००	३२७५.००
	एकूण	एकूण -	२२५.००	३२७५.००	३५००.००

योजनेचे संक्षिप्त वर्णन :

नाबार्ड अंतर्गत जेटीचे बांधकाम टप्पा क्र. २२ :

मासळी उतरविणाऱ्या ७ केंद्राच्या ठिकाणी जेटी व इतर मुलभूत सुविधा पुरविण्यासाठी रु.६३.१७ कोटी इतक्या किंमतीस शासन निर्णय क्र. मत्स्यवि-१११७/प्र.क्र.४५/पदुम-१४, मंत्रालय, मुंबई, दि.२३/०२/२०१७ अन्वये मान्यता प्राप्त झालेली आहे. या कामास दि.३१ जुलै २०१८ रोजी कार्यारंभ आदेश देण्यात आले असून सदरची कामे प्रगतीपथावर आहेत. सन २०२३-२४ अखेर अद्यावत रु. ३५.८० कोटी खर्च करण्यात आला आहे.

नाबार्ड अंतर्गत जेटीचे बांधकाम टप्पा क्र. २३ :

मासळी उतरविणाऱ्या ५ केंद्राच्या ठिकाणी जेटी व इतर मुलभूत सुविधा पुरविण्यासाठी रु.५१.०७ कोटी इतक्या किंमतीस शासन निर्णय क्र. मत्स्यवि-१११८/प्र.क्र.३७/पदुम-१४, मंत्रालय, मुंबई, दि.०६/०३/२०१८ अन्वये मान्यता प्राप्त झालेली आहे. सन २०२३-२४ अखेर अद्यावत रु. १८.९७ कोटी खर्च करण्यात आला आहे.

नाबार्ड अंतर्गत जेटीचे बांधकाम टप्पा क्र. २४ :

मासळी उतरविणाऱ्या नवाबाग, ता. वेंगुर्ला, जि. सिंधुदुर्ग व नांदगाव, ता. मुरुड, जि. रायगड या २ केंद्राच्या ठिकाणी जेटी व इतर मुलभूत सुविधा पुरविण्यासाठी रु. ७९.२२ कोटी इतक्या किंमतीस शासन निर्णय क्र. मत्स्यवि-१११८/प्र.क्र.८६/पदुम-१४, मंत्रालय, मुंबई, दि. २७/१२/२०१८ अन्वये मान्यता प्राप्त झालेली असून या दोन्ही मासे उतरविणाऱ्या केंद्राचे काम प्रगतीपथावर असून रु. ४०.९७ कोटी खर्च करण्यात आले आहे.

	योजना क्रमांक	३			
१	योजनेचे नाव	ससून गोदी या मासे उतरविणाऱ्या बंदराचे आधुनिकीकरण करणे.			
२	योजनेचे वर्गीकरण	राज्यस्तरीय/ केंद्रस्तरीय			
३	सन २०२४-२५ चा योजना अर्थसंकल्पीय	लेखाशिर्ष	राज्य हिस्सा (रु.लाख)	लेखाशिर्ष	केंद्र हिस्सा (रु. लाख)
		४४०५३३६३	८७३.६९ (सहाय्यक अनुदाने)	४०५३३७२	८७३.६९ (सहाय्यक अनुदाने)
		४४०५३३६३	०.०१ (भांडवली मत्तेच्या)	४४०५३३७२	०.०१ (भांडवली मत्तेच्या)

योजनेचे संक्षिप्त वर्णन :

महाराष्ट्र राज्यातील मत्स्यव्यवसाय विकासासाठी केंद्र पुरस्कृत योजनेतर्गत ससून गोदी बंदराच्या आधुनिकीकरणाचे काम महाराष्ट्र मत्स्योद्योग विकास महामंडळ यांचे मार्फत सुरू करण्यात आले आहे. ससून गोदी मासेमारी बंदर हे जुने मासे उतरविणारे बंदर असून या बंदराचे एकूण क्षेत्र ५.३९ हेक्टर आहे. सदर बंदराचे एकूण मत्स्योत्पादन सन २०१८-१९ ते २०२२-२३ या पाच वर्षांचे सरासरी ५५५७५ मे.टन आहे. तसेच एकूण क्रियाशील मच्छिमारांची अंदाजे संख्या ६,००० असून एकूण मत्स्यव्यवसायाशी निगडित मच्छिमारांची अंदाजे संख्या १०,००० आहे. ससून गोदी मासे उतरविणाऱ्या बंदराच्या आधुनिकीकरणाकरिता रक्कम रु.९२.५१ कोटीच्या प्रस्तावास केंद्र शासनाने मान्यता दिलेली असून यामध्ये केंद्र शासनाचा ५०% व राज्य शासनाचा ५० % हिस्सा आहे.

	योजना क्रमांक	४			
१	योजनेचे नाव	करंजा, मिरकरवाडा व आनंदवाडी या लहान मासेमारी बंदरांचे बांधकाम करणे			
२	योजनेचे वर्गीकरण	राज्यस्तरीय / केंद्रस्तरीय			
३	सन २०२४-२५ चा योजना अर्थसंकल्पीय	लेखाशिर्ष	राज्य हिस्सा (रु.लाख)	लेखाशिर्ष	केंद्र हिस्सा (रु.लाख)
		४४०५३४१६	१२००.००	४४०५३४०७	१२००.००
			(मोठी बांधकामे)		(मोठी बांधकामे)

योजनेचे संक्षिप्त वर्णन :

महाराष्ट्र राज्यातील मत्स्यव्यवसाय विकासासाठी केंद्र पुरस्कृत योजनेतर्गत करंजा, आनंदवाडी व मिरकरवाडा या लहान बंदरांच्या कामाचे बांधकाम करण्यात येत आहे.

(१) करंजा, ता.उरण, जि. रायगड येथे मत्स्यबंदर बांधणे.— या कामाकरीता राज्य हिस्सा ५० % व केंद्र हिस्सा ५० % एकूण रुपये १४९.८० कोटी इतक्या रक्कमेस दि. २८/०३/२०१८ च्या पत्रान्वये प्रशासकीय मान्यता प्रदान केली असून महाराष्ट्र मेरीटाईम बोर्ड, मुंबई यांचे मार्फत दि. ०८/०३/२०१९ रोजी या कामांना कार्यारंभ आदेश देण्यात आलेला आहे. सदरचे काम महाराष्ट्र मेरीटाईम बोर्ड, मुंबई यांचे मार्फत सुरू असून या कामावर रु. १३६.३२ कोटी इतका निधी खर्च करण्यात आलेला आहे.

(२) मिरकरवाडा, ता. जि. रत्नागिरी.— येथे मासे उतरविणारे बंदर बांधण्याकरीता केंद्र शासनाने रु. ७१.८० कोटी व राज्य शासनाने रु.७४.६९ कोटी इतक्या रक्कमेस (केंद्र शासन ७५ % व राज्य शासन २५%) प्रशासकीय मान्यता प्रदान केली आहे. सदरचे काम महाराष्ट्र मेरीटाईम बोर्ड, मुंबई यांचे मार्फत सुरू असून या कामावर एकूण रु.६३.७९ कोटी इतका खर्च करण्यात आलेला आहे.

(३) **आनंदवाडी, ता. देवगड, जि. सिंधुदुर्ग.**— येथे मासे उतरविणारे बंदर बांधण्याकरीता केंद्र व राज्य शासनाने रु.८८.४४ कोटी इतक्या रक्कमेस (केंद्र शासन रु. २५.०० कोटी व राज्य शासन रु.६३.४४ कोटी) दि.२८/०३/२०१८ च्या पत्रान्वये प्रशासकीय मान्यता प्रदान केली असून महाराष्ट्र मेरीटाईम बोर्ड, मुंबई यांचे मार्फत दि.०८/०३/२०१९ अन्वये या कामांना कार्यारंभ आदेश देण्यात आलेला आहे. सदरचे काम महाराष्ट्र मत्स्योद्योग विकास महामंडळ, मुंबई यांचे मार्फत सुरू असून या कामावर रु.७७.९३ कोटी इतका खर्च करण्यात आलेला आहे.

	योजना क्रमांक	५	
१	योजनेचे नाव	स्वेच्छा अनुदानातून गौण बांधकामे	
२	योजनेचे वर्गीकरण	राज्यस्तरीय	
३	सन २०२४-२५ साठी अर्थसंकल्पीय तरतूद.	लेखाशिर्ष	राज्यहिस्सा (रु. लाख)
		२४०५०४९६	१२६.९२

योजनेचे संक्षिप्त वर्णन :

सदर योजना सन १९८७-८८ पासून कार्यान्वित असून मत्स्यव्यवसाय विभागातील इमारतीच्या परिरक्षणाबाबतची अत्यावश्यक गौण बांधकामे या योजनेतर्गत हाती घेण्यात येतात.

मागील ०५ वर्षात या योजनेतर्गत खालील प्रमाणे खर्च झालेला आहे.

अ.क्र.	सन	लेखाशिर्ष	खर्च (रुपये लाख)
१	२०१९-२०	२४०५०४९६	२९.७१
२	२०२०-२१		५.१८
३	२०२१-२२		४७.२५
४	२०२२-२३		३५.००
५	२०२३-२४		२२.७०

सन २०२४-२५ मध्ये गौण बांधकामासाठी या योजनेखाली रु. १२६.९२ लक्ष अर्थसंकल्पीय तरतूद उपलब्ध आहे.

	योजना क्रमांक	६	
१	योजनेचे नाव	रासविनि योजनेतर्गत मच्छीमार नौकांचे यांत्रिकीकरण करणे.	
२	योजनेचे वर्गीकरण	राज्यस्तरीय (सर्वसाधारण)	
३	सन २०२४-२५ साठी अर्थसंकल्पीय तरतूद	लेखाशिर्ष	राज्यहिस्सा (रु.लाख)
			डीपीडीसी निधी
		४४०५०१३२	१.०३
		२४०५११७१	१.००
४	एकूण		२.०३

योजनेचे संक्षिप्त वर्णन :

राष्ट्रीय सहकारी विकास निगम योजने अंतर्गत मच्छीमार सहकारी संस्थामार्फत मासेमार यांत्रिक नौका बांधण्यासाठी अर्थसहाय्य मंजूर करण्याची योजना सन १९७७-७८ पासून कार्यान्वित करण्यात आलेली आहे. या योजनेनुसार राष्ट्रीय सहकार विकास निगमने विहित केलेल्या आकृतीबंधाप्रमाणे राज्य शासनाकडून मच्छीमार सहकारी संस्थांना देण्यात येणारे १००% अर्थसहाय्याचे आकृतीबंध खालीलप्रमाणे निश्चित करण्यात आले आहे.

अ.क्र.	बाब	अनुदान	खा.वि.भा.भां.	भागभांडवल	कर्ज	एकूण
	मासेमारी यांत्रिक नौका					
१	रासविनि कडून राज्य शासनाचे अर्थसहाय्य	१० %	२० %	५ %	५५ %	९० %
२	राज्य शासनाकडून संस्थेस / गटांस मासेमारी यांत्रिक नौका बांधण्यास					
	१) राज्य हिस्सा	---	१० %	---	---	१० %
	२) रासविनि हिस्सा	---	२० %	५ %	५५ %	८० %
	३) गटाचा हिस्सा	१० %	---	---	---	१० %
	एकूण	१० %	३० %	५ %	५५ %	१०० %

सदर योजनेतर्गत सन २०२४-२५ या आर्थिक वर्षात जिल्हास्तरीय योजनेखाली डीपीडीसी कडून रु. २.०३ लक्ष अर्थसंकल्पीय तरतूद उपलब्ध आहे.

	योजना क्रमांक		७		
१	योजनेचे नाव		रासविनि योजने अंतर्गत मासळीचे सुरक्षण, वाहतूक व विक्री		
२	योजनेचे वर्गीकरण		राज्यस्तरीय		
३	सन २०२४-२५ साठी अर्थसंकल्पीय तरतूद		जिल्हास्तरीय	लेखाशिर्ष	राज्य हिस्सा (रासविनि कर्ज)
४	सर्वसाधारण	लेखाशिर्ष	हिस्सा DPDC (रुपये लाख)		(रु.लाख)
			डीपीडीसी निधी		
		२४०५०३७१	०.००	४४०५०१७७	०.०१
		४४०५०१४१	०.००	४४०५०५६२	०.०१
		---	---	४४०५०५७१	०.०१
		---	---	६४०५००७२	०.०१
५	एकूण		०.००		०.०४

योजनेचे संक्षिप्त वर्णन :

मासळी ही नाशिवंत असल्याने तिचे सुरक्षण, वाहतूक व विक्रीची योग्य व्यवस्था करण्यासाठी राष्ट्रीय सहकार विकास निगमच्या सहाय्याने बर्फ कारखाने व शीतगृह बांधणे, मालमोटारी खरेदी करणे, गोदामे बांधण्यासाठी मच्छिमार सहकारी संस्थांना कर्जे, भागभांडवल, अनुदान या स्वरूपात अर्थसहाय्य देण्यात येते.

मच्छिमार वर्ग सामाजिक व आर्थिकदृष्ट्या मागासलेला असल्यामुळे या वर्गाची आर्थिक व सामाजिक सुधारणा घडवून आणण्यासाठी प्रस्तुत योजना कार्यान्वित करण्यात आलेली आहे.

मच्छीमार सहकारी संस्थांना देण्यात येणाऱ्या १००% अर्थसहाय्याचा आकृतीबंध खालील प्रमाणे निश्चित करण्यात आलेला आहे.

अ.क्र.	बाब	खा.वि. भा.भां.	भा. भां.	अनुदान	कर्ज	एकूण
१.	मालमोटारी खरेदी व गोदामे बांधणे					
	१) रासविनिकडून राज्य शासनास	---	---	---	७५ %	---
	२) राज्य शासनाकडून संस्थेस					
	राज्य हिस्सा	---	---	१५ %	---	१५ %
	रासविनि हिस्सा	---	१५ %	१० %	५० %	७५ %
	एकूण -	---	१५ %	२५ %	५० %	९० %
२.	बर्फ कारखाना व शीतगृह					
	१) रासविनिकडून राज्य शासनास	---	---	---	८० %	---
	२) राज्य शासनाकडून संस्थेस					
	राज्य हिस्सा	१० %	---	---	---	१० %
	रासविनि हिस्सा	२० %	५ %	---	५५ %	९० %
	एकूण -	३० %	५ %	---	५५ %	९० %

मागील ५ वर्षात योजनेतर्गत साध्य खालीलप्रमाणे आहे.

वर्ष	खर्च (रु. लाख)	बर्फ कारखाने व शीतगृहे किंवा त्यांचा विस्तार	मालमोटारी डिझेल टँकर इत्यादी	मासळी बाजार गोडाऊन	शितपेट्या
२०१७-१८	३७१.६०	१ सुरमि प्रकल्प व डिझेल टँकर	१	०	०
२०१८-१९	४९.७९	१ सुरमि प्रकल्प व डिझेल टँकर	०	४	०
२०१९-२०	४९.७९	१ सुरमि प्रकल्प व डिझेल टँकर	०	०	०
२०२०-२१	०	०	०	०	०
२०२१-२२	०	०	०	०	०
२०२२-२३	०	०	०	०	०
२०२३-२४	३६८६.६०	१ मासळी प्रक्रिया प्रकल्प	०	०	०

सन २०२४-२५ मध्ये सदर योजनेसाठी रु. ०.०४ लक्ष अर्थसंकल्पीय तरतूद उपलब्ध असून जिल्हास्तरीय योजनेसाठी डीपीडीसी मार्फत अर्थसंकल्पीय तरतूद अप्राप्त आहे.

प्रकरण- २
जिल्हास्तरीय योजना
(सर्वसाधारण)

अ.क्र. - जिल्हा	अवरूध पाण्यातील मत्स्य संवर्धन Fish farming in impounded water					मोड्युलर नौकाचे यांत्रिकीकरण Installation of Engine on unmechanized Trawlers					Sr.No - District
	सर्वसाधारण General	अनुसूचित जाती घटक कार्यक्रम SCCS	आदिवासी घटक कार्यक्रम TCS	आदिवासी घटक कार्यक्रम बाह्य OTCS	एकूण Total	सर्वसाधारण General	अनुसूचित जाती घटक कार्यक्रम SCCS	आदिवासी घटक कार्यक्रम TCS	आदिवासी घटक कार्यक्रम बाह्य OTCS	एकूण Total	
1- मुंबई शहर	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1- Mumbai City
2- मुंबई उपनगर	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2- Mumbai Suburban
3- ठाणे	.	0.01	0.01	0.01	0.03	.	0.01	.	.	0.01	3- Thane
4- रायगड	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	4- Raigad
5- रत्नागिरी	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	5- Ratnagiri
6- सिंधुदुर्ग	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	6- Sindhudurg
7- पालघर	.	0.01	.	.	0.01	.	0.01	.	.	0.01	7- Palghar
8- नाशिक	.	.	1.46	.	1.46	.	.	.	.	.	8- Nashik
9- धुळे	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	9- Dhule
10- नंदुरबार	.	.	2.00	.	2.00	.	.	.	.	.	10- Nandurbar
11- जळगाव	.	.	0.01	.	0.01	.	.	.	.	.	11- Jalgaon
12- अहमदनगर	.	0.01	.	1.50	1.51	.	.	.	.	.	12- Ahmednagar
13- पुणे	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	13- Pune
14- सातारा	.	0.50	.	.	0.50	.	.	.	.	.	14- Satara
15- सांगली	.	0.01	.	.	0.01	.	.	.	.	.	15- Sangli
16- सोलापूर	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	16- Solapur
17- कोल्हापूर	.	0.01	.	.	0.01	.	.	.	.	.	17- Kolhapur
18- छत्रपती संभाजीनगर	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	18- Chhatrapati Sambhajnagar
19- जालना	.	0.01	.	.	0.01	.	0.01	.	.	0.01	19- Jalna
20- बीड	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	20- Beed
21- परभणी	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	21- Parbhani
22- हिंगोली	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	22- Hingoli
23- नांदेड	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	23- Nanded
24- धाराशिव	.	1.50	.	.	1.50	.	.	.	.	.	24- Dharashiv
25- लातूर	.	0.50	.	.	0.50	.	.	.	.	.	25- Latur
26- बुलढाणा	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	26- Buldhana
27- अकोला	.	0.00	.	.	0.00	.	.	.	.	.	27- Akola
28- वाशिम	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	28- Washim
29- अमरावती	.	0.01	.	.	0.01	.	.	.	.	.	29- Amravati
30- यवतमाळ	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	30- Yavatmal
31- नागपूर	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	31- Nagpur
32- वर्धा	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	32- Wardha
33- भंडारा	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	33- Bhandara
34- गोंदिया	.	0.00	0.10	0.10	0.20	.	.	.	.	.	34- Gondia
35- चंद्रपूर	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	35- Chandrapur
36- गडचिरोली	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	36- Gadchiroli
एकूण	.	2.57	3.58	1.61	7.76	.	0.03	.	.	0.03	Total

₹. लाखात/ ₹. in Lakh

विवरणपत्र-३ / STATEMENT - 3

जिल्हा वार्षिक कार्यक्रम २०२४-२५/District Annual Scheme 2024-25

विभाग, जिल्हा व योजनांनिहाय निधी विवरणपत्र / Statement of Department, District and Schemewise details Fund

विभाग/ Department : पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय / Animal Husbandry, Dairy Development and Fisheries

क्षेत्र/ Sector : कृषी व संलग्न सेवा / Agriculture and Allied Activities

उपक्षेत्र/ Sub Sector : मत्स्यव्यवसाय / Fisheries

₹. लाखोंत/ ₹. in Lakh

अ.क्र. - जिल्हा	मच्छिमार सहकारी संस्थांना वीज दरात सवलत Concession to Fisheries Co-operative Societies for Electricity Charges					मच्छिमारी साधने (मासेमारी साधनांवर अर्थसहाय्य) fishry requisities					Sr.No - District
	सर्वसाधारण General	अनुसूचित जाती SCCS	आदिवासी घटक कार्यक्रम TCS	आदिवासी घटक कार्यक्रम बाह्य OTCS	एकूण Total	सर्वसाधारण General	अनुसूचित जाती घटक कार्यक्रम SCCS	आदिवासी घटक कार्यक्रम TCS	आदिवासी घटक कार्यक्रम बाह्य OTCS	एकूण Total	
1- मुंबई शहर	0.01	.	.	.	0.01	301.01	.	.	.	301.01	1- Mumbai City
2- मुंबई उपनगर	15.00	.	.	.	15.00	.	.	.	.	.	2- Mumbai Suburban
3- ठाणे	5.00	.	.	.	5.00	5.00	.	.	.	5.00	3- Thane
4- रायगड	.	.	.	.	.	5.00	.	.	.	5.00	4- Raigad
5- रत्नागिरी	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	5- Ratnagiri
6- सिंधुदुर्ग	0.01	.	.	.	0.01	30.00	.	.	.	30.00	6- Sindhudurg
7- पालघर	30.00	.	.	.	30.00	50.00	.	.	.	50.00	7- Palghar
8- नाशिक	.	.	.	.	.	2.00	.	.	.	2.00	8- Nashik
9- धुळे	.	.	.	.	.	30.00	.	.	.	30.00	9- Dhule
10- नंदुरबार	.	.	.	.	.	105.00	.	.	.	105.00	10- Nandurbar
11- जळगाव	.	.	.	.	.	1.75	.	.	.	1.75	11- Jalgaon
12- अहमदनगर	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	12- Ahmednagar
13- पुणे	.	.	.	.	.	0.00	.	.	.	0.00	13- Pune
14- सातारा	.	.	.	.	.	0.00	.	.	.	0.00	14- Satara
15- सांगली	.	.	.	.	.	50.00	.	.	.	50.00	15- Sangli
16- सोलापूर	.	.	.	.	.	5.00	.	.	.	5.00	16- Solapur
17- कोल्हापूर	.	.	.	.	.	25.00	.	.	.	25.00	17- Kolhapur
18- छत्रपती संभाजीनगर	.	.	.	.	.	1.00	.	.	.	1.00	18- Chhatrapati Sambhajinagar
19- जालना	.	.	.	.	.	3.00	.	.	.	3.00	19- Jalna
20- बीड	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	20- Beed
21- परभणी	.	.	.	.	.	3.00	.	.	.	3.00	21- Parbhani
22- हिंगाळी	0.00	.	.	.	0.00	2.00	.	.	.	2.00	22- Hingoli
23- नांदेड	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	23- Nanded
24- धाराशिव	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	24- Dharaashiv
25- लातूर	.	.	.	.	.	1.00	.	.	.	1.00	25- Latur
26- बुलढाणा	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	26- Buldhana
27- अकोला	.	.	.	.	.	1.00	.	.	.	1.00	27- Akola
28- वासिम	.	.	.	.	.	7.00	.	.	.	7.00	28- Washim
29- अमरावती	.	.	.	.	.	20.00	.	.	.	20.00	29- Amravati
30- यवतमाळ	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	30- Yavatmal
31- नागपूर	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	31- Nagpur
32- वर्धा	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	32- Wardha
33- भंडारा	.	.	.	.	.	20.00	.	.	.	20.00	33- Bhandara
34- गोंदिया	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	34- Gondia
35- चंद्रपूर	.	.	.	.	.	150.00	.	.	.	150.00	35- Chandrapur
36- गडचिरोली	.	.	.	.	.	20.00	.	.	.	20.00	36- Gadchiroli
एकूण	50.02	.	.	.	50.02	837.76	.	.	.	837.76	Total

विवरणपत्र-३ / STATEMENT - 3
 जिल्हा वार्षिक कार्यक्रम २०२४-२५/District Annual Scheme 2024-25
 विभाग, जिल्हा व योजनांनिहाय निधी विवरणपत्र / Statement of Department, District and Schemewise details Fund
 विभाग/ Department : पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय / Animal Husbandry, Dairy Development and Fisheries
 क्षेत्र/ Sector : कृषी व सलग्न सेवा / Agriculture and Allied Activities
 उपक्षेत्र/ Sub Sector : मत्स्यव्यवसाय / Fisheries

अ.क्र. - जिल्हा	मच्छीमार सहकारी संस्थांना सहाय्य Assistance to Fisherman Co-Operative Societies					मत्स्य व्यवसायपयोगी आवश्यक सामुग्रीच्या खरेदीसाठी सहाय्य Assistance to purchase of fishing equipments					Sr.No - District
	सर्वसाधारण General	अनुसूचित जाती घटक कार्यक्रम SCCS	आदिवासी घटक कार्यक्रम TCS	आदिवासी घटक कार्यक्रम बाह्य OTCS	एकूण Total	सर्वसाधारण General	अनुसूचित जाती घटक कार्यक्रम SCCS	आदिवासी घटक कार्यक्रम TCS	आदिवासी घटक कार्यक्रम बाह्य OTCS	एकूण Total	
1- मुंबई शहर	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1- Mumbai City
2- मुंबई उपनगर	100.00	.	.	.	100.00	.	.	.	.	.	2- Mumbai Suburban
3- ठाणे	.	0.02	.	.	0.02	.	0.10	3.50	2.00	5.60	3- Thane
4- रायगड	.	.	.	.	.	.	.	0.00	2.00	2.00	4- Raigad
5- रत्नागिरी	5.00	.	.	.	5.00	.	.	.	.	.	5- Ratnagiri
6- सिंधुदुर्ग	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	6- Sindhudurg
7- पालघर	.	0.02	.	.	0.02	.	0.10	4.10	0.70	4.90	7- Palghar
8- नाशिक	.	.	.	.	.	.	.	2.00	0.00	2.00	8- Nashik
9- धुळे	0.00	.	.	.	0.00	.	.	2.00	2.00	4.00	9- Dhule
10- नंदुरबार	.	.	.	.	.	.	.	15.00	.	15.00	10- Nandurbar
11- जळगाव	.	.	.	.	.	.	.	.	1.00	1.00	11- Jalgaon
12- अहमदनगर	5.00	.	.	.	5.00	.	1.00	.	1.00	2.00	12- Ahmednagar
13- पुणे	3.20	.	.	.	3.20	.	0.50	12.80	6.40	19.70	13- Pune
14- सातारा	10.00	.	.	.	10.00	.	.	.	0.50	0.50	14- Satara
15- सांगली	2.50	.	.	.	2.50	.	1.50	.	0.00	1.50	15- Sangli
16- सोलापूर	0.01	.	.	.	0.01	.	.	.	.	.	16- Solapur
17- कोल्हापूर	1.51	0.01	.	.	1.52	.	10.00	.	0.00	10.00	17- Kolhapur
18- छत्रपती संभाजीनगर	2.96	.	.	.	2.96	.	.	.	0.51	0.51	18- Chhatrapati Sambhajinagar
19- जालना	16.45	0.01	.	.	16.46	.	0.01	.	0.02	0.03	19- Jalna
20- बीड	21.20	.	.	.	21.20	.	.	.	4.20	4.20	20- Beed
21- परभणी	1.00	.	.	.	1.00	.	.	.	.	.	21- Parbhani
22- हिंगाळी	0.01	.	.	.	0.01	.	.	.	.	.	22- Hingoli
23- नांदेड	95.00	.	.	.	95.00	.	1.00	0.50	.	1.50	23- Nanded
24- धाराशिव	18.10	.	.	.	18.10	.	5.00	.	.	5.00	24- Dharashiv
25- लातूर	0.10	0.20	.	.	0.30	.	5.00	.	0.02	5.02	25- Latur
26- बुलढाणा	10.00	.	.	.	10.00	.	.	.	0.00	0.00	26- Buldhana
27- अकोला	2.00	.	.	.	2.00	.	0.01	.	.	0.01	27- Akola
28- वाशिम	1.00	.	.	.	1.00	.	2.00	.	3.00	5.00	28- Washim
29- अमरावती	23.00	.	.	.	23.00	.	0.01	0.50	.	0.51	29- Amravati
30- यवतमाळ	30.00	.	.	.	30.00	.	.	6.00	6.00	12.00	30- Yavatmal
31- नागपूर	90.00	.	.	.	90.00	.	0.50	5.00	.	5.50	31- Nagpur
32- वर्धा	7.25	.	.	.	7.25	.	.	.	.	.	32- Wardha
33- भंडारा	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	33- Bhandara
34- गोंदिया	15.00	.	.	.	15.00	.	1.00	2.50	2.50	6.00	34- Gondia
35- चंद्रपूर	10.00	.	.	.	10.00	.	.	5.00	.	5.00	35- Chandrapur
36- गडचिरोली	.	.	.	.	.	.	.	0.50	.	0.50	36- Gadchiroli
एकूण	470.29	0.26	.	.	470.55	.	27.73	59.40	31.85	118.98	Total

विवरणपत्र-३ / STATEMENT - 3

जिल्हा वार्षिक कार्यक्रम २०२४-२५/District Annual Scheme 2024-25

विभाग, जिल्हा व योजनांनिहाय निधी विवरणपत्र / Statement of Department, District and Schemewise details Fund

विभाग/ Department : पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय / Animal Husbandry, Dairy Development and Fisheries

क्षेत्र/ Sector : कृषी व संलग्न सेवा / Agriculture and Allied Activities

उपक्षेत्र/ Sub Sector : मत्स्यव्यवसाय / Fisheries

अ.क्र. - जिल्हा	मत्स्यबीज उत्पादन क्षेत्राची स्थापना करणे Establishment of fish seed production farms					मत्स्यबीज केंद्राचे बांधकाम, सुधारणा व आधुनिकीकरण Construction , Improvement, Modernisation of Fish Seeds Farms					Sr.No - District
	सर्वसाधारण General	अनुसूचित जाती SCCS	आदिवासी घटक कार्यक्रम TCS	आदिवासी घटक कार्यक्रम बाह्य OTCS	एकूण Total	सर्वसाधारण General	अनुसूचित जाती घटक कार्यक्रम SCCS	आदिवासी घटक कार्यक्रम TCS	आदिवासी घटक कार्यक्रम बाह्य OTCS	एकूण Total	
1- मुंबई शहर	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1- Mumbai City
2- मुंबई उपनगर	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2- Mumbai Suburban
3- ठाणे	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	3- Thane
4- रायगड	.	.	.	.	.	10.00	.	.	.	10.00	4- Raigad
5- रत्नागिरी	.	.	.	.	.	1200.00	.	.	.	1200.00	5- Ratnagiri
6- सिंधुदुर्ग	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	6- Sindhudurg
7- पालघर	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	7- Palghar
8- नाशिक	.	.	5.00	.	5.00	.	.	.	.	.	8- Nashik
9- धुळे	.	.	.	.	.	5.00	.	.	.	5.00	9- Dhule
10- नंदुरबार	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	10- Nandurbar
11- जळगाव	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	11- Jalgaon
12- अहमदनगर	.	.	.	.	.	20.00	.	.	.	20.00	12- Ahmednagar
13- पुणे	.	.	.	.	.	211.00	.	.	.	211.00	13- Pune
14- सातारा	.	.	.	.	.	99.00	.	.	.	99.00	14- Satara
15- सांगली	.	.	.	.	.	109.00	.	.	.	109.00	15- Sangli
16- सोलापूर	.	.	.	.	.	15.00	.	.	.	15.00	16- Solapur
17- कोल्हापूर	.	.	.	.	.	155.00	.	.	.	155.00	17- Kolhapur
18- छत्रपती संभाजीनगर	.	.	.	.	.	20.00	.	.	.	20.00	18- Chhatrapati Sanbhainagar
19- जालना	.	.	.	.	.	10.00	.	.	.	10.00	19- Jalna
20- बीड	.	.	.	.	.	5.00	.	.	.	5.00	20- Beed
21- परभणी	.	.	.	.	.	20.00	.	.	.	20.00	21- Parbhani
22- हिंगोली	.	.	.	.	.	2.50	.	.	.	2.50	22- Hingoli
23- नांदेड	.	.	.	.	.	50.00	.	.	.	50.00	23- Nanded
24- धारवाड	.	.	.	.	.	18.00	.	.	.	18.00	24- Dharashiv
25- लातूर	.	.	.	.	.	60.02	.	.	.	60.02	25- Latur
26- बुलढाणा	.	.	.	.	.	109.00	.	.	.	109.00	26- Buldhana
27- अकोला	.	.	.	.	.	15.00	.	.	.	15.00	27- Akola
28- वाशिम	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	28- Washim
29- अमरावती	.	.	4.00	.	4.00	16.00	.	.	.	16.00	29- Amravati
30- यवतमाळ	.	.	.	.	.	5.01	.	.	.	5.01	30- Yavatmal
31- नागपूर	.	.	.	.	.	50.00	.	.	.	50.00	31- Nagpur
32- वर्धा	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	32- Wardha
33- भंडारा	.	.	.	.	.	26.00	.	.	.	26.00	33- Bhandara
34- गोंदिया	.	.	0.10	.	0.10	32.50	.	.	.	32.50	34- Gondia
35- चंद्रपूर	.	.	160.00	.	160.00	200.00	.	.	.	200.00	35- Chandrapur
36- गडचिरोली	.	.	.	.	.	3.00	.	.	.	3.00	36- Gadchiroli
एकूण	.	.	169.10	.	169.10	2466.03	.	.	.	2466.03	Total

विवरणपत्र-३ / STATEMENT - 3

जिल्हा वार्षिक कार्यक्रम २०२४-२५/District Annual Scheme 2024-25

विभाग, जिल्हा व योजनानिहाय निधी विवरणपत्र / Statement of Department, District and Schemewise details Fund

विभाग/ Department : पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय / Animal Husbandry, Dairy Development and Fisheries

क्षेत्र/ Sector : कृषी व सलग्न सेवा / Agriculture and Allied Activities

उपक्षेत्र/ Sub Sector : मत्स्यव्यवसाय / Fisheries

अ.क्र. - जिल्हा	मत्स्यव्यवसाय सहकारी संस्थांचा विकास Development of fisheries co-operatives					मत्स्यसंवर्धन विकास अभिकरण Establishment of fish Farm Development Agency					Sr.No - District
	सर्वसाधारण General	अनुसूचित जाती घटक कार्यक्रम SCCS	आदिवासी घटक कार्यक्रम TCS	आदिवासी घटक कार्यक्रम बाह्य OTCS	एकूण Total	सर्वसाधारण General	अनुसूचित जाती घटक कार्यक्रम SCCS	आदिवासी घटक कार्यक्रम TCS	आदिवासी घटक कार्यक्रम बाह्य OTCS	एकूण Total	
1- मुंबई शहर	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1- Mumbai City
2- मुंबई उपनगर	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2- Mumbai Suburban
3- ठाणे	.	.	0.02	0.02	0.04	0.01	.	0.01	.	0.02	3- Thane
4- रायगड	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	4- Raigad
5- रत्नागिरी	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	5- Ratnagiri
6- सिंधुदुर्ग	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	6- Sindhudurg
7- पालघर	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	7- Palghar
8- नाशिक	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	8- Nashik
9- धुळे	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	9- Dhule
10- नंदुरबार	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	10- Nandurbar
11- जळगांव	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	11- Jalgaon
12- अहमदनगर	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	12- Ahmednagar
13- पुणे	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	13- Pune
14- सातारा	.	.	.	.	.	0.01	.	.	.	0.01	14- Satara
15- सांगली	.	.	.	.	.	0.01	.	.	.	0.01	15- Sangli
16- सोलापूर	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	16- Solapur
17- कोल्हापूर	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	17- Kolhapur
18- छत्रपती संभाजीनगर	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	18- Chhatrapati Sambhajiinagar
19- जालना	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	19- Jalna
20- बीड	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	20- Beed
21- परभणी	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	21- Parbhani
22- हिंगोली	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	22- Hingoli
23- नांदेड	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	23- Nanded
24- धाराशिव	.	.	.	.	.	0.01	.	.	.	0.01	24- Dharashiv
25- लातूर	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	25- Latur
26- बुलढाणा	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	26- Buldhana
27- अकोला	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	27- Akola
28- वाशिम	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	28- Washim
29- अमरावती	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	29- Amravati
30- यवतमाळ	.	.	.	.	.	0.00	.	.	.	0.00	30- Yavatmal
31- नागपूर	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	31- Nagpur
32- वर्धा	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	32- Wardha
33- भंडारा	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	33- Bhandara
34- गोंदिया	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	34- Gondia
35- चंद्रपूर	.	.	.	.	.	0.00	.	.	.	0.00	35- Chandrapur
36- गडचिरोली	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	36- Gadchiroli
एकूण	.	.	0.02	0.02	0.04	0.04	.	0.01	.	0.05	Total

विवरणपत्र-३ / STATEMENT - 3
जिल्हा वार्षिक कार्यक्रम २०२४-२५ / District Annual Scheme 2024-25
विभाग, जिल्हा व योजनानिहाय निधी विवरणपत्र / Statement of Department, District and Schemewise details Fund
विभाग/ Department : पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय / Animal Husbandry, Dairy Development and Fisheries
क्षेत्र/ Sector : कृषी व सलग्न सेवा / Agriculture and Allied Activities
उपक्षेत्र/ sub Sector : मत्स्यव्यवसाय / Fisheries

अ.क्र. - जिल्हा	मासेमारी बंदरांच्या विकासासाठी सर्वेक्षण, सुधारणा, (माछेमारी बंदरांचा विकास करणे) Survey and Improvement for Development of Fishing Ports					Sr.No - District
	सर्वसाधारण General	अनुसूचित जाती घटक कार्यक्रम SCCS	आदिवासी घटक कार्यक्रम TCS	आदिवासी घटक कार्यक्रम बाह्य OTCS	एकूण Total	
1- मुंबई शहर	24.98	-	-	-	24.98	1- Mumbai City
2- मुंबई उपनगर	0.00	-	-	-	0.00	2- Mumbai Suburban
3- ठाणे	200.00	-	-	-	200.00	3- Thane
4- रायगड	-	-	-	-	-	4- Raigad
5- रत्नागिरी	0.00	-	-	-	0.00	5- Ratnagiri
6- सिंधुदुर्ग	-	-	-	-	-	6- Sindhudurg
7- पालघर	500.00	-	-	-	500.00	7- Palghar
8- नाशिक	-	-	-	-	-	8- Nashik
9- धुळे	-	-	-	-	-	9- Dhule
10- नंदुरबार	-	-	-	-	-	10- Nandurbar
11- जळगांव	-	-	-	-	-	11- Jalgaon
12- अहमदनगर	-	-	-	-	-	12- Ahmednagar
13- पुणे	-	-	-	-	-	13- Pune
14- सातारा	-	-	-	-	-	14- Satara
15- सांगली	-	-	-	-	-	15- Sangli
16- सोलापूर	-	-	-	-	-	16- Solapur
17- कोल्हापूर	-	-	-	-	-	17- Kolhapur
18- छत्रपती संभाजीनगर	-	-	-	-	-	18- Chhatrapati Sambhajnagar
19- जालना	-	-	-	-	-	19- Jalna
20- बीड	-	-	-	-	-	20- Beed
21- परभणी	-	-	-	-	-	21- Parbhani
22- हिंगोली	-	-	-	-	-	22- Hingoli
23- नांदेड	-	-	-	-	-	23- Nanded
24- धारगेशिव	-	-	-	-	-	24- Dharashiv
25- लातूर	-	-	-	-	-	25- Latur
26- बुलढाणा	-	-	-	-	-	26- Buldhana
27- अकोला	-	-	-	-	-	27- Akola
28- वाशिम	-	-	-	-	-	28- Washim
29- अमरावती	-	-	-	-	-	29- Amravati
30- यवतमाळ	-	-	-	-	-	30- Yavatmal
31- नागपूर	-	-	-	-	-	31- Nagpur
32- वर्धा	-	-	-	-	-	32- Wardha
33- भंडारा	-	-	-	-	-	33- Bhandara
34- गोंदिया	-	-	-	-	-	34- Gondia
35- चंद्रपूर	-	-	-	-	-	35- Chandrapur
36- गडचिरोली	-	-	-	-	-	36- Gadchiroli
एकूण	724.98	-	-	-	724.98	Total

विवरणपत्र-३ / STATEMENT - 3

जिल्हा वार्षिक कार्यक्रम २०२४-२५/District Annual Scheme 2024-25

विभाग, जिल्हा व योजनांसाठी निधी विवरणपत्र / Statement of Department, District and Schemewise details Fund

विभाग/ Department : पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय / Animal Husbandry, Dairy Development and Fisheries

क्षेत्र/ Sector : कृषी व संलग्न सेवा / Agriculture and Allied Activities

उपक्षेत्र/ Sub Sector : मत्स्यव्यवसाय / Fisheries

अ.क्र. - जिल्हा	यांत्रिकी नौकेवर अत्याधुनिक यंत्रसामग्री वसविणे Installation of Modernised Equipments on the Mechanised Trawlers					यांत्रिकी नौकेवर, खोल समुद्रात मासेमारी करणाऱ्या नौकासाठी अनुदान Grant in aid for Mechanised Vessels, Contribution for Deep Sea Fishing Crafts					Sr.No - District
	सर्वसाधारण General	अनुसूचित जाती SCCS	आदिवासी घटक कार्यक्रम TCS	आदिवासी घटक कार्यक्रम बाह्य OTCS	एकूण Total	सर्वसाधारण General	अनुसूचित जाती घटक कार्यक्रम SCCS	आदिवासी घटक कार्यक्रम TCS	आदिवासी घटक कार्यक्रम बाह्य OTCS	एकूण Total	
1- मुंबई शहर	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1- Mumbai City
2- मुंबई उपनगर	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2- Mumbai Suburban
3- ठाणे	.	.	.	.	.	0.02	.	.	.	0.02	3- Thane
4- रायगड	1.00	.	.	.	1.00	1.00	.	.	.	1.00	4- Raigad
5- रत्नागिरी	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	5- Ratnagiri
6- सिंधुदुर्ग	.	.	.	.	.	0.01	.	.	.	0.01	6- Sindhudurg
7- पालघर	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	7- Palghar
8- नाशिक	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	8- Nashik
9- धुळे	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	9- Dhule
10- नंदुरबार	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	10- Nandurbar
11- जळगाव	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	11- Jalgaon
12- अहमदनगर	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	12- Ahmednagar
13- पुणे	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	13- Pune
14- सातारा	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	14- Satara
15- सांगली	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	15- Sangli
16- सोलापूर	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	16- Solapur
17- कोल्हापूर	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	17- Kolhapur
18- छत्रपती सम्राज्यनगर	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	18- Chhatrapati Sambhainagar
19- जालना	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	19- Jalna
20- बीड	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	20- Beed
21- परभणी	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	21- Parbhani
22- हिंगाळी	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	22- Hingoli
23- नांदेड	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	23- Nanded
24- धाराशिव	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	24- Dharashiv
25- लातूर	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	25- Latur
26- बुलढाणा	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	26- Buldhana
27- अकोला	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	27- Akola
28- वाशिम	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	28- Washim
29- अमरावती	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	29- Amravati
30- यवतमाळ	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	30- Yavatmal
31- नागपूर	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	31- Nagpur
32- वर्धा	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	32- Wardha
33- भंडारा	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	33- Bhandara
34- गोंदिया	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	34- Gondia
35- चंद्रपूर	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	35- Chandrapur
36- गडचिरोली	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	36- Gadchiroli
एकूण	1.00	.	.	.	.	1.03	.	.	.	1.03	Total

₹. लाखाने/ ₹. in Lakh

विवरणपत्र-३ / STATEMENT - 3
 जिल्हा वार्षिक कार्यक्रमा २०२४-२५/District Annual Scheme 2024-25
 विभाग, जिल्हा व योजनानिहाय निधी विवरणपत्र / Statement of Department, District and Schemewise details Fund
 विभाग/ Department : पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय / Animal Husbandry, Dairy Development and Fisheries
 क्षेत्र/ Sector : कृषी व संलग्न सेवा / Agriculture and Allied Activities
 उपक्षेत्र/ Sub Sector : मत्स्यव्यवसाय / Fisheries

अ.क्र. - जिल्हा	लहान मासेमारी बंदरे Small fishing ports					Sr.No - District
	सर्वसाधारण General	अनुसूचित जाती घटक कार्यक्रम SCCS	आदिवासी घटक कार्यक्रम TCS	आदिवासी घटक कार्यक्रम बाह्य OTCS	एकूण Total	
1- मुंबई शहर	2524.00	-	-	-	2524.00	1- Mumbai City
2- मुंबई उपनगर	2000.00	-	-	-	2000.00	2- Mumbai Suburban
3- ठाणे	-	-	-	-	-	3- Thane
4- रायगड	500.00	-	-	-	500.00	4- Raigad
5- रत्नागिरी	-	-	-	-	-	5- Ratnagiri
6- सिंधुदुर्ग	500.00	-	-	-	500.00	6- Sindhudurg
7- पालघर	-	-	-	-	-	7- Palghar
8- नाशिक	-	-	-	-	-	8- Nashik
9- धुळे	-	-	-	-	-	9- Dhule
10- नंदुरबार	-	-	-	-	-	10- Nandurbar
11- जळगाव	-	-	-	-	-	11- Jalgaon
12- अहमदनगर	-	-	-	-	-	12- Ahmednagar
13- पुणे	-	-	-	-	-	13- Pune
14- सातारा	-	-	-	-	-	14- Satara
15- सांगली	-	-	-	-	-	15- Sangli
16- सोलापूर	-	-	-	-	-	16- Solapur
17- कोल्हापूर	-	-	-	-	-	17- Kolhapur
18- छत्रपती संभाजीनगर	-	-	-	-	-	18- Chhatrapati Sambhajnagar
19- जालना	-	-	-	-	-	19- Jalna
20- बीड	-	-	-	-	-	20- Beed
21- परभणी	-	-	-	-	-	21- Parbhani
22- हिंगोली	-	-	-	-	-	22- Hingoli
23- नांदेड	-	-	-	-	-	23- Nanded
24- धारशिव	-	-	-	-	-	24- Dharashiv
25- लातूर	-	-	-	-	-	25- Latur
26- बुलढाणा	20.00	-	-	-	20.00	26- Buldhana
27- अकोला	-	-	-	-	-	27- Akola
28- वाशिम	-	-	-	-	-	28- Washim
29- अमरावती	-	-	-	-	-	29- Amravati
30- यवतमाळ	-	-	-	-	-	30- Yavatmal
31- नागपूर	-	-	-	-	-	31- Nagpur
32- वर्धा	-	-	-	-	-	32- Wardha
33- भंडारा	-	-	-	-	-	33- Bhandara
34- गोंदिया	-	-	-	-	-	34- Gondia
35- चंद्रपूर	-	-	-	-	-	35- Chandrapur
36- गडचिरोली	-	-	-	-	-	36- Gadchiroli
एकूण	5544.00	-	-	-	5544.00	Total

	योजना क्रमांक	१	
१	योजनेचे नाव	मच्छीमार सहकारी संस्थांना अर्थसहाय्य	
२	योजनेचे वर्गीकरण	जिल्हास्तरीय (सर्वसाधारण)	
३	सन २०२४-२५ साठी अर्थसंकल्पीय तरतूद	लेखाशिर्ष	राज्य हिस्सा (रु. लाख)
		२४०५०३४२	४७०.२९

योजनेचे संक्षिप्त वर्णन :

मच्छीमार सहकारी संस्थांच्या कामकाजात सुधारणा घडवून आणण्यासाठी त्यांच्या आर्थिक स्थितीत प्रगती होणे आवश्यक असल्याने या योजनेतून मच्छीमार सहकारी संस्थांना व्यवस्थापकीय अनुदान व भाग भांडवली अंशदान पहिली पाच वर्षे देण्यात येते.

या योजनेतर्गत खालील प्रमाणे अर्थसहाय्य अनुज्ञेय आहे :-

- (१) समूह पुरस्कृत प्राथमिक मच्छीमार संस्थांना रु. ५००० उतरत्या क्रमाने.
- (२) समूह पुरस्कृत नसलेल्या प्राथमिक सहकारी संस्थांना रु. १८० पाच वर्षासाठी उतरत्या क्रमाने.
- (३) भूजलाशयीन क्षेत्रातील प्राथमिक मच्छीमार सहकारी संस्थांना एकूण रु.२००० अनुदान पाच वर्षासाठी उतरत्या क्रमाने.
- (४) सहकारी संस्थांना स्वतःच्या भाग भांडवलाच्या तिप्पट इतके परंतु जास्तीत- जास्त रु. १०,००० इतके भाग भांडवल.

या योजनेवर मागील ५ वर्षात झालेला खर्च खालीलप्रमाणे आहे :-

(रु.लाख)

अ.क्र.	सन	लेखाशिर्ष	खर्च एकूण
१	२०१९-२०	२४०५०३४२	०.२५
२	२०२०-२१		०.५४
३	२०२१-२२		२१.६७
४	२०२२-२३		४.२९
५	२०२३-२४		२१.१२७१

सन २०२४-२५ मध्ये सर्वसाधारण योजनेतर्गत मच्छीमार सहकारी संस्थांना अर्थसहाय्य देण्यासाठी रु. ४७०.२९ लक्ष अर्थसंकल्पीय तरतूद उपलब्ध आहे.

	योजना क्रमांक	२	
१	योजनेचे नाव	मत्स्यबीज उत्पादन केंद्राची स्थापना	
२	योजनेचे वर्गीकरण	जिल्हास्तरीय (सर्वसाधारण)	
३	सन २०२४-२५ साठी अर्थसंकल्पीय तरतूद	लेखाशिर्ष	राज्य हिस्सा (रु.लाख))
		२४०५०१५५	२४६६.०३

मत्स्यबीज निर्मितीचे धोरण

(१) महाराष्ट्र राज्यात सद्यःस्थितीत ३२ मत्स्यबीज उत्पादन केंद्रे व ०२ कोळंबी बीज उत्पादन केंद्रे असे एकूण ३४ केंद्रे आहेत. त्यापैकी ०३ मत्स्यबीज उत्पादन केंद्रे महाराष्ट्र मत्स्योद्योग विकास महामंडळाकडे (MFDC) वर्ग करण्यात आलेले आहेत.

(२) सद्यःस्थितीत ३२ मत्स्यबीज संवर्धन केंद्रे व १ कोळंबी बीज संवर्धन असे एकूण ३३ संवर्धन केंद्रे मत्स्यव्यवसाय विभागाकडे आहेत.

(३) दि.१६/१२/२०२२ व दि.०१/०८/२०२३ च्या शासन निर्णयातील सुधारीत धोरणान्वये राज्यातील ३४ शासकीय मत्स्यबीज उत्पादन व ३३ मत्स्यबीज संवर्धन केंद्रे असे एकूण ६७ केंद्रे ई-निविदा पद्धतीने २५ वर्षे कालावधीसाठी भाडेपट्टीने देण्यास मान्यता प्रदान करण्यात आली आहे. त्यानुसार आजमितीपर्यंत एकूण ५४ केंद्रे भाडेपट्टीने देण्याकरीता ई-निविदा प्रसिद्ध करण्यात आली होती. त्यापैकी सद्यःस्थितीत २२ केंद्रे भाडेपट्टीने देण्यात आलेली आहेत.

राज्याला एकूण ९२.१० कोटी इतक्या मत्स्यबोटुकलीची गरज आहे.

एकूण मत्स्यबीज/कोळंबी बीज उत्पादन केंद्रे ३४			केंद्रांची स्थापित मत्स्यजिरे उत्पादन क्षमता (लाख)	केंद्रांची स्थापित मत्स्यबोटुकली उत्पादन क्षमता (लाख)	केंद्रांना देण्यात आलेले उद्दीष्ट मत्स्यजिरे (लाख)	केंद्रांना देण्यात आलेले उद्दीष्ट मत्स्य बोटुकली (लाख)	सन २०२३-२४ मत्स्यजिरे उत्पादन (लाख)	सन २०२३-२४ मत्स्यबोटुकली उत्पादन (लाख)
शासकीय	शासकीय ठेक्याने	महाराष्ट्र मत्स्योद्योग विकास महामंडळाकडे						
२४	७	३	१५९५०	१९३०	१२९००	१५३०	८३४१.१४५	१९६.२३३७

एकूण मत्स्यबीज/कोळंबी बीज संवर्धन केंद्रे (३३)			केंद्रांची स्थापित मत्स्यजिरे संचयन क्षमता (लाख)	केंद्रांची स्थापित (म.बोटुकली) उत्पादन क्षमता (लाख)	उत्पादन केंद्रांना देण्यात आलेले उद्दीष्ट मत्स्यबोटुकली (लाख)	सन २०२३-२४ मत्स्यबोटुकली उत्पादन (लाख)
शासकीय	शासकीय ठेक्याने	महाराष्ट्र मत्स्योद्योग विकास महामंडळाकडे				
२९	४	०	२२६०.४५	२४१.०५	२०८.८	५२.०२८६

१. प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजनेतून (PMMSY) खाजगी मत्स्यबीज निर्मितीला चालना देणे :-

राज्यातील एकूण मत्स्यबीजाची मागणी लक्षात घेता खाजगी क्षेत्रातून देखील मत्स्यबीज उत्पादन होणे आवश्यक आहे. केंद्र पुरस्कृत प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजनेचा प्रसार करून नवीन बेरोजगार युवकांना मत्स्यबीज केंद्र स्थापनेकरीता प्रोत्साहन देणे.

२. शासकीय व खाजगी मत्स्यबीज संवर्धन क्षेत्र वाढविण्यावर भर देणे :-

मत्स्यबीज उत्पादन केंद्रांमधून तयार होणारे मत्स्यजिरे संवर्धन करून मत्स्यबोटुकली तयार करण्याकरीता त्या उत्पादन केंद्रावर पुरेसे जलक्षेत्र उपलब्ध नसते. त्यामुळे उत्पादीत मत्स्यजिऱ्याचे शासनाच्या इतर संवर्धन केंद्रांवर संचयन केले जाते. पाटबंधारे तलावांच्या जवळ असणाऱ्या जागा या बहुतांश पाटबंधारे विभागाच्या मालकीच्या असतात. या जागा पाटबंधारे विभागाकडून दीर्घकालीन (९९ वर्ष) भाडेपट्टीने घेऊन खाजगी उद्योजकांमार्फत PPP तत्त्वावर संवर्धन केंद्रे विकसित करता येतील, यादृष्टीने शासनास पाटबंधारे विभागाच्या जमिनी दीर्घकालीन भाडेपट्टीने मिळणेबाबतचा प्रस्ताव सादर केलेला आहे.

या योजनेवर मागील ५ वर्षात झालेले साध्य खालीलप्रमाणे आहे.

अ. क्र.	वर्ष	लेखाशिर्ष	मत्स्यबीज केंद्राचे बांधकाम (हेक्टर)	मत्स्यबीज उत्पादन मत्स्यजिरे (कोटी)	खर्च (रु.लाख)
१	२०१९-२०	२४०५०१५५	---	३५.६८	१३०.३
२	२०२०-२१		---	३०.६२	१९१.५३
३	२०२१-२२		---	१२३.८८	१०८.८४
४	२०२२-२३		७	१३४.०५	३२.५
५	२०२३-२४		१७.७५	४२५६.२५	२४७.५१४

सन २०२४-२५ मध्ये मत्स्यबीज उत्पादन केंद्राची स्थापन जिल्हास्तरीय (सर्वसाधारण) या योजनेतर्गत रु. २४६६.०३ लाख अर्थसंकल्पीय तरतूद आहे.

सदर योजनेतर्गत राज्यातील मत्स्यबीज केंद्रांचे बांधकाम, सुधारणा व आधुनिकीकरण इत्यादी कामे प्रस्तावित आहेत.

सन २०२४-२५ योजना अर्थसंकल्पित तरतूद जिल्हानिहाय विगतवारी
मत्स्यबीज उत्पादन केंद्राची स्थापना

अ. क्र.	जिल्हा	बिगर जनजाती		जनजाती		एकूण (रु.लाख)		
		महसूली	भांडवली	महसूली	भांडवली	महसूली	भांडवली	एकूण
१	मुंबई शहर	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
२	मुंबई उपनगर	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
३	ठाणे	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
४	पालघर	०.००	०.००	५.००	०.००	०.००	०.००	५.००
५	रायगड	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
६	रत्नागिरी	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
७	सिंधुदूर्ग	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
एकूण मुंबई विभाग		०.००	०.००	५.००	०.००	०.००	०.००	५.००
८	पुणे	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
९	सातारा	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
१०	सांगली	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
११	सोलापूर	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
१२	कोल्हापूर	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
एकूण पुणे विभाग		०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
१३	नाशिक	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
१४	धुळे	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
१५	नंदुरबार	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
१६	जळगाव	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
१७	अहमदनगर	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
एकूण नाशिक प्रदेश		०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
१८	छ.संभाजीनगर	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
१९	जालना	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
२०	बीड	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
२१	परभणी	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
एकूण छ. संभाजीनगर विभाग		०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
२२	हिंगोली	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
२३	नांदेड	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
२४	धाराशिव	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
२५	लातूर	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
एकूण लातूर विभाग		०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००

अ. क्र.	जिल्हा	बिगर जनजाती		जनजाती		एकूण (रु.लाख)		
		महसूली	भांडवली	महसूली	भांडवली	महसूली	भांडवली	एकूण
२६	अमरावती	०.००	०.००	४.००	०.००	०.००	०.००	४.००
२७	अकोला	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
२८	बुलढाणा	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
२९	वाशिम	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
३०	यवतमाळ	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
एकूण अमरावती विभाग		०.००	०.००	४.००	०.००	०.००	०.००	४.००
३१	नागपूर	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
३२	वर्धा	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
३३	भंडारा	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
३४	गोंदिया	०.००	०.००	०.१०	०.००	०.००	०.००	०.१०
३५	चंद्रपूर	०.००	०.००	१६०.००	०.००	०.००	०.००	१६०.००
३६	गडचिरोली	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
एकूण नागपूर विभाग		०.००	०.००	१६०.१०	०.००	०.००	०.००	१६०.१०
राज्य एकूण		०.००	०.००	१६९.१०	०.००	०.००	०.००	१६९.१०

	योजना क्रमांक	३	
१	योजनेचे नाव	मासेमारी बंदराच्या विकासासाठी सर्वेक्षण, सुधारणा करणे.	
२	योजनेचे वर्गीकरण	जिल्हास्तरीय योजना (सर्वसाधारण)	
३	सन २०२४-२५ साठी अर्थसंकल्पीय तरतूद	लेखाशिर्ष	राज्य हिस्सा (रु.लाख)
		४४०५३३२७	७२४.९८

योजनेचे संक्षिप्त वर्णन :

मासे उतरविणाऱ्या बंदराच्या विकासासाठी सर्वेक्षण, सुधारणा इत्यादी बाबींसाठी आर्थिक वर्ष सन २०२४-२५ मध्ये पालघर जिल्ह्यासाठी रु. ५००.०० लक्ष, रत्नागिरी जिल्ह्यासाठी रु. ०.०० लक्ष इतका निधी अर्थसंकल्पीत आहे.

	योजना क्रमांक	४	
१	योजनेचे नाव	रासविनि योजनेतर्गत मच्छीमार नौकांचे यांत्रिकीकरण करणे	
२	योजनेचे वर्गीकरण	जिल्हास्तरीय (सर्वसाधारण)	
३	सन २०२४-२५ साठी अर्थसंकल्पीय तरतूद	लेखाशिर्ष	राज्य हिस्सा (रु.लाख)
			डीपीडीसी निधी
		४४०५०१३२	१.०३
		२४०५११७१	१.००
४	एकूण		२.०३

योजनेचे संक्षिप्त वर्णन :

राष्ट्रीय सहकारी विकास निगम या योजने अंतर्गत मच्छीमार सहकारी संस्थामार्फत मासेमारी यांत्रिक नौका बांधण्यासाठी अर्थसहाय्य मंजूर करण्याची योजना सन १९७७-७८ पासून कार्यान्वित करण्यात आलेली आहे. या योजनेनुसार राष्ट्रीय सहकार विकास निगमने विहित केलेल्या आकृतीबंधाप्रमाणे राज्य शासनाकडून मच्छीमार सहकारी संस्थांना देण्यात येणाऱ्या १००% अर्थसहाय्याचा आकृतीबंध खालीलप्रमाणे निश्चित करण्यात आला आहे :—

अ. क्र.	बाब	अनुदान	खा.वि.भा.भां.	भागभांडवल	कर्ज	एकूण
	मासेमारी यांत्रिक नौका					
१	रासविनिकडून राज्य शासनास	१० %	२० %	५ %	५५ %	९० %
२	राज्य शासनाकडून संस्थेस / गटांस मासेमारी यांत्रिक नौका बांधण्यास					
	१) राज्य हिस्सा	---	१० %	---	---	१० %
	२) रासविनि हिस्सा	---	२० %	५ %	५५ %	८० %
	३) गटाचा हिस्सा १० %	१० %	---	---	---	१० %
	एकूण	१० %	३० %	५ %	५५ %	१०० %

सदर योजनेतर्गत सन २०२४-२५ या आर्थिक वर्षात जिल्हास्तरीय योजनेखाली डीपीडीसीकडून रु. २.०३ लक्ष अर्थसंकल्पीय तरतूद उपलब्ध आहे.

	योजना क्रमांक	५	
१	योजनेचे नाव	धडक कार्यक्रमा अंतर्गत लहान मच्छीमार बंदरांचा विकास	
२	योजनेचे वर्गीकरण	जिल्हास्तरीय (सर्वसाधारण)	
३	सन २०२४-२५ साठी अर्थसंकल्पीय तरतूद	लेखाशीर्ष	राज्य हिस्सा (रु.लाख)
		४४०५०४७१	५५४४.००

योजनेचे संक्षिप्त वर्णन :

राज्याच्या किनारपट्टीवरील सागरी जिल्ह्यांमध्ये मच्छीमारी नौकांतून मासळी उतरविण्याच्या जागी सुविधा पुरविणे, मासळी सुकविण्याचे ओटे बांधणे, उघडे निवारे बांधणे, खडक फोडून जोड रस्ते बांधणे, मार्गदर्शक दीप लावणे इत्यादी रु. ५.०० कोटीपर्यंत खर्चाची कामे या योजने अंतर्गत करण्यात येतात.

मागील ५ वर्षात झालेले साध्य खालीलप्रमाणे

अ.क्र.	सन	लेखाशीर्ष	एकूण खर्च (रु. लाख)
१	२०१९-२०	४४०५०४७१	३५९.५२
२	२०२०-२१		२२०४.३७
३	२०२१-२२		२३२६.६४
४	२०२२-२३		२२२२.४१
५	२०२३-२४		३३८२.९७

सन २०२४-२५ या योजने अंतर्गत एकूण रु. ५५४४.०० लक्ष अर्थसंकल्पीय तरतूद उपलब्ध आहे.

	योजना क्रमांक	६	
१	योजनेचे नाव	अवरुध्द पाण्यात मत्स्यसंवर्धन	
२	योजनेचे वर्गीकरण	जिल्हास्तरीय (सर्वसाधारण)	
३	सन २०२४-२५ साठी अर्थसंकल्पीय तरतूद	लेखाशिर्ष	राज्य हिस्सा (रु.लाख)
		२४०५०१३७	०.००

योजनेचे वर्णन :

पहिल्या पंचवार्षिक योजनेपासून ही योजना राबविण्यात येत आहे. मत्स्यसंवर्धनास योग्य असलेल्या जलक्षेत्रात मत्स्यबीज संचयन करण्यात येऊन मत्स्यशेतीद्वारे गोड्या पाण्यातील मत्स्योत्पादन वाढविणे हा या योजनेचा प्रमुख उद्देश आहे. दरवर्षी मत्स्यव्यवसाय विभागाकडून जलद वाढणाऱ्या मत्स्य जातीचे स्थानिकरित्या निर्माण केलेले मत्स्यबीज संवर्धकांना पुरवून तलाव, जलाशयामध्ये मत्स्यशेती करण्यास प्रोत्साहन देण्यात येते. राज्यामधील नवीन तयार झालेल्या तलावामध्ये जलद गतीने वाढणाऱ्या मत्स्यबीजाची शासनमार्फत साठवणूक करण्यात येते.

विभागीय संचयन करण्यासाठी शासनाने निर्णय क्र.मत्स्यवि-२४१०/५२७/प्र.क्र.१०४/१०/पटुम.१३, दि.१८/०९/२०१५ नुसार मत्स्यबीज संचयनाचे निकष निर्धारित केलेले आहेत. त्या निर्णयानुसार या विभागीय संचयनाचे अधिकार संबंधित प्रादेशिक उपआयुक्त मत्स्यव्यवसाय यांना देण्यात आले आहे. या योजनेच्या निकषानुसार तांत्रिक व आर्थिक मान्यतेचे अधिकार प्रादेशिक उपआयुक्त मत्स्यव्यवसाय यांना देण्यात आल्याने संचयनाच्या कार्यक्रमास जलदगतीने राबविण्यास मदत झालेली आहे.

या योजनेतर्गत मागील ५ वर्षांतील साध्य खालीलप्रमाणे आहे.

अ.क्र.	वर्ष	लेखाशिर्ष	प्रत्यक्ष खर्च (रु. लाख)	मत्स्यबीजाचे संचयन (लक्ष)	वार्षिक मत्स्योत्पादन (मे. टन)
१	२०१९-२०	२४०५०१३७	२८.१९८	१७८५.९६	१८४९१.१९
२	२०२०-२१		२७.२६	२६९३.००	९७३१२.००
३	२०२१-२२		३८.६३	१०६५.५८	५३२७९
४	२०२२-२३		२४.२०७८	३४६.८९२५	३४९४३.२
५	२०२३-२४		२३.९२७४	४१७.८६	३३३९८.९७

	योजना क्रमांक	७	
१	योजनेचे नाव	मच्छीमार सहकारी संस्थाना वीज दरात सवलत	
२	योजनेचे वर्गीकरण	जिल्हास्तरीय (सर्वसाधारण)	
३	सन २०२४-२५ करिता अर्थसंकल्पीय तरतूद	लेखाशिर्ष	राज्यहिस्सा (रु.लाख)
		२४०५१०७१	५०.०२

योजनेचे संक्षिप्त वर्णन :

मासळी सुस्थितीत राहण्यासाठी मासळी बर्फात/शीतगुहात ठेवणे अत्यावश्यक आहे. कारखाने/शीतगुहे सागरी क्षेत्रात सहकारी संस्थामार्फत चालविण्यात येतात. कारखाने चालविण्यासाठी जादा खर्च येत असल्यामुळे सहकारी संस्थांना प्रति वीज एककावर ४० पैसे सूट देण्यात येते.

सन १९९६-९७ पर्यंत ही योजनेतर योजना होती. शासन पत्र कृषि व पदुम विभाग क्र. मत्स्यवि-१०९५/१४५०/(१५६)/पदुम-१४, दिनांक २१/११/१९९६ च्या पत्रान्वये निर्देशित केल्याप्रमाणे या योजनेचा सन १९९७-२००२ या नवव्या पंचवार्षिक योजनेमध्ये योजनेतर्गत योजनेत समावेश करण्यात आला आहे.

या योजनेतर्गत मागील ५ वर्षातील साध्य खालीलप्रमाणे आहे.

अ. क्र.	वर्ष	देण्यात आलेले अनुदान (रु.लाख)	लाभार्थी संस्था (संख्या)
१.	२०१९-२० (सन२०१८-१९ च्या वीज वापराबाबत)	३६.६५	१७
२.	२०२०-२१ (सन२०१९-२० च्या वीज वापराबाबत)	३३.४४	१५
३.	२०२१-२२ (सन२०२०-२१ च्या वीज वापराबाबत)	३०.६६५१	१३
४.	२०२२-२३ (सन२०२१-२२ च्या वीज वापराबाबत)	३१.१७	१२
५.	२०२३-२४ (सन२०२२-२३ च्या वीज वापराबाबत)	३१.९२	१३

	योजना क्रमांक	८	
१	योजनेचे नाव	मासेमारी साधनांच्या खरेदीवर अर्थसहाय्य	
२	योजनेचे वर्गीकरण	जिल्हास्तरीय (सर्वसाधारण)	
३	सन २०२४-२५ साठी अर्थसंकल्पीय तरतूद	लेखाशिर्ष	राज्य हिस्सा (रु.लाख))
		२४०५०४४२	८३७.७६

योजनेचे संक्षिप्त वर्णन :

या योजनेअंतर्गत मच्छीमारी सहकारी संस्थांच्या सभासदांना मासेमारी साधनांच्या खरेदीवर अर्थसहाय्य देण्याची तरतूद असून अनुज्ञेय अर्थसहाय्य खालीलप्रमाणे आहे :—

(अ) सागरी मत्स्यव्यवसाय :

(I) तयार मासेमारी जाळी खरेदीवर अनुदान :

सागरी क्षेत्रातील मासेमारी नौकांवर वापरण्यात येणाऱ्या नायलॉन व मोनोफिलामेंट तयार जाळी खरेदीवर खालीलप्रमाणे अनुदान अनुज्ञेय राहिल.

अ.क्र.	बाब	अनुज्ञेय अनुदान
१	३ टनावरील प्रत्येक मासेमारी नौकेस, प्रती वर्ष २०० कि. ग्रॅ.पर्यंत	तयार जाळ्याच्या किमतीच्या ५० टक्के पेक्षा जास्त नाही इतके अनुदान देय राहिल. जाळ्याच्या किमतीची कमाल मर्यादा प्रती कि.ग्रॅ. रु.८००/- इतकी राहिल.
२	३ टनाखालील प्रत्येक मासेमारी नौकेस, प्रती वर्ष १०० कि. ग्रॅ.पर्यंत	
३	रांपण संघाच्या प्रत्येक सभासदाला रांपणीच्या तयार जाळ्यांवर प्रतिवर्षी ५० कि. ग्रॅ.पर्यंत .	

(II) बिगर यांत्रिक नौका :

या बाबतीत शासनाने पुढीलप्रमाणे निर्णय घेतलेला आहे :—

१. लहान मच्छीमारांना किंवा रापणकारांना १० टनापर्यंतची, लाकडी/फायबर नौका, बांधणी/तयार नौका खरेदी करण्यासाठी सध्याच्या प्रचलित दराने रु.१,००,०००/- (रुपये एक लाख फक्त) पर्यंतच्या देण्यात येणाऱ्या अनुदानाची मर्यादा वाढवून रुपये २,५०,०००/- (रुपये दोन लाख पन्नास हजार फक्त) पर्यंत करण्यात येत आहे.

२. लहान मच्छीमारांना किंवा रापणकारांना १० टनापर्यंतची, लाकडी/फायबर नौका, बांधणी/तयार नौका खरेदी करण्यासाठी प्रकल्प किंमत रु. ५ लक्ष पर्यंत खर्चाच्या ५० टक्के अथवा रु.२,५०,०००/- (रुपये दोन लाख पन्नास हजार फक्त) यापैकी जे कमी असेल तेवढे अनुदान अनुज्ञेय राहिल.

(ब) भूजल मत्स्यव्यवसाय :-

(I) तयार मासेमारी जाळी खरेदीवर अनुदान :-

अ.क्र.	बाब	अनुज्ञेय अनुदान
१	भूजलाशयीन मत्स्यव्यवसाया अंतर्गत नायलॉन/ मोनोफिलमेंट तयार जाळी खरेदीवर प्रती सभासद/ वैयक्तिक मच्छीमारास २० कि. ग्रॅ.पर्यंत	५०% अनुदान देय राहिल. जाळ्याच्या किंमतीची कमाल मर्यादा प्रती कि. ग्रॅ. रु. ८००/- राहिल.

(II) बिगर यांत्रिक नौका.- भूजल क्षेत्रात लहान आकाराच्या होडया वापरल्या जातात. बिगर यांत्रिक नौकेसाठी खालीलप्रमाणे अनुदान प्रस्तावित करण्यात येत आहे :-

अ.क्र.	नौकेचा प्रकार	प्रकल्प किंमत (रु.)	अनुज्ञेय अनुदान
१	लाकडी नौका	६०,०००/-	प्रकल्प किमतीच्या ५०% अथवा रु.३०,०००/- (रुपये तीस हजार फक्त) यापैकी जे कमी असेल तेवढे अनुदान देय राहिल.
२	पत्रा नौका	३०,०००/-	प्रकल्प किमतीच्या ५०% अथवा रु.१५,०००/- (रुपये पंधरा हजार फक्त) यापैकी जे कमी असेल तेवढे अनुदान देय राहिल.
३	फायबर नौका	१,२०,०००/-	प्रकल्प किमतीच्या ५०% अथवा रु.६०,०००/- (रुपये साठ हजार फक्त) यापैकी जे कमी असेल तेवढे अनुदान देय राहिल.

नौकेचे आयुर्मान खालीलप्रमाणे निश्चित करण्यात आले आहे :-

अ.क्र.	नौकेचा प्रकार	सरासरी आयुर्मान
१	लाकडी नौका	१५ वर्षे
२	पत्रा नौका	५ वर्षे
३	फायबर नौका	१५ वर्षे

या योजनेतर्गत मागील ५ वर्षातील खर्च खालीलप्रमाणे आहे.

(रु. लाख)

अ.क्र.	वर्ष	लेखाशिर्ष	खर्च
१	२०१९-२०	२४०५०४४२	१०७.८०७७
२	२०२०-२१		१४३.३३
३	२०२१-२२		९८.४०
४	२०२२-२३		३३६.२७५
५	२०२३-२४		३७४.४४२१

सन २०२४-२५ या योजनेतर्गत एकूण रु. ८३७.७६ लक्ष अर्थसंकल्पीय तरतूद उपलब्ध आहे.

	योजना क्रमांक	९			
१	योजनेचे नाव	मत्स्यसंवर्धक विकास यंत्रणा स्थापन करणे (केंद्र पुरस्कृत योजना) ७५:२५			
२	योजनेचे वर्गीकरण	जिल्हास्तरीय (सर्वसाधारण)			
३	सन २०२४-२५ साठी अर्थसंकल्पित तरतूद	लेखाशिर्ष	राज्य हिस्सा (रु.लाख)	लेखाशिर्ष	केंद्र हिस्सा (रु.लाख)
४		२४०५०१६४	०.०४	२४०५०८२५	---

संक्षिप्त वर्णन :

मत्स्यसंवर्धनास उत्सुक असलेल्या शेतकऱ्यांना त्यांच्या शेतात तळी बांधकाम करण्यास प्रोत्साहन देणे, निवडक तलावामध्ये मत्स्यसंवर्धनासाठी सर्व बाबींवर अर्थसहाय्य देणे, मत्स्यसंवर्धनामध्ये उत्पादनापासून विक्री पर्यंतच्या सर्व कामात एकसूत्रता आणणे, अपेक्षित मत्स्योत्पादनाची पातळी गाठणे, इत्यादींसाठी मत्स्यसंवर्धक विकास यंत्रणांच्या नावाने चालविण्यात येणारी केंद्र पुरस्कृत योजना महाराष्ट्रात राबविण्यात आलेली आहे. प्रशिक्षण खर्च, तलाव व बांधकाम व निविष्ठांवर अनुदान व वाढीव कर्मचारी वर्गाचे वेतन इ. बाबींवर ५० % केंद्रिय अर्थसहाय्य देण्यात येत होते. उर्वरीत खर्च राज्य शासनाकडून करण्यात येत होता. केंद्र शासनाचे पत्र क्र.३१०११/१/९६-एफवाय (३) दिनांक १०.७.२००० व राज्य शासनाचे पत्र क्र.शासन निर्णय क्र. मत्स्यवि-२०००/२०७४०/प्र.क्र.१६२/पदुम-१३, दिनांक १२ नोव्हेंबर २००१ अन्वये सन २००२-०३ पासून २६ मत्स्यसंवर्धक विकास यंत्रणा केंद्र व राज्य शासनाचे अनुक्रमे ७५:२५% हिश्याचे अनुदान लागू करण्यात आलेले आहेत.

राज्यात एकूण २६ मत्स्यसंवर्धन यंत्रणा होत्या. त्यापैकी ४ मत्स्यसंवर्धन यंत्रणा अनुक्रमे ठाणे (शहापूर), धुळे, अमरावती, गडचिरोली या जिल्ह्यात आदिवासी योजनेखाली राबविल्या जात होत्या. सन १९९७-९८ पासून अलिबाग जिल्ह्यात निमखारेपाणी यंत्रणेमार्फत सदर योजना कार्यान्वित करण्यात आली आहे. सन १९९७-९८ मध्ये २५५२.३१ हे. जलक्षेत्र विकसित झाले होते. त्यामधून ३४८३.४२८ टन मत्स्योत्पादन घेण्यात आले होते. म्हणजेच प्रति हेक्टरी सरासरी मत्स्योत्पादन १,२७० किलो प्राप्त झाले. या योजनेत आतापर्यंत १८,५६१ हे. जलक्षेत्र विकसित करण्यात आले असून १०,१३० लाभार्थी प्रशिक्षित करण्यात आलेले आहेत. सधन मत्स्यशेती तंत्राद्वारे मत्स्योत्पादन पातळी प्रति हेक्टरी १,०७५ कि.ग्रॅ. पर्यंत साध्य करण्यात यश मिळाले आहे.

योजना तयार करताना प्रामुख्याने खालील बाबी विचारात घेण्यात आलेल्या आहेत :—

(१) प्रत्येक मत्स्यसंवर्धन यंत्रणेला १०० हे. जलक्षेत्र विकसित करण्याचे लक्ष्य देण्यात आले आहेत.

(२) प्रत्येक मत्स्यसंवर्धन यंत्रणेला प्रशिक्षणार्थीचे लक्ष ५० ठरविण्यात आले आहेत.

(३) मत्स्योत्पादनाचे लक्ष्य १५०० किलो प्रति हेक्टर ठरविण्यात आले आहेत.

(४) गोदाम/बांधकाम केलेले लाभार्थीची संख्या व त्यांचे हेक्टर तसेच निविष्ठावर लाभार्थीची संख्या त्यांचे हेक्टर यांची सांगड घालून कार्यक्रम तयार करण्यात आलेला आहे.

सन १९९५-९६ पासून सदर योजना विशेष घटक कार्यक्रमात अंतर्भूत करण्यात आली आहे.

प्रकरण- ३
**आदिवासी उपयोजना/
आदिवासी क्षेत्राबाहेरील उपयोजना**

आदिवासी उपयोजना

सन १९९१ च्या जनगणनेप्रमाणे राज्यात आदिवासींची संख्या ७३.१८ लाख असून ती एकूण लोकसंख्येच्या ९.२७ टक्के आहे. आदिवासी जमातीत प्रामुख्याने कोलाम, भिल्ल, गोंड, वारली, ठाकर, कातकरी, पारधी इत्यादी जातींचा समावेश होतो. या जमातीतील लोक अशिक्षित असून त्यांची आर्थिक परिस्थिती अत्यंत गरीबीची आहे. या जमातीतील लोकांना मत्स्यव्यवसायाचे दालन उपलब्ध करून त्यांची आर्थिक परिस्थिती व राहणीमान सुधारणे याकरिता शासनाने १९७६-७७ पासून आदिवासी उपयोजना राबविण्याचा धोरणात्मक निर्णय घेतला. महाराष्ट्रातील ठाणे, रायगड, नाशिक, धुळे, जळगाव, पुणे, अहमदनगर, नांदेड, अमरावती, यवतमाळ, नागपूर, भंडारा, चंद्रपूर, व गडचिरोली या १४ जिल्ह्यांतील ६८ तालुक्यांतील ६९६२ गावे व १३ शहरे आदिवासी उपयोजना क्षेत्र म्हणून जाहिर केली आहेत. सदर क्षेत्र ५०,७५५ चौ.कि.मी. आहे व राज्याच्या एकूण क्षेत्राच्या १६.५ % आहे. या क्षेत्राबाहेरील आदिवासींसाठी देखील सदर उपयोजनेत तरतूद उपलब्ध आहे.

वार्षिक कार्यक्रम सन २०२४-२५ मध्ये आदिवासी उपयोजनेखाली रु. २३२.११ लक्ष व आदिवासी उपयोजना क्षेत्राबाहेरील आदिवासींसाठी रु. ३३.४८ लक्ष असे एकूण रु. २६५.५९ लक्ष अर्थसंकल्पीय तरतूद उपलब्ध आहे. त्याची योजनानिहाय विगतवारी खालीलप्रमाणे आहे :—

अ.क्र	जिल्हास्तरीय योजना	अर्थसंकल्पीत तरतूद (रु. लाख)		
		लेखाशिर्ष	उपयोजना	अर्थसंकल्पीत तरतूद
१	२	३	४	५
१	मत्स्यबीज उत्पादन केंद्राची स्थापना	२४०५०५२२	आदिवासी	१६९.१०
		४४०५०१९५	आउक्षे	०.००
२	मत्स्यसंवर्धक विकास यंत्रणांची स्थापना (केंद्र पुरस्कृत)	२४०५०५३१	आदिवासी	०.०१
		२४०५११५१	आउक्षे	०.००
३	मच्छीमार सहकारी संस्थांचा विकास	२४०५०५९४	आदिवासी	०.०२
		४४०५०२२१	आउक्षे	०.०२
४	अवरुध्द पाण्यातील मत्स्यसंवर्धन	२४०५०५०२	आदिवासी	३.५८
		२४०५०६७४	आउक्षे	१.६१
५	मासेमारी साधनांच्या खरेदीवर अर्थसहाय्य	२४०५१२५१	आदिवासी	५९.४०
		२४०५२७२७	आउक्षे	३१.८५
	एकूण -	---	आदिवासी	२३२.११
	एकूण -	---	आउक्षे	३३.४८
	आदिवासी+आउक्षे एकूण -	---	---	२६५.५९

सन २०२४-२५ मध्ये राबविण्यात येणाऱ्या योजनांची माहिती खालीलप्रमाणे :—

(१) मत्स्यबीज उत्पादन केंद्राची स्थापना :

तलावात व जलाशयात आवश्यक मत्स्यबीज निर्मितीसाठी महाराष्ट्रातील आदिवासी क्षेत्रातील खालील ८ पैकी ७ मत्स्यबीज उत्पादन केंद्रे कार्यान्वित आहेत.

अ.क्र.	जिल्हा	केंद्राचे ठिकाण		क्षेत्र (हेक्टर)			क्षमता		अभिप्राय
		मत्स्यबीज उत्पादन केंद्र	मत्स्य-संवर्धन केंद्र	संचयन तळी	संगोपना/संवर्धन तळी	एकूण	मत्स्य बीज (लक्ष)	मत्स्य-संवर्धना (लक्ष)	
१	ठाणे	दापचरी	---	१.६६	--	१.६६	४००	--	
२	नाशिक	करंजवण	---	०.९६	१.४	२.३६	१००	४०	
३	नाशिक	---	गंगापूर	०	०.७६	०.७६	१५	०	
४	नाशिक	---	चणकापूर	०	०.६४	०.६४	१५	०	
५	धुळे	---	अणे	---	०.२५	०.२५	---	५०	
६	पुणे	---	माणिकडोह	---	०.४८	०.४८	१५	१५	संगोपन संवर्धन
७	अमरावती		मांडवा	०.३६	१.८०७	२.१६७		१५	
८	नांदेड	लोणी	---	०.७२	१.२३	१.९५	---	१४	पाणी राहात नाही
९	चंद्रपूर	अंमलनाला	---	०.९६	२	२.९६	४०	०	
१०	गोंदिया	इटियाडोह	---	२.४६	३.३५	५.८१	६६	०	
११	भंडारा	शिवणीबांध		१.१	१.३	२.४	२६	०	
१२	गडचिरोली		मूरखळा	०	०.७२	०.७२	१४	०	

मत्स्यबीज उत्पादन वाढविण्यासाठी काही केंद्रात वर्तुळाकार उबवणी केंद्राची उभारणी करण्यात आली आहे. तसेच केंद्राचा विस्तार आणि आवश्यक दुरुस्तीची कामे या योजनेखाली राबविली जातात.

या योजनेतर्गत मागील ५ वर्षातील खर्च व मत्स्यबीज उत्पादन खालीलप्रमाणे :-

अ. क्र.	वर्ष	लेखाशिर्ष	खर्च (रु. लाख)	मत्स्यबीज उत्पादन (लाख)
१	२०१९-२०	२४०५५०२२	७४.९९	२३.३८
२	२०२०-२१		३७.००	११.२३
३	२०२१-२२		२.००	२१.१९
४	२०२२-२३		१५.००	६३.२१
५	२०२३-२४		९.६	१८.३७

वार्षिक विकास कार्यक्रम सन २०२४-२५ या वर्षाकरिता सदर योजनेसाठी रु. १६९.१० लक्ष अर्थसंकल्पीय तरतूद उपलब्ध आहे.

(२) अवरुद्ध पाण्यातील मत्स्यसंवर्धन :

आदिवासी क्षेत्रातील उपलब्ध जलक्षेत्रात मत्स्यशेती करून मत्स्योत्पादन वाढविणे तसेच आदिवासींची आर्थिक, सामाजिक उन्नती घडविणे यासाठी प्रतिवर्षी जलद वाढणाऱ्या भारतीय प्रमुख कार्प जातीच्या माशांचे बीज स्थानिकरित्या उत्पादन करून तलावात साठविले जाते व त्या मत्स्यबीजाचा पुरवठा मत्स्यसंवर्धकांना तसेच ग्रामपंचायती, नगरपालिका, मत्स्यव्यवसाय सहकारी संस्थांना करण्यात येतो व जलाशयामध्ये मत्स्यशेती करण्यास प्रोत्साहन देण्यात येते. मत्स्यसंवर्धन करण्याच्या दृष्टीने गोडया पाण्यातील मत्स्यशेतीकरिता अर्थसहाय्य देण्यात येते.

या योजनेतर्गत मागील ५ वर्षातील साध्य खालीलप्रमाणे आहे :-

अ. क्र.	वर्ष	उपयोजना	खर्च (रु. लाख)	बीजाचे प्रकार	मत्स्यबीज संचयन (लाख)	मत्स्योत्पादन (मे. टन)
१	२०१९-२०	आउक्षे	४.८४	मत्स्यबीज	५०७.९३	६७६६
				झिंगाबीज	०	०
२	२०२०-२१	आउक्षे	३७.००	मत्स्यबीज	६०.००	३०००
				झिंगाबीज	१०.००	५००
३	२०२१-२२	आउक्षे	३७.००	मत्स्यबीज	६०.००	३०००
				झिंगाबीज	१०.००	५००
४	२०२२-२३	आउक्षे	७.२९	मत्स्यबीज	११.३	५२.२५
				झिंगाबीज	०	०
५	२०२३-२४	आउक्षे	६.९१९३	मत्स्यबीज	१२.८७	४०१.९०३
				झिंगाबीज	०	०

वार्षिक विकास कार्यक्रम सन २०२४-२५ साठी या योजनेखाली आदिवासी उपयोजनेसाठी (२४०५०५०२) रु. ३.५८ लाख व आदिवासी क्षेत्राबाहेरील आदिवासींसाठी (२४०५०६७४) रु. १.६१ लाख असे एकूण रु. ५.१९ लक्ष अर्थसंकल्पीय तरतूद उपलब्ध आहे.

(३) मच्छीमार सहकारी संस्थांचा विकास :

राज्यात आदिवासी मच्छीमार सहकारी संस्था असून या संस्थांमध्ये सुधारणा घडवून आणण्यासाठी व त्यांच्या आर्थिक प्रगतीसाठी सहकारी संस्थांना व्यवस्थापकीय अनुदान व भाग भांडवल या स्वरूपात अर्थसहाय्य देण्यात येते.

(४) मासेमारी साधनांच्या खरेदीवर अर्थसहाय्य :

मासेमारीसाठी लागणाऱ्या साहित्याच्या किंमतीमध्ये वाढ होत असल्यामुळे गरीब मच्छीमारांना साधने वापरून किफायतशीरपणे मासेमारीचा व्यवसाय करता यावा म्हणून अशा साधनांच्या खरेदीवर अर्थसहाय्य देण्याची तरतूद या योजनेत आहे.

या योजनेतर्गत मागील ५ वर्षातील आर्थिक व भौतिक साध्ये खालीलप्रमाणे.

अ. क्र.	वर्ष	खर्च (रु. लाख)			नायलॉन (किलो)			भौतिक साध्य नौका	
		लेखाशिर्ष २४०५१२५१	लेखाशिर्ष २४०५०७२७						
		आदि.	आउक्षे	एकूण	आदि.	आउक्षे	एकूण	आदि.	आउक्षे
१	२०१९-२०	१४.२९	४.९६	१९.२५	१२६८८	२८९६	१५५८४	०	०
२	२०२०-२१	२२.४०	६.७७	२९.१७	११५४६	३४९०	१५०३६	०	०
३	२०२१-२२	१९.४०	२१.२९	४०.६९	८०२०	३००२	११०२२	०	०
४	२०२२-२३	३५.५६	१०.४१	४५.९७	६१२८१	६३९०	६७६७१	३	२
५	२०२३-२४	३०.२५	३३.६५८	६३.९१	७२२८	८५४२	१५७७०	६	२

वार्षिक विकास कार्यक्रम सन २०२४-२५ साठी या योजनेतर्गत आदिवासी उपयोजनेखाली (२४०५१२५१) रु. ५९.४० लक्ष व आदिवासी उपयोजनेबाहेरील क्षेत्रातील आदिवासींसाठी (२४०५०७२७) रु. ३१.८५ लक्ष अशी एकूण रु. ९१.२५ लक्ष अर्थसंकल्पीय तरतूद उपलब्ध आहे.

प्रकरण- ४

विशेष घटक योजना

विशेष घटक योजना

राज्यातील अनुसूचित जाती व नवबौध्द यांच्यासाठी विशेष घटक योजना राबविली जाते. या जातीतील मच्छीमार अशिक्षित व आर्थिक दृष्ट्या दुर्बल असल्याने त्यांना जवळच्या परिसरात मत्स्यव्यवसायाद्वारे उपजिविकेचे साधन उपलब्ध करून त्यांची आर्थिक स्थिती सुधारणे व राहणीमान उंचावणे हा या योजनेचा प्रमुख उद्देश आहे.

ही योजना सन १९८५-८६ पासून विभागामार्फत राबविण्यात येत आहे. विभागाच्या एकूण नियतव्ययाच्या १३ % नियतव्यय विविध योजनांसाठी राखून ठेवण्याचे शासनाचे धोरण आहे. परंतु, अनुसूचित जाती व नवबौध्द या वर्गातील लाभार्थी मत्स्यव्यवसाय क्षेत्रात अगदी अल्प प्रमाणात असल्याने व त्यांची उपलब्धता लक्षात घेता विभागाच्या खालील योजनांतर्गत विशेष घटक योजना कमी प्रमाणात राबविल्या जातात.

- (१) अवरुध्द पाण्यातील मत्स्यसंवर्धन
- (२) मासेमारी नौकांचे यांत्रिकीकरण व नौकांमध्ये सुधारणा
- (३) मच्छीमार सहकारी संस्थांचा विकास
- (४) मासेमारी साधनांच्या खरेदीवर अर्थसहाय्य

नियोजन विभाग शासन निर्णय क्रमांक विधयो-१०९४/प्र.क्र./१४५३, दिनांक २८/२/१९९४ अन्वये असे निदर्शनास आले आहे की, अनुसूचित जाती/नवबौध्द यांची लोकसंख्या ७,५७,८४२ असून राज्यातील एकूण लोकसंख्येच्या ११.०९ % आहे. त्यामुळे राज्याची विशेष घटक योजना ही राज्यातील लोकसंख्येच्या प्रमाणात असावी. तसेच शासनाने विभागाच्या या योजनेसाठी १० % इतका नियतव्यय राखून ठेवण्याचे स्पष्ट आदेश दिले आहेत.

वार्षिक विकास कार्यक्रम सन २०२४-२५ मध्ये या योजनेसाठी रु. ३०.५९ लक्ष अर्थसंकल्पीय तरतूद उपलब्ध आहे.

वार्षिक विकास कार्यक्रम सन २०२४-२५ साठी विशेष घटक योजनेतर्गत संमत झालेल्या अर्थसंकल्पीय तरतुदीची योजनानिहाय विगतवारी खालीलप्रमाणे.

अ.क्र.	योजना	अर्थसंकल्पीय तरतूद (रु. लाख)	
		लेखाशिर्ष	अर्थसंकल्पीय तरतूद
	जिल्हास्तरीय योजना (विधयो)		
१	अवरुध्द पाण्यात मत्स्यसंवर्धन	२४०५०६२९	२.५७
२	मच्छीमार नौकांचे यांत्रिकीकरण व नौकांमध्ये सुधारणा	४४०५०५३३	०.०३
३	मच्छीमार सहकारी संस्थांचा विकास	२४०५०६४७	०.२६
४	मासेमार साधनांच्या खरेदीवर अर्थसहाय्य	२४०५०६५६	२७.७३
		एकूण	३०.५९

जिल्हास्तरीय योजना

(१) अवरुध्द पाण्यात मत्स्यसंवर्धन : - (विधयो)

या योजनेतर्गत भूजल क्षेत्रातील मत्स्यसंवर्धनास योग्य अशी तळी निवडून त्यामध्ये जलद वाढणाऱ्या भारतीय प्रमुख कार्प जातीचे मत्स्यबीज संवर्धन करणे अभिप्रेत आहे. मासेमारीसाठी विकसित केलेले तलाव अनुसूचित जाती व नवबौध्द यांच्या सहकारी संस्थांना मासेमारीसाठी देण्यात येतात.

या योजनेतर्गत मागील ५ वर्षात झालेल्या खर्चाची योजनानिहाय आकडेवारी खालीलप्रमाणे :-

अ. क्र.	वर्ष	लेखाशिर्ष	खर्च (रु. लाख)	मत्स्यबीज संचयन (लाख)	मत्स्योत्पादन (मे.टन)
१	२०१९-२०	२४०५०६२९	२.४७	५.५३	८५३०.४
२	२०२०-२१		३.६५	४.००	२४२०.००
३	२०२१-२२		४.१६	४.००	२५०८.००
४	२०२२-२३		२.५१	६.६३	२७.०६
५	२०२३-२४		०.८४५	९.५७५	३३४६.१२

सन २०२४-२५ मध्ये सदर योजनेखाली रु. २.५७ लक्ष अर्थसंकल्पीय तरतूद उपलब्ध आहे.

(२) मच्छीमार सहकारी संस्थांचा विकास : (विधयो)

सदर योजना जिल्हास्तरीय असून या योजनेखाली अनुसूचित जाती व नवबौध्द मच्छीमार सहकारी संस्थांची आर्थिक स्थिती सुधारण्यासाठी अनुदान व भाग भांडवल या स्वरूपात पहिली पाच वर्षे खालीलप्रमाणे अर्थसहाय्य देण्यात येते.

(१) भूजलाशयीन क्षेत्रातील प्राथमिक मच्छीमार सहकारी संस्थांना रु. २०००/- अनुदान पाच वर्षासाठी उतरत्या क्रमाने.

(१) पहिली ३ वर्षे -- रु. ५००/- दरसाल

(२) ४ थे व ५ वे वर्ष -- रु. २५०/- दरसाल

(२) प्राथमिक सहकारी संस्थांना स्वतःच्या रु. १०००/- किंवा त्यापेक्षा जास्त भाग भांडवलाच्या अधीन जास्तीत जास्त रु. ३०००/- इतके भाग भांडवल अनुज्ञेय आहे.

या योजनेखाली मागील ५ वर्षात खालील प्रमाणे अर्थसहाय्य देण्यात आले आहे :-

अ. क्र.	वर्ष	लेखाशिर्ष	खर्च (रु. लाख)
१	२०१९-२०	२४०५०६४७	०.१५
२	२०२०-२१		०.००
३	२०२१-२२		०.१०
४	२०२२-२३		०.१
५	२०२३-२४		०.०२

सन २०२४-२५ साठी या योजनेखाली रु. ०.२६ लक्ष अर्थसंकल्पीय तरतूद उपलब्ध आहे.

(३) मासेमार साधनांच्या खरेदीवर अर्थसहाय्य :- (विधयो)

सदर योजना जिल्हास्तरीय असून या योजनेखाली आर्थिकदृष्ट्या कमकुवत व दुर्बल असलेल्या अनुसूचित जातीच्या लाभार्थ्यांना आधुनिक मच्छीमारी साधने वापरून मासेमारी करता यावी यासाठी नायलॉन सूत/जाळी, बिगर यांत्रिक नौका इत्यादी साधनांच्या खरेदीवर ५०% अनुदानाच्या स्वरूपात आर्थिक सहाय्य देण्यात येते. भूजल क्षेत्रात प्रति मच्छीमाराला वार्षिक ५ किलो नायलॉन सूताची मर्यादा आहे.

या योजनेखाली मागील ५ वर्षात खालीलप्रमाणे आर्थिक व भौतिक लक्ष्य साध्य झाले आहे :—

अ. क्र.	वर्ष	लेखाशिर्ष	खर्च (रु. लाख)	भौतिक साध्य	
				नायलॉन (किलो)	बिगर यांत्रिक नौका (संख्या)
१	२०१९-२०	२४०५०६५६	८.९५	१३३३	०
२	२०२०-२१		१.४२	७३२	०
३	२०२१-२२		२.३०	३८२	१२७
४	२०२२-२३		२०५.४	५२१०९	२
५	२०२३-२४		१७.५०३३	३६१७.५७	२

सन २०२४-२५ साठी या योजनेखाली रु. २७.७३ लक्ष अर्थसंकल्पीय तरतूद उपलब्ध आहे.

**२०२४-२५ च्या वार्षिक कार्यक्रमात मच्छिमार सहकारी संस्थांचा विकास या योजनेखाली अर्थसंकल्पित तरतूद
जिल्हानिहाय विगतवारी (रु. लाख)**

अ.क्र.	जिल्हा	सर्वसा. योजना (२४०५०३४२)	वि.घ.यो. (२४०५०६४७)	आदि.उपयोजना	आ.उ.क्षे	एकूण
		व्यवस्थापकीय अनुदान	व्यवस्थापकीय अनुदान	व्यवस्थापकीय अनुदान	व्यवस्थापकीय अनुदान	
१	२	३	४	५	६	७
१	मुंबई शहर	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
२	मुंबई उपनगर	१००.००	०.००	०.००	०.००	१००.००
३	ठाणे	०.००	०.०२	०.००	०.००	०.०२
४	पालघर	०.००	०.०२	०.००	०.००	०.०२
५	रायगड	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
६	रत्नागिरी	५.००	०.००	०.००	०.००	५.००
७	सिंधुदुर्ग	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
एकूण मुंबई विभाग		१०५.००	०.०४	०.००	०.००	१०५.०४
८	पुणे	३.२०	०.००	०.००	०.००	३.२०
९	सातारा	१०.००	०.००	०.००	०.००	१०.००
१०	सांगली	२.५०	०.००	०.००	०.००	२.५०
११	सोलापूर	०.०१	०.००	०.००	०.००	०.०१
१२	कोल्हापूर	१.५१	०.०१	०.००	०.००	१.५२
एकूण पुणे विभाग		१७.२२	०.०१	०.००	०.००	१७.२३
१३	नाशिक	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
१४	धुळे	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
१५	नंदुरबार	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
१६	जळगाव	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
१७	अहमदनगर	५.००	०.००	०.००	०.००	५.००
एकूण नाशिक प्रदेश		५.००	०.००	०.००	०.००	५.००
१८	छ.संभाजीनगर	२.९६	०.००	०.००	०.००	२.९६
१९	जालना	१६.४५	०.०१	०.००	०.००	१६.४६
२०	बीड	२१.२०	०.००	०.००	०.००	२१.२०
२१	परभणी	१.००	०.००	०.००	०.००	१.००
एकूण छ. संभाजीनगर विभाग		४१.६१	०.०१	०.००	०.००	४१.६२
२२	हिंगोली	०.०१	०.००	०.००	०.००	०.०१
२३	नांदेड	९५.००	०.००	०.००	०.००	९५.००
२४	धाराशिव	१८.१०	०.००	०.००	०.००	१८.१०
२५	लातूर	०.१०	०.२०	०.००	०.००	०.३०
एकूण लातूर विभाग		११३.२१	०.२०	०.००	०.००	११३.४१

અ.ક્ર.	જિલ્લા	સર્વસા. યોજના (૨૪૦૫૦૩૪૨)	વિ.ઘ.યો. (૨૪૦૫૦૬૪૭)	આદિ.ઉપયોજના	આ.ઉ.ક્ષે	ઁકૂળ
		વ્યવસ્થાપકીય અનુદાન	વ્યવસ્થાપકીય અનુદાન	વ્યવસ્થાપકીય અનુદાન	વ્યવસ્થાપકીય અનુદાન	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭
૨૬	અમરાવતી	૧૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૧૦.૦૦
૨૭	અકોલા	૨.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૨.૦૦
૨૮	બુલઢાણા	૧.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૧.૦૦
૨૯	વાશિમ	૨૩.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૨૩.૦૦
૩૦	યવતમાઝ	૩૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૩૦.૦૦
ઁકૂળ અમરાવતી વિભાગ		૬૬.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૬૬.૦૦
૩૧	નાગપૂર	૯૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૯૦.૦૦
૩૨	વર્ધા	૭.૨૫	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૭.૨૫
૩૩	ભંડારા	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
૩૪	ગોંદિયા	૧૫.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૧૫.૦૦
૩૫	ચંદ્રપૂર	૧૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૧૦.૦૦
૩૬	ગઢચિરોલી	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
ઁકૂળ નાગપૂર વિભાગ		૧૨૨.૨૫	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૧૨૨.૨૫
ઁકૂળ યોજના		૪૭૦.૨૯	૦.૨૬	૦.૦૦	૦.૦૦	૪૭૦.૫૫

**सन २०२३-२४ च्या वार्षिक कार्यक्रमातील मासेमारी साधनांच्या खरेदीवर अर्थसहाय्य या योजनेखाली
अर्थसंकल्पित तरतूद जिल्हानिहाय माहिती दर्शविणारे विवरणपत्र**

अ. क्र.	जिल्हा	उपयोजना	अर्थसंकल्पित तरतूद (लाख) (अनुदान)-(२४०५०४४२)		
			नायलॉन सूत/जाळी	बिगर यांत्रिक नौका	एकूण
१	२	३	४	५	६
१	मुंबई शहर	सर्वसा	३०१.०१	०.००	३०१.०१
२	मुंबई उपनगर	सर्वसा	०.००	०.००	०.००
		विधयो	०.००	०.००	०.००
३	ठाणे	सर्वसा	५.००	०.००	५.००
		विधयो	०.००	०.००	०.००
		आदिवासी	०.००	०.००	०.००
		आदिक्षेबा	०.००	०.००	०.००
	एकूण		३०६.०१	०.००	३०६.०१
४	पालघर	सर्वसा	५०.००	०.००	५०.००
		विधयो	०.००	०.००	०.००
		आदिवासी	०.००	०.००	०.००
		आदिक्षेबा	०.००	०.००	०.००
	एकूण		५०.००	०.००	५०.००
५	रायगड	सर्वसा	५.००	०.००	५.००
		विधयो	०.००	०.००	०.००
		आदिवासी	०.००	०.००	०.००
		आदिक्षेबा	०.००	०.००	०.००
	एकूण		५.००	०.००	५.००
६	रत्नागिरी	सर्वसा	०.००	०.००	०.००
७	सिंधुदूर्ग	सर्वसा	३०.००	०.००	३०.००
		विधयो	०.००	०.००	०.००
	एकूण		३०.००	०.००	३०.००
	एकूण मुंबई विभाग	सर्वसा	३९१.०१	०.००	३९१.०१
		विधयो	०.००	०.००	०.००
		आदिवासी	०.००	०.००	०.००
		आदिक्षेबा	०.००	०.००	०.००
	एकूण		३९१.०१	०.००	३९१.०१
८	पुणे	सर्वसा	०.००	०.००	०.००
		विधयो	०.००	०.००	०.००
		आदिवासी	०.००	०.००	०.००
		आदिक्षेबा	०.००	०.००	०.००
	एकूण		०.००	०.००	०.००

अ. क्र.	जिल्हा	उपयोजना	अर्थसंकल्पित तरतूद (लाख) (अनुदान)-(२४०५०४४२)		
			नायलॉन सूत/जाळी	बिगर यांत्रिक नौका	एकूण
१	२	३	४	५	६
९	सातारा	सर्वसा	०.००	०.००	०.००
		विधयो	०.००	०.००	०.००
	एकूण		०.००	०.००	०.००
१०	सांगली	सर्वसा	५०.००	०.००	५०.००
		विधयो	०.००	०.००	०.००
	एकूण		५०.००	०.००	५०.००
११	सोलापूर	सर्वसा	५.००	०.००	५.००
		विधयो	०.००	०.००	०.००
	एकूण		५.००	०.००	५.००
१२	कोल्हापूर	सर्वसा	२५.००	०.००	२५.००
		विधयो	०.००	०.००	०.००
	एकूण		२५.००	०.००	२५.००
	एकूण पुणे विभाग	सर्वसा	८०.००	०.००	८०.००
		विधयो	०.००	०.००	०.००
		आदिवासी	०.००	०.००	०.००
		आदिक्षेबा	०.००	०.००	०.००
	एकूण		८०.००	०.००	८०.००
१३	नाशिक	सर्वसा	२.००	०.००	२.००
		विधयो	०.००	०.००	०.००
		आदिवासी	०.००	०.००	०.००
		आदिक्षेबा	०.००	०.००	०.००
	एकूण		२.००	०.००	२.००
१४	धुळे	सर्वसा	३०.००	०.००	३०.००
		विधयो	०.००	०.००	०.००
		आदिवासी	०.००	०.००	०.००
		आदिक्षेबा	०.००	०.००	०.००
	एकूण		३०.००	०.००	३०.००
१५	नंदुरबार	सर्वसा	१०५.००	०.००	१०५.००
		विधयो	०.००	०.००	०.००
		आदिवासी	०.००	०.००	०.००
		आदिक्षेबा	०.००	०.००	०.००
	एकूण		१०५.००	०.००	१०५.००

अ. क्र.	जिल्हा	उपयोजना	अर्थसंकल्पित तरतूद (लाख) (अनुदान)-(२४०५०४४२)		
			नायलॉन सूत/जाळी	बिगर यांत्रिक नौका	एकूण
१	२	३	४	५	६
१६	जळगाव	सर्वसा	१.७५	०.००	१.७५
		विधयो	०.००	०.००	०.००
		आदिवासी	०.००	०.००	०.००
		आदिक्षेबा	०.००	०.००	०.००
	एकूण		१.७५	०.००	१.७५
१७	अहमदनगर	सर्वसा	०.००	०.००	०.००
		विधयो	०.००	०.००	०.००
		आदिवासी	०.००	०.००	०.००
		आदिक्षेबा	०.००	०.००	०.००
	एकूण		०.००	०.००	०.००
	एकूण नाशिक विभाग	सर्वसा	१३८.७५	०.००	१३८.७५
		विधयो	०.००	०.००	०.००
		आदिवासी	०.००	०.००	०.००
		आदिक्षेबा	०.००	०.००	०.००
	एकूण		१३८.७५	०.००	१३८.७५
१८	छत्रपती संभाजीनगर	सर्वसा	१.००	०.००	१.००
		विधयो	०.००	०.००	०.००
		आदिक्षेबा	०.००	०.००	०.००
	एकूण		१.००	०.००	१.००
१९	जालना	सर्वसा	३.००	०.००	३.००
		विधयो	०.००	०.००	०.००
		आदिक्षेबा	०.००	०.००	०.००
	एकूण		३.००	०.००	३.००
२०	बीड	सर्वसा	०.००	०.००	०.००
		विधयो	०.००	०.००	०.००
		आदिक्षेबा	०.००	०.००	०.००
	एकूण		०.००	०.००	०.००
२१	परभणी	सर्वसा	३.००	०.००	३.००
		विधयो	०.००	०.००	०.००
		आदिक्षेबा	०.००	०.००	०.००
	एकूण		३.००	०.००	३.००
	छत्रपती संभाजीनगर विभाग	सर्वसा	७.००	०.००	७.००
		विधयो	०.००	०.००	०.००
		आदिक्षेबा	०.००	०.००	०.००
	एकूण		७.००	०.००	७.००

अ. क्र.	जिल्हा	उपयोजना	अर्थसंकल्पित तरतूद (लाख) (अनुदान)-(२४०५०४४२)		
			नायलॉन सूत/जाळी	बिगर यांत्रिक नौका	एकूण
१	२	३	४	५	६
२२	हिंगोली	सर्वसा	२.००	०.००	२.००
		विधयो	०.००	०.००	०.००
		एकूण	२.००	०.००	२.००
२३	नांदेड	सर्वसा	०.००	०.००	०.००
		विधयो	०.००	०.००	०.००
		आदिवासी	०.००	०.००	०.००
		एकूण	०.००	०.००	०.००
२४	उस्मानाबाद	सर्वसा	१.००	०.००	१.००
		विधयो	०.००	०.००	०.००
		एकूण	१.००	०.००	१.००
२५	लातूर	सर्वसा	०.००	०.००	०.००
		विधयो	०.००	०.००	०.००
		आदिकेबा	०.००	०.००	०.००
		एकूण	०.००	०.००	०.००
	एकूण लातूर विभाग	सर्वसा	३.००	०.००	३.००
		विधयो	०.००	०.००	०.००
		आदिवासी	०.००	०.००	०.००
		आदिकेबा	०.००	०.००	०.००
		एकूण	३.००	०.००	३.००
२६	बुलढाणा	सर्वसा	०.००	०.००	०.००
२७	अकोला	सर्वसा	१.००	०.००	१.००
		विधयो	०.००	०.००	०.००
		आदिकेबा	०.००	०.००	०.००
		एकूण	१.००	०.००	१.००
२८	वाशिम	सर्वसा	७.००	०.००	७.००
		विधयो	०.००	०.००	०.००
		आदिकेबा	०.००	०.००	०.००
		एकूण	७.००	०.००	७.००
२९	अमरावती	सर्वसा	२०.००	०.००	२०.००
		विधयो	०.००	०.००	०.००
		आदिवासी	०.००	०.००	०.००
		आदिकेबा	०.००	०.००	०.००
		एकूण	२०.००	०.००	२०.००

अ. क्र.	जिल्हा	उपयोजना	अर्थसंकल्पित तरतूद (लाख) (अनुदान)-(२४०५०४४२)		
			नायलॉन सूत/जाळी	बिगर यांत्रिक नौका	एकूण
१	२	३	४	५	६
३०	यवतमाळ	सर्वसा	०.००	०.००	०.००
		विघयो	०.००	०.००	०.००
		आदिवासी	०.००	०.००	०.००
		आदिक्षेबा	०.००	०.००	०.००
	एकूण		०.००	०.००	०.००
	एकूण अमरावती विभाग	सर्वसा	२८.००	०.००	२८.००
		विघयो	०.००	०.००	०.००
		आदिवासी	०.००	०.००	०.००
		आदिक्षेबा	०.००	०.००	०.००
	एकूण		२८.००	०.००	२८.००
३१	नागपूर	सर्वसा	०.००	०.००	०.००
		वि.घ.यो.	०.००	०.००	०.००
		आदिवासी	०.००	०.००	०.००
	एकूण		०.००	०.००	०.००
३२	वर्धा	सर्वसा	०.००	०.००	०.००
३३	भंडारा	सर्वसा	२०.००	०.००	२०.००
		वि.घ.यो.	०.००	०.००	०.००
		आदिक्षेबा	०.००	०.००	०.००
	एकूण		२०.००	०.००	२०.००
३४	गोंदिया	सर्वसा	०.००	०.००	०.००
		वि.घ.यो.	०.००	०.००	०.००
		आदिवासी	०.००	०.००	०.००
		आदिक्षेबा	०.००	०.००	०.००
	एकूण		०.००	०.००	०.००
३५	चंद्रपूर	सर्वसा	१५०.००	०.००	१५०.००
		विघयो	०.००	०.००	०.००
		आदिवासी	०.००	०.००	०.००
		आदिक्षेबा	०.००	०.००	०.००
	एकूण		१५०.००	०.००	१५०.००
३६	गडचिरोली	सर्वसा	२०.००	०.००	२०.००
		आदिवासी	०.००	०.००	०.००
	एकूण		२०.००	०.००	२०.००

अ. क्र.	जिल्हा	उपयोजना	अर्थसंकल्पित तरतूद(लाख) (अनुदान)-(२४०५०४४२)		
			नायलॉन सूत/जाळी	बिगर यांत्रिक नौका	एकूण
१	२	३	४	५	६
	एकूण नागपूर विभाग	सर्वसा	१९०.००	०.००	१९०.००
		विधयो	०.००	०.००	०.००
		आदिवासी	०.००	०.००	०.००
		आदिक्षेबा	०.००	०.००	०.००
	एकूण		१९०.००	०.००	१९०.००
एकूण योजना नियतव्यय	सर्वसा	८३७.७६	०.००	८३७.७६	
	विधयो	०.००	०.००	०.००	
	आदिवासी	०.००	०.००	०.००	
	आदिक्षेबा	०.००	०.००	०.००	
एकूण			८३७.७६	०.००	८३७.७६

अवरुद्ध पाण्यांत मत्स्यसंवर्धन

अ.क्र.	जिल्हा	उपयोजना	लेखाशिर्ष	अर्थसंकल्पित तरतूद (लाख)
१	२	३	४	५
१	मुंबई शहर	सर्वसा		०.००
२	मुंबई उपनगर	सर्वसा		०.००
		विघयो		०.००
३	ठाणे	सर्वसा		०.००
		विघयो	२४०५०६२९	०.०१
		आदिवासी	२४०५०५०२	०.०१
		आदिक्षेबा	२४०५०६७४	०.०१
४	पालघर	सर्वसा		०.००
		विघयो	२४०५०६२९	०.०१
		आदिवासी		०.००
		आदिक्षेबा		०.००
५	रायगड	सर्वसा		०.००
		विघयो		०.००
		आदिवासी		०.००
		आदिक्षेबा		०.००
६	रत्नागिरी	सर्वसा		०.००
		विघयो		०.००
७	सिंधुदूर्ग	सर्वसा		०.००
		विघयो		०.००
मुंबई विभाग		सर्वसा		०.००
		विघयो		०.०२
		आदिवासी		०.०१
		आदिक्षेबा		०.०१
		एकूण		०.०४
८	पुणे	सर्वसा		०.००
		विघयो		०.००
		आदिवासी		०.००
		आदिक्षेबा		०.००
९	सातारा	सर्वसा		०.००
		विघयो	२४०५०६२९	०.५०
१०	सांगली	सर्वसा		०.००
		विघयो	२४०५०६२९	०.०१

अ.क्र.	जिल्हा	उपयोजना	लेखाशिर्ष	अर्थसंकल्पित तरतूद (लाख)
१	२	३	४	५
११	सोलापूर	सर्वसा		०.००
		विधयो		०.००
१२	कोल्हापूर	सर्वसा		०.००
		विधयो	२४०५०६२९	०.०१
पुणे विभाग		सर्वसा		०.००
		विधयो	२४०५०६२९	०.५२
		आदिवासी		०.००
		आदिक्षेबा		०.००
		एकूण		०.५२
१३	नाशिक	सर्वसा		०.००
		विधयो		०.००
		आदिवासी	२४०५०५०२	१.४६
		आदिक्षेबा		०.००
१४	धुळे	सर्वसा		०.००
		विधयो		०.००
		आदिवासी		०.००
		आदिक्षेबा		०.००
१५	नंदुरबार	सर्वसा		०.००
		विधयो		०.००
		आदिवासी	२४०५०५०२	२.००
		आदिक्षेबा		०.००
१६	जळगाव	सर्वसा		०.००
		विधयो		०.००
		आदिवासी	२४०५०५०२	०.०१
		आदिक्षेबा		०.००
१७	अहमदनगर	सर्वसा		०.००
		विधयो	२४०५०६२९	०.०१
		आदिवासी		०.००
		आदिक्षेबा	२४०५०६७४	१.५०
नाशिक विभाग		सर्वसा		०.००
		विधयो	२४०५०६२९	०.०१
		आदिवासी	२४०५०५०२	३.४७
		आदिक्षेबा		१.५०
		एकूण		४.९८

अ.क्र.	जिल्हा	उपयोजना	लेखाशिर्ष	अर्थसंकल्पित तरतूद (लाख)
१	२	३	४	५
१८	औरंगाबाद	सर्वसा		०.००
		विधयो		०.००
		आदिक्षेबा		०.००
१९	जालना	सर्वसा		०.००
		विधयो	२४०५०६२९	०.०१
		आदिक्षेबा		०.००
२०	बीड	सर्वसा		०.००
		विधयो		०.००
		आदिक्षेबा		०.००
२१	परभणी	सर्वसा		०.००
		विधयो		०.००
		एकूण		०.००
छत्रपती संभाजीनगर विभाग		सर्वसा		०.००
		विधयो		०.०१
		आदिक्षेबा		०.००
		एकूण		०.०१
२२	हिंगोली	सर्वसा		०.००
		विधयो		
		आदिक्षेबा		०.००
२३	नांदेड	सर्वसा		०.००
		विधयो		०.००
		आदिवासी		०.००
२४	धाराशिव	सर्वसा		०.००
		विधयो	२४०५०६२९	१.५०
२५	लातूर	सर्वसा		०.००
		विधयो	२४०५०६२९	०.५०
		आदिक्षेबा		०.००
लातूर विभाग		सर्वसा		०.००
		विधयो	२४०५०६२९	२.००
		आदिवासी		०.००
		आदिक्षेबा		०.००
		एकूण		२.००
२६	बुलढाणा	सर्वसा		०.००
		आदिक्षेबा		०.००

અ.ક્ર.	જિલ્લા	ઉપયોજના	લેખાશિર્ષ	અર્થસંકલ્પિત તરતૂદ (લાખ)
૧	૨	૩	૪	૫
૨૭	અકોલા	સર્વસા		૦.૦૦
		વિઘયો		૦.૦૦
		આદિવાસી		૦.૦૦
		આદિક્ષેબા		૦.૦૦
૨૮	વાશિમ	સર્વસા		૦.૦૦
		વિઘયો		૦.૦૦
		આદિક્ષેબા	૨૪૦૫૦૬૭૪	૦.૦૦
૨૯	અમરાવતી	સર્વસા		૦.૦૦
		વિઘયો	૨૪૦૫૦૬૨૯	૦.૦૧
		આદિવાસી		૦.૦૦
		આદિક્ષેબા		૦.૦૦
૩૦	ચવતમાઝ	સર્વસા		૦.૦૦
		વિઘયો		૦.૦૦
		આદિવાસી		૦.૦૦
		આદિક્ષેબા		૦.૦૦
અમરાવતી વિભાગ		સર્વસા		૦.૦૦
		વિઘયો		૦.૦૧
		આદિવાસી		૦.૦૦
		આદિક્ષેબા		૦.૦૦
		એકૂળ		૦.૦૧
૩૧	નાગપૂર	સર્વસા		૦.૦૦
		વિઘયો		૦.૦૦
		આદિવાસી		૦.૦૦
		આદિક્ષેબા		૦.૦૦
૩૨	વર્ધા	સર્વસા		૦.૦૦
૩૩	ભંડારા	સર્વસા		૦.૦૦
		વિઘયો		૦.૦૦
		આદિક્ષેબા		૦.૦૦
૩૪	ગોંદિયા	સર્વસા		૦.૦૦
		વિઘયો		૦.૦૦
		આદિવાસી	૨૪૦૫૦૫૦૨	૦.૧૦
		આદિક્ષેબા	૨૪૦૫૦૬૭૪	૦.૧૦

अ.क्र.	जिल्हा	उपयोजना	लेखाशिर्ष	अर्थसंकल्पित तरतूद (लाख)
१	२	३	४	५
३५	चंद्रपूर	सर्वसा		०.००
		विघयो		०.००
		आदिवासी		०.००
		आदिक्षेबा		०.००
३६	गडचिरोली	सर्वसा		०.००
		आदिवासी		०.००
नागपूर विभाग		सर्वसा		०.००
		विघयो		०.००
		आदिवासी		०.१०
		आदिक्षेबा		०.१०
		एकूण		०.२०
एकूण योजना		सर्वसा		०.००
		विघयो		२.५७
		आदिवासी		३.५८
		आदिक्षेबा		१.६१
		एकूण		७.७६

प्रकरण- ५

योजनेत्तर योजना (अनिवार्य)

योजनेत्तर योजना (अनिवार्य)

१	योजना क्रमांक	१			
२	योजनेचे नाव	हायस्पीड डिझेल तेलावरील विक्रीकराची प्रतिपूर्तीबाबत			
३	योजनेचे वर्गीकरण	अनिवार्य			
४	सन २०२४-२५ साठी अर्थसंकल्पीय तरतूद	लेखाशिर्ष	मूळ अर्थसंकल्पीय तरतूद राज्य हिस्सा (रु.लाख)	पुरक मागणी	एकूण तरतूद
		२४०५१२७८	१५०००.००	०.००	१५०००.००

योजनेचे संक्षिप्त वर्णन :

या योजनेअंतर्गत सागरी मासेमारी करून राज्यातील लोकांना प्रथिनयुक्त अन्नाचा पुरवठा व सागरी मत्स्योत्पादन निर्यात करून राज्याला व देशाला परकीय चलन मिळवून देणारा हा व्यवसाय असल्यामुळे शासनाने सागरी मत्स्यव्यवसायासाठी प्रोत्साहन म्हणून मासेमारी करणाऱ्या या नौकांनी वापरलेल्या हायस्पीड डिझेल तेलावरील विक्रीकराची प्रतिपूर्ती संबंधीत नौका मालकांना मच्छीमार सहकारी संस्थांच्या माध्यमातून विहित डिझेल कोटा मंजूरीच्या मर्यादित उपलब्ध करून देण्यात येते. यासाठी कृषि व पदुम विभागाचे शासन निर्णय क्रमांक मत्स्यवि-१००५/प्र. क्र.१७४/पदुम-१४, दिनांक ०३ सप्टेंबर २००५ नुसार राज्यातील मच्छीमार सहकारी संस्थांच्या यांत्रिक नौकांना लागणाऱ्या हायस्पीड डिझेल तेलावर १००% विक्रीकरात सवलत देण्याची योजना मुख्यवर्धीत कर प्रणाली (VAT) लागू झाल्यानंतर देखील पूढे चालू ठेवण्यास मान्यता देण्यात आलेली आहे.

योजनेखाली मागील ०५ वर्षात झालेला खर्च खालीलप्रमाणे

अ.क्र.	वर्ष	लेखाशिर्ष	एकूण खर्च (रु.लाख)
१	२०१९-२०	२४०५१२७८	९०६५.००
२	२०२०-२१		५९९९.४३
३	२०२१-२२		१२०६१.०१
४	२०२२-२३		१६१०.००
५	२०२३-२४		२६८७०.९८

सदर योजना ही योजनेत्तर योजनेमधून राबविण्यात येत होती. परंतु, सन २०२४-२५ या वर्षापासून ही योजना योजनांतर्गत योजनेखाली राबविण्यासाठी नियोजन विभागाकडून मूळ अर्थसंकल्पीय तरतूद रु. १५०००.०० लक्ष मंजूर करण्यात आली.

१	योजना क्रमांक	२	
२	योजनेचे नाव	मच्छीमार युवकांना प्रशिक्षण	
३	योजनेचे वर्गीकरण	अनिवार्य	
४	सन २०२४-२५ साठी अर्थसंकल्पीय तरतूद	लेखाशिर्ष	राज्यहिस्सा (रु. लाख)
		२४०५०२९१	०.०६

योजनेचे संक्षिप्त वर्णन :

सागरी मासेमारी यांत्रिकी नौका चालविण्याच्या दृष्टीने मच्छीमार युवकांना प्रशिक्षण देण्यासाठी ६ प्रशिक्षण केंद्रातून ६ महिन्यांचे असे वर्षातून दोन सत्रात प्रशिक्षण देण्यात येते. तसेच प्रशिक्षणार्थीकडून प्रशिक्षण शुल्क आकारले जाते.

सदर योजना योजनेत्तर योजनेतर्गत राबविण्यात येत असून खालीलप्रमाणे प्रशिक्षण देण्यात येते.

ही योजना मच्छीमारांमध्ये प्रगत होऊ लागल्यामुळे साहजिकच यांत्रिक बोटींच्या संख्येत वाढ झालेली आहे. बोटीवरील इंजिनची निगा राखणे, इंजिन चालविणे तसेच कोणत्या पद्धतीने मासेमारी करून मत्स्योत्पादन वाढविता येईल याबाबत प्रशिक्षण देण्यासाठी विभागामार्फत

बृहमंडई जिल्ह्यात वर्सोवा येथे १९५५-५६, रत्नागिरी येथे १९६२, वसई व अलिबाग येथे १९६५ तसेच सातपाटी व मालवण येथे १९८३ पासून प्रशिक्षण केंद्र सुरू करण्यात आलेली आहेत.

राष्ट्रीय सहकार विकास निगम योजनेअंतर्गत बांधण्यात येणारी प्रत्येक नौका बांधणी लाभार्थीच्या गटात वरील प्रशिक्षण पूर्ण केलेला प्रशिक्षणार्थी हा सभासद असणे बंधनकारक करण्यात आले आहे.

सदर योजनेतर्गत प्रशिक्षणाचा कालावधी ६ महिन्यांच्या असून वर्षातून दोन सत्रात विभागणी केली आहे. पहिले सत्र - १ जानेवारी ते ३० जून, दुसरे सत्र - १ जुलै ते ३१ डिसेंबर असे आहे.

प्रत्येक केंद्रामध्ये २२ प्रशिक्षणार्थीप्रमाणे ६ केंद्रात प्रत्येक सत्रात १३२ उमेदवार प्रशिक्षण घेण्याची सोय उपलब्ध आहे. अशाप्रकारे दरवर्षी २६४ उमेदवार या प्रशिक्षण केंद्रात प्रशिक्षण घेणे अपेक्षित आहेत.

शासन निर्णय दि. ३ फेब्रुवारी २००१ अन्वये प्रशिक्षणार्थीना प्रतिमाह देण्यात येणारे रुपये ३००/- विद्यावेतन बंद करून खालील प्रमाणे दरमहा फी आकारण्याचे आदेश लागू करण्यात आले आहेत.

प्रशिक्षण शुल्क :

१) दारिद्र्य रेषेखालील प्रशिक्षणार्थीना रु. १००/-

२) दारिद्र्य रेषेवरील प्रशिक्षणार्थीना रु. ४५०/-

इतके शुल्क जुलै २००३ पासून अंमलात आले आहे.

अलिबाग सागरी प्रशिक्षण केंद्राच्या नुतनीकरणाच्या कामास राष्ट्रीय कृषि विकास कार्यक्रमांतर्गत मंजूरी प्राप्त झाली असून या कामामध्ये नवीन प्रशिक्षण केंद्र इमारत, मत्स्यालय, ऑडीटोरियम इ. चा समावेश आहे. तसेच नविन प्रशिक्षण नौका बांधण्याचे काम पूर्ण झाले आहे.

सदर अभ्यासक्रमात खालील विषय समाविष्ट आहेत :—

- (१) नौकायनाचे नियम
- (२) किफायतशीर मासेमारी करण्याच्या पद्धती
- (३) विविध मासेमारी प्रकारचे फायदे व तोटे
- (४) मासळीची हाताळणी
- (५) मासळी पकडल्यानंतर ती सुरक्षित ठेवण्याच्या विविध पद्धती
- (६) डिझेल इंजिनच्या विविध भागांची माहिती व इंजिन दुरुस्ती करणे
- (७) नौका चालविणे
- (८) आधुनिक मासेमारीच्या पद्धती.

मागील ५ वर्षांतील प्रशिक्षणार्थींची संख्या खालीलप्रमाणे आहे

अ.क्र.	वर्ष	प्रशिक्षणार्थी (संख्या)
१	२०१९-२०	८९
२	२०२०-२१	१७०
३	२०२१-२२	१८८
४	२०२२-२३	२९
५	२०२३-२४	६२

मत्स्यबीज केंद्रे : (२४०५००७५)

सदर योजनेतर्गत शासकीय मत्स्यबीज केंद्रांसाठी मजुरी, दुरध्वनी, वीज व पाणी शुल्क, कार्यालयीन खर्च, भाडेपट्टी, कर सामुग्री व पुरवठा, जाहिराती, लहान बांधकामे, इतर खर्च, यंत्र व साधन सामग्री इत्यादीसाठी खर्च करण्यात येते.

राज्यामध्ये एकूण ३२ मत्स्यबीज उत्पादन केंद्र, ३२ मत्स्यबीज संवर्धन केंद्र, ०२ कोळंबी बीज उत्पादन केंद्र व ०१ कोळंबी बीज संवर्धन केंद्र अशी एकूण ६७ केंद्रे अस्तित्वात आहेत.

दि.१६/१२/२०२२ च्या सुधारित शासन निर्णयानुसार खालीलप्रमाणे तरतूद आहे.

३.१ किमान उत्पादन क्षमता एक वर्षात निर्माण करून दुसऱ्या वर्षी तितके उत्पादन घेणे अनिवार्य असेल. स्थापित क्षमतेएवढे वार्षिक मत्स्यबीज उत्पादन दुसऱ्या वर्षात न घेतल्यास केंद्राचा ठेका मुदतपूर्व रद्द करण्याचे अधिकार राज्यस्तरीय समितीस राहतील.

३.२ केंद्र भाडेपट्टीने दिल्यानंतर ठेकेदाराने २ वर्षात केलेली गुंतवणूक व उत्पादन केंद्रातून निर्मित झालेले मत्स्यबीज याचा आढावा घेऊन केंद्रास पुढील मुदतवाढ देण्यात येईल.

३.३ प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजनांसारख्या शासकीय (केंद्र व राज्यस्तरीय) योजनांमधून मत्स्यबीज उत्पादन व संवर्धन केंद्रांच्या उपलब्ध जागेमध्ये भाडेपट्टीधारकास प्रकल्प उभारण्यास अनुमती राहिल. केंद्र-भाडेपट्टी कराराच्या कालावधीत शासकीय अनुदानाच्या योजनांचा कालावधी बसत असल्यास विकासक शासकीय योजनेमधून अर्ज करू शकेल व सदर जागेचा वापर करण्यास त्यास अनुमती असेल. मात्र केंद्र करार कालावधी पूर्ण झाल्यानंतर निर्माण स्थावर मालमत्ता ही विभागाच्या मालकीची होईल. अर्जदारास शासकीय योजनांची पात्रता असल्यास निवडीमध्ये प्राधान्य असेल.

३.४ अपेक्षित क्षमतेच्या मत्स्यजिरे / मत्स्यबोटुकली उत्पादनासाठी आवश्यक क्षेत्रफळाव्यतिरिक्त क्षेत्र

(अ) मत्स्यव्यवसायास पूरक अन्य व्यवसाय उदा. शोभिवंत मत्स्य प्रजनन व विक्री केंद्र, मत्स्यालय, प्रशिक्षण केंद्र, मुल्यवर्धीत पदार्थ निर्मिती व विक्री केंद्र, RAS, Biofloc, मत्स्यखाद्य कारखाना इत्यादी बाबींसाठी वापरता येऊ शकेल.

(ब) जी केंद्रे निसर्गाच्या सानिध्यात तसेच पर्यटनदृष्ट्या महत्त्वाच्या ठिकाणी आहेत, तेथे ॲक्वाटुरिझम, फिशपार्क, फिश फुड स्टॉल सारख्या बाबी अनुज्ञेय असतील.

(क) केंद्रांच्या जमिनीपासून अधिकतम महसूल मत्स्यव्यवसाय विकासासाठी उपलब्ध होण्यासाठी सदर जागेचा वाणिज्यिक (Commercial) वापर शक्य होत असेल तर ती जागा भाडेपट्टीने देण्याकरीता केंद्राच्या विकासासाठीच्याच निविदेत समाविष्ट केली जाईल अथवा केंद्र निहाय स्वतंत्र निविदा काढण्यात येतील. त्याकरीता राज्यस्तरीय समिती निर्णय घेईल.

३.५ सदर सुधारीत शासन निर्णयान्वये मान्यता प्राप्त असलेल्या केंद्रांपैकी जास्तीत -जास्त केंद्रांचा विकास होऊन राज्याची मत्स्यबोटुकलीची गरज भागविणे शक्य होईल.

सदर योजनेतर्गत शासकीय मत्स्यबीज केंद्रांसाठी मजुरी, दुरध्वनी, वीज व पाणी शुल्क, कार्यालयीन खर्च, भाडेपट्टी व कर, सामुग्री व पुरवठा, लहान बांधकामे इत्यादी उद्दीष्टांसाठी सन २०२४-२५ मध्ये रु. ०.२७० लक्ष इतकी अर्थसंकल्पीय तरतूद उपलब्ध आहे.

(३) अवरुद्ध पाण्यात मत्स्यसंवर्धन : (२४०५००८४)

सदर योजनेतर्गत मत्स्यबीज केंद्रासाठी मजुरी, कार्यालयीन खर्च, भाडेपट्टी व कर, सामुग्री व पुरवठा, लहान बांधकामे इत्यादी उद्दीष्टांसाठी सन २०२४-२५ मध्ये रु. ३.१५ लक्ष इतकी अर्थसंकल्पीय तरतूद उपलब्ध आहे.

(४) सागरी मासेमारी नियमन : (२४०५०२२६)

सदर योजनेतर्गत कार्यालयीन खर्च, सामुग्री व पुरवठा, संवेदनशील मासळी उतरविण्याच्या केंद्रांच्या ठिकाणी नेमणूक केलेले सुरक्षा रक्षक व पर्यवेक्षक इत्यादींच्या मानधनावरील खर्च, महाराष्ट्र सागरी मासेमारी नियमन अधिनियम १९८१ ची अमलंबजावणी करणेसाठी सागरी जिल्ह्यांसाठी भाडेपट्टीने घेतलेल्या गस्ती नौकांचे भाडे अदा करण्यासाठी सन २०२४-२५ मध्ये रु. १०००.३० लक्ष इतकी अर्थसंकल्पीय तरतूद उपलब्ध आहे.

(५) नैसर्गिक आपत्तीत मृत पावलेल्या मच्छीमारांच्या वारसांना अनुदान : (२४०५१२८७)

मच्छीमारास मासेमारी करतांना अपघाताने मृत्यू आल्यास किंवा तो बेपत्ता झाल्यास त्याच्या वारसांना मासेमार संकट निवारण निधीतून अर्थसहाय्य देण्याबाबतची योजना कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई यांचे शासन निर्णय क्र. मत्स्यम-११८९/सीआर-११७/पदुम-१४, दि. ८ जून १९८९ पासून या विभागाकडून राबविण्यात येते. सध्या शासन निर्णय क्र. मत्स्यवि-१००६/७९(१३)/पदुम-१४, दि. १ एप्रिल, २००८ अन्वये रु. १,००,०००/- अर्थसहाय्य वारसदारास देण्यात येत आहे.

अर्थसहाय्य मंजूर करताना खालील अटी/शर्तीची पूर्तता करणे आवश्यक आहे.

- (१) अपघाताची नोंद पोलीस ठाण्यात होणे आवश्यक.
- (२) संबंधित ग्राम पंचायतीचे, सरपंच/पोलीस पाटील यांचे मृत मच्छीमारांबाबत मृत्यू तसेच वारस प्रमाणपत्र.
- (३) जन्म-मृत्यू दाखला.
- (४) संबंधित मत्स्य.सह.संस्थेचे क्रियाशील मच्छीमार असल्याचे प्रमाणपत्र.

मच्छीमार मासेमारी करतांना वा तत्संबंधित इतर काम करतांना अपघाताने मृत्यू पावल्यास वा बेपत्ता झाल्यास संबंधित वारसास जिल्हा कार्यालयाकडे अर्थसहाय्य मिळण्यासाठी अर्ज करावा लागतो. जिल्हा कार्यालय प्रस्तावाची छाननी करून त्यासाठी लागणाऱ्या कागदपत्रांची पूर्तता करून घेऊन प्रादेशिक कार्यालयामार्फत आयुक्त कार्यालयाकडे सादर करण्यात येतात. मा. आयुक्त प्रस्तावांना मंजुरी देऊन अर्थसहाय्य मंजूरीचे कार्यालयीन आदेश निर्गमित करतात. त्या कार्यालयीन आदेशानुसार संबंधित सहाय्यक आयुक्त मत्स्यव्यवसाय कोषागारातून रक्कम काढून संबंधित वारसदारांस त्याच्या बँक खात्यात डिबीटी द्वारे जमा करतात.

मच्छीमारास मासेमारी करतांना अपघाती मृत्यू झाल्यास / बेपत्ता झाल्यास त्यांच्या वारसांना मासेमारी संकट निवारण निधीतून रु. १,००,०००/- इतके अर्थसहाय्य देण्यात येते. सदर योजनेअंतर्गत सन २०२४-२५ मध्ये रु. १५०००.०० लक्ष इतकी अर्थसंकल्पीय तरतूद उपलब्ध आहे.

(६) शाळा : (२४०५१२०४)

शासनाने मच्छीमार समाजातील मुलांना शालेय शिक्षण मिळण्यासाठी ७ सागरी जिल्ह्यात ठाणे/पालघर येथे ०१ माध्यमिक व २ प्राथमिक, रायगड, रत्नागिरी जिल्ह्यात प्रत्येकी ०२ प्राथमिक व सिंधुदुर्ग जिल्ह्यात ०२ प्राथमिक अशा एकूण ९ शाळा सन २००२ पर्यंत विभागाकडून चालविण्यात येत होत्या.

सदर ९ शाळा शासनाच्या दिनांक २० फेब्रुवारी २००२ च्या आदेशान्वये जिल्हा परिषदेकडे हस्तांतरित करण्यात आल्या आहेत. या शाळेमधील कर्मचारी वर्ग जिल्हा परिषदेकडे प्रति नियुक्तीवर हस्तांतरित करण्यात आलेला आहे.

सागरी जिल्ह्यांमधील मत्स्यव्यवसाय शाळा, जिल्हा परिषदेकडे हस्तांतरीत झालेल्या असून, सदर योजनेअंतर्गत सहाय्यक अनुदान अदा (वेतनेतर) व सहाय्यक अनुदान (वेतन) अदा करणेसाठी सन २०२४-२५ मध्ये रु. ६७२.१२ लक्ष इतकी अर्थसंकल्पीय तरतूद उपलब्ध आहे.

(७) तारापोरवाला मत्सालय : (२४०५०३९८)

तारापोरवाला मत्सालय हे मरीन ड्राईव्ह, दक्षिण मुंबई येथे असून मजुरी, दुरध्वनी, वीज व पाणी, प्रवास खर्च, भाडेपट्टी व कर, प्रकाशने, संगणक खर्च, सामुग्री व पुरवठा, लहान बांधकाम, यंत्र व साधन सामुग्री अदा करणेसाठी सन २०२४-२५ मध्ये रु. ५०.७९ लक्ष इतकी अर्थसंकल्पीय तरतूद उपलब्ध करण्यात आली आहे.

(८) मुख्य कार्यालय व प्रादेशिक कार्यालय (भारीत) : (२४०५००१२)

सदर योजनेतर्गत भारीत खर्च अदा करणेसाठी सन २०२४-२५ मध्ये रु. १.५० लक्ष इतकी अर्थसंकल्पीय तरतूद उपलब्ध आहे.

प्रकरण- ६
मत्स्यव्यवसाय क्षेत्रातील पायाभूत विकास
निधी योजना (FIDF)

मत्स्यव्यवसाय क्षेत्रातील पायाभूत विकास निधी योजना (FIDF)

केंद्र शासनाच्या मत्स्यव्यवसाय क्षेत्रातील पायाभूत विकास (Fisheries and Aquaculture Infrastructure Fund- FIDF) या योजनेमध्ये सहभाग घेऊन राज्याच्या सागरी भागामध्ये विविध सोयी- सुविधा पुरविण्यासाठी जेट्टीचे बांधकामे, बर्फ कारखाना स्थापन करणे, शीतगृहे उभारणे, मासळी मार्केटचे आधुनिकीकरण करणे इ. २० प्रकारच्या सुविधांसाठी शासनाने शासन निर्णय क्र. मत्स्यवि-११२०/प्र.क्र.२५/पदुम-१४, दि.१२/११/२०२० अन्वये मान्यता दिलेली आहे. मत्स्यबंदरे मत्स्यव्यवसाय क्षेत्रातील पायाभूत विकास (Fisheries and Aquaculture Infrastructure Fund- FIDF) या योजनेतर्गत खालील मत्स्यबंदरे विकसित करण्यासाठी शासनास प्रस्तावित करण्यात आलेले आहे.

अ.क्र.	मत्स्यबंदरे	जिल्हा	सन २०२२-२३ प्रकल्प किंमत (कोटी)	GST व Insurance Charg वाढीसह सुधारित प्रकल्प किंमत
१	हर्णे, ता. दापोली	रत्नागिरी	२२१.३१	२०५.२५
२	साखरीनाटे, ता. राजापूर	रत्नागिरी	१४६.९०	१५३.४७
३	जीवना, ता. श्रीवर्धन	रायगड	१८५.४८	१९७.२६
४	भरडखोल, ता. श्रीवर्धन	रायगड	११९.६४	१२४.२०
५	सातपाटी, ता. पालघर	पालघर	२६७.१२	२८१.०४
	एकूण		९४०.४५	९६१.२२

महाराष्ट्र मत्स्योद्योग विकास महामंडळ यांचे मार्फत वर नमूद ५ मत्स्यबंदरांची मुलभूत सोयी-सुविधा पुरविणे तसेच सर्वेक्षण व सविस्तर प्रकल्प अहवाल तयार करण्याचे काम पूर्ण करण्यात आलेले आहे. वरील ५ बंदरामध्ये पायाभूत सुविधांचे बळकटीकरण करण्याचे प्रस्तावित असून सदर बंदरांची बांधकामे करण्यासाठी शासन पत्र क्र. मत्स्यवि- ११२०/प्र. क्र. २५/पदुम- १४, दि. ०१/०६/२०२१ रोजीच्या पत्रान्वये महाराष्ट्र मेरिटार्इम बोर्डकडे हस्तांतरीत करण्यात आलेले आहे.

शासन निर्णय क्र. खाक्षेस-२०१५/प्र.क्र.२०९/रस्ते-९ अ, दि. २४/०१/२०१७ अन्वये प्रकल्प व्यवस्थापन सल्लागार (PMC) च्या नियुक्तीसाठी अंदाजपत्रकिय किंमतीच्या ३ % शुल्क आकारण्यात आला आहे. या व्यतिरिक्त सदर प्रकल्पांकरीता CRZ Clearance, EIA, MCZMA, SEIAA इ. मान्यता/ना-हरकत घेणे, CWPRS, पुणे यांच्यामार्फत तांत्रिक अभ्यास करून घेणे, भु-गर्भ तांत्रिक तपासणी करणे इ. बाबींकरीता दि. २४/०६/२०२२ रोजी रु.४.१९ कोटी तसेच जीवना, ता. श्रीवर्धन जि. रायगड येथील काम सुरू झाले असून रक्कम रु. २०.०० कोटी माहे मार्च २०२४ मध्ये महाराष्ट्र मेरिटार्इम बोर्ड यांना वितरीत करण्यात आलेली आहे.

प्रकरण- ७

प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना

प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना

केंद्र शासनाने प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना सन २०२०-२१ ते २०२४-२५ या पाच वर्षांच्या कालावधीसाठी राबविण्यास दि.२०/०५/२०२० च्या पत्रान्वये मान्यता प्रदान केलेली असून दि. २४/०६/२०२० रोजी मार्गदर्शक सूचना निर्गमित केलेल्या आहेत. तसेच राज्य शासनाने दि. ०५/११/२०२० रोजीच्या कॅबिनेट बैठकीमध्ये मान्यता प्रदान केली असून शासन निर्णय क्रमांक मत्स्यवि-१०२०/प्र. क्र.१००/पदुम-१४, दिनांक १७/११/२०२० अन्वये केंद्रिय क्षेत्रिय योजना, लाभार्थीभिमुख योजना व लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना राज्यामध्ये राबविण्यास मान्यता प्रदान केलेली आहे.

(१) केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सूचनांमध्ये नमूद केलेल्या सर्व ९५ योजना राज्यामध्ये राबविण्यास शासनाने मान्यता प्रदान केलेली आहे. प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजनेतर्गत महाराष्ट्र राज्यासाठी मंजूर नियतव्यवयाची वर्षनिहाय विगतवारी खालीलप्रमाणे आहे.

(सन २०२०-२१ ते २०२४-२५)

(रु.कोटी)

वर्ष	नियतव्यय टक्केवारी (%)	मंजूर केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	लाभार्थी हिस्सा	एकूण प्रकल्प किंमत
२०२०-२१	१५	५२	३६	४६	१३४
२०२१-२२	२५	८६	६०	७७	२२३
२०२२-२३	२५	८६	६०	७७	२२३
२०२३-२४	२०	६९	४८	६१	१७८
२०२४-२५	१५	५२	३६	४६	१३४
एकूण	१००	३४५	२४०	३०७	८९२

(२) सदर योजना मत्स्यव्यवसाय क्षेत्रात रोजगार, अन्न सुरक्षा, परकीय चलन, मिळकत आणि उत्पन्नासाठी तसेच ग्रामीण भागाच्या विकासासाठी महत्त्वपूर्ण भूमिका बजावते. मत्स्यव्यवसाय क्षेत्र राज्यामधील सुमारे १५,१८,२८८ (As per Hand book of Fisheries statistics of India) मच्छिमार व मत्स्यशेतकरी यांना उदरनिर्वाहचे साधन उपलब्ध करून देत आहे. मासे प्रथिनांचा उत्तम असा स्रोत आहे. त्यामुळे मच्छिमारांचे उत्पन्न वाढण्यास व त्यांची आर्थिक भरभराट होण्यास या क्षेत्रामध्ये भरपूर वाव आहे.

(३) मत्स्यव्यवसाय क्षेत्रात निलक्रांती घडवून आणण्यासाठी एकूण रु.२०,०५० कोटींची गुंतवणूक करून सदर योजना राबविली जात आहे.

(४) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजनेतर्गत मत्स्यपालक, मासे कामगार, मासे विक्रेते, अनुसूचित जाती/जमाती/महिला/दिव्यांग व्यक्ती, बचतगट (एसएचजी)/मत्स्यव्यवसाय क्षेत्रातील संयुक्त उत्तरदायित्व गट (JLGs). मत्स्यव्यवसाय फेडरेशनस, उद्योजक, खासगी कंपन्या आणि मत्स्य उत्पादक संघटना/कंपन्या (एफएफपीओ/सीएस) यांना मत्स्यपालनाच्या विकासाचे उपक्रम राबविण्याकरिता आर्थिक सहाय्य दिले जाते.

(५) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजनेतर्गत लाभार्थीभिमुख उपक्रम राबविण्यासाठी रु. १२,३४०/- कोटी रुपयांच्या गुंतवणूकीची तरतूद केली आहे.

(६) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजनेतर्गत लाभार्थीभिमुख उपक्रमांमध्ये हॅचरीचा विकास, ग्रो-आउट आणि तलावाचे संगोपन, इनपुट कॉस्ट, री-सर्कुलेटरी एक्वाकल्चर सिस्टम (RAS), जलाशयांमध्ये पिंजरा उभारणे, खुल्या समुद्रामध्ये पिंजरा पद्धतीने मत्स्यसंवर्धन, सिवीड कल्चर, बायवॉल्व्ह कल्चर, ट्राउट शेतीसाठी रेसवे बांधणे, शोभीवंत व करमणुकीचे मत्स्यपालन, खोल समुद्रातील मासेमारी जहाजांना अर्थसहाय्य, सध्याच्या मासेमारी जहाजांचे अपग्रेडेशन, पारंपारिक व मोटार चालवणारे मासेमारी नौकांच्या सुरक्षेसाठी किट पुरविणे, बोटी व जाळे पुरविणे पारंपारिक मच्छिमारांसाठी संभाषण किंवा ट्रॅकिंग डिव्हाइस आणि पीएफझेड डिव्हाइस खरेदीसाठी समर्थन. प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजने अंतर्गत शितगृह बांधकाम, बर्फ कारखाना, खाद्य कारखाना/किरकोळ मत्स्य विक्री केंद्र बांधकाम, किर्यास्क, मत्स्य मुल्यवर्धीत उद्योग, ई-ट्रेडिंग आणि ई-मार्केटिंगसाठी ई-प्लॅटफॉर्म पुरवणे, रोगनिदान चाचणी करिता दर्जेदार प्रयोगशाळा उभारणी, मच्छीमारांना आणि मासेमारी करणाऱ्या जहाजांना विमा, सामाजिक आर्थिकदृष्ट्या मागासलेल्या सक्रिय पारंपारिक मच्छीमारांसाठी जीवन निर्वाह व पौष्टिक आधार इ. गोष्टी करिता सहकार्य करण्यात येणार आहे.

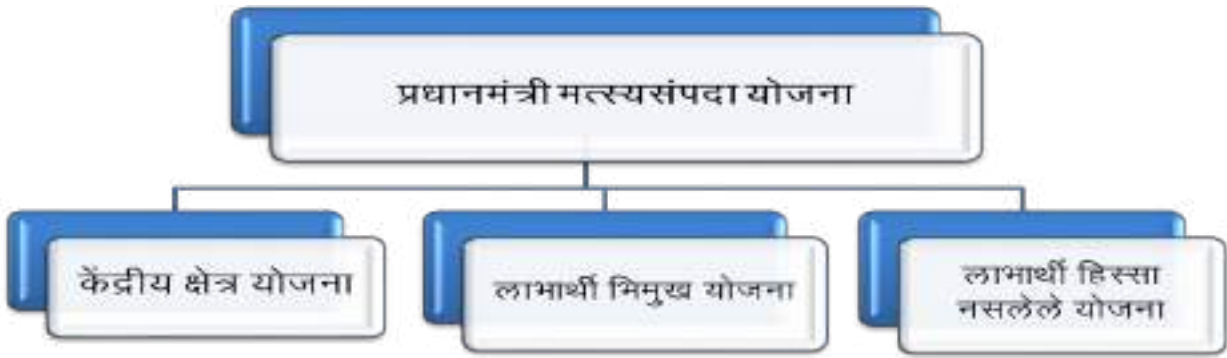
मत्स्यव्यवसाय विभाग, पशुसंवर्धन आणि दुग्धव्यवसाय मंत्रालयाने दि. २ जून २०२० रोजी प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजनेच्या विस्तृत मार्गदर्शक सूचना व शासन निर्णय मराठी व इंग्रजीमध्ये खालील वेबसाइटवर उपलब्ध करून दिले आहे.

(i) www.dof.gov.in (ii) www.nfdb.gov.in (iii) www.fisheries.maharashtra.gov.in

प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजनेची उद्दिष्टे

१. शाश्वत, जबाबदार, सर्व समावेशक आणि योग्य पद्धतीने मत्स्यव्यवसायाची उत्पादन क्षमता वाढविणे.
२. उपलब्ध जमीन व जलस्रोतांचे विस्तारीकरण, विविधीकरण आणि पुरक वापराद्वारे मत्स्योत्पादन वाढविणे.
३. मूल्य साखळीचे आधुनिकीकरण करणे तसेच मासेमारी नंतरचे व्यवस्थापन आणि गुणवत्ता सुधारणे.
४. मच्छिमार व मत्स्यकास्तकार यांचे उत्पन्न दुप्पट करणे आणि रोजगार निर्मिती वाढविणे.
५. निर्यात व कृषी उत्पादन मुल्यवर्धनामध्ये मत्स्यव्यवसायाचे योगदान वाढविणे.
६. मच्छिमार व मत्स्यसंवर्धकांचे सामाजिक, भौतिक व आर्थिक सुरक्षेचे बळकटीकरण करणे.
७. योग्य मत्स्यव्यवसाय व्यवस्थापन आणि नियामक रचना करणे.

: रचना :

निधी वाटप :-

१. केंद्रीय क्षेत्र योजना (Central Sector)

(अ) संपूर्ण प्रकल्प/युनिटसाठी केंद्र हिस्सा (अर्थात १००% केंद्रीय निधी) वहन करेल.

(ब) लाभार्थी जिथे थेट म्हणजेच राष्ट्रीय/मत्स्यव्यवसाय विकास मंडळासह (एनएफडीबी) केंद्र सरकारच्या प्रतिनिधीद्वारे वैयक्तिक/गट उपक्रम राबविले जातात, तिथे केंद्रीय सहाय्य सर्वसाधारण प्रवर्गासाठी युनिट/प्रकल्प खर्चाच्या ४०% आणि अनुसूचित जाती/जमाती/महिला प्रवर्गासाठी ६०% पर्यंत असेल.

२. केंद्र पुरस्कृत योजना (Central Sponsored Scheme)

अ) लाभार्थी भिमुख योजना अनुदान आकृतीबंध

प्रवर्ग	% अनुदान हिस्सा		
	केंद्र हिस्सा (%)	राज्य हिस्सा (%)	लाभार्थी हिस्सा
लाभार्थीभिमुख योजना			
सर्वसाधारण	२४%	१६%	६०%
अ.जा., अ.ज. व महिला	३६%	२४%	४०%

ब) लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना अनुदान आकृतीबंध

सदर योजनेचा आकृतीबंध खालीलप्रमाणे आहे.

केंद्र पुरस्कृत लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा
	६० %	४० %

१.१ प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजनेचा लाभ खालील व्यक्ती घेऊ शकतात.

- I. मच्छीमार/मत्स्यशेतकरी/बेरोजगार युवक/उद्योजक.
- II. मत्स्यउत्पादक.
- III. मत्स्य कामगार आणि मत्स्य विक्रेते.
- IV. मत्स्यव्यवसाय विकास महामंडळ.
- V. मत्स्यव्यवसाय क्षेत्रातील महिला स्वयं सहाय्यता गट/ मच्छीमार स्वयं सहाय्यता गट (SHGs) / संयुक्त दारिद्र्य गट (JLGs).
- VI. मत्स्यव्यवसाय सहकारी संस्था/ अनुसूचित जाती/जमाती सहकारी संस्था.
- VII. मत्स्यव्यवसाय फेडरेशन.
- VIII. उद्योजक आणि खाजगी कंपनी.
- IX. मत्स्यउत्पादक संघटना / कंपनी (एफएफपीओ / सीएस).
- X. अनुसूचित जाती / जमाती / महिला / वेगळ्या सक्षम व्यक्ती.
- XI. राज्य सरकार / केंद्रशासित प्रदेश आणि त्यांची संस्था
- XII. राज्य मत्स्यव्यवसाय विकास मंडळ (एसएफडीबी).
- XIII. केंद्र सरकार आणि त्यातील घटक.

प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजनेचा वर्षनिहाय केंद्र शासनामार्फत मंजूर कृती आराखडा

सन २०२०-२१

(रु.कोटी)

अ. क्र.	योजना	प्रकल्प किंमत	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	लाभार्थी हिस्सा
१	केंद्रीय क्षेत्र योजना (CSS)	०.००	०.००	०.००	०.००
२					
अ	लाभार्थीभिमुख योजना (Beneficiary Oriented)	१४८.८६	४९.४४	३२.९६	६६.४५
ब	लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना (Non-Beneficiary Oriented)	१०.०४	६.०२	४.०१	०.००
	एकूण	१५८.९०	५५.४६	३६.९७	६६.४५

सन २०२१-२२

(रु.कोटी)

अ. क्र.	योजना	प्रकल्प किंमत	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	लाभार्थी हिस्सा
१	केंद्रीय क्षेत्र योजना (CSS)	०.००	०.००	०.००	०.००
२					
अ	लाभार्थीभिमुख योजना (Beneficiary Oriented)	२१६.३९	७२.४८	४८.३२	९५.५९
ब	लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना (Non-Beneficiary Oriented)	११४.२६	५५.९८	५८.२८	०.००
	एकूण	३३०.६५	१२८.४६	१०६.६०	९५.५९

सन २०२२-२३

(रु.कोटी)

अ. क्र.	योजना	प्रकल्प किंमत	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	लाभार्थी हिस्सा
१	केंद्रीय क्षेत्र योजना (CSS)	०.००	०.००	०.००	०.००
२					
अ	लाभार्थीभिमुख योजना (Beneficiary Oriented)	३३९.३२	१८८.३६	१२५.६८	२२५.२८
ब	लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना (Non-Beneficiary Oriented)	६३.००	३७.८०	२५.२०	०.००
	एकूण	४०२.३२	२२६.१६	१५०.८८	२२५.२८

सन २०२३-२४

(रु.कोटी)

अ. क्र.	योजना	प्रकल्प किंमत	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	लाभार्थी हिस्सा
१	केंद्रीय क्षेत्र योजना (CSS)	०.००	०.००	०.००	०.००
२					
अ	लाभार्थीभिमुख योजना (Beneficiary Oriented)	१६५.९६	५९.५८	३९.८२	६६.५६
ब	लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना (Non-Beneficiary Oriented)	१०२.६६	४३.२५	५९.४१	०.००
	एकूण	२६८.६२	१०२.८३	९९.२३	६६.५६

प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजनेचा वर्षनिहाय केंद्र शासनामार्फत मंजूर कृती आराखडा

(रु.कोटी)

अ. क्र.	आर्थिक वर्ष	प्रकल्प किंमत	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	लाभार्थी हिस्सा	मंजुरी दिनांक	लाभार्थी संख्या
१	सुधारित कृती आराखडा सन २०२०-२१	१५८.९	५५.४७	३६.९८	६६.४५	२५/०१/२०२३	७९७
२	सुधारित कृती आराखडा सन २०२१-२२	२१६.३९	७२.४८	४८.३२	९५.५९	२५/०१/२०२३	११०६
३	९ मासळी उतरविण्याचे केंद्र सन २०२१-२२	११४.२६	५५.९८	५८.२८	०	३१/०३/२०२२	---
४	कृती आराखडा सन २०२२-२३	२०४.७	७३.३१	४८.८७	८२.५१	०३/०१/२०२३	१४४८
५	कृत्रिम शैल भित्तीका सन २०२२-२३	५६.४२	३३.८५	२२.५७	०	१७/०२/२०२३	
६	अतिरिक्त कृती आराखडा सन २०२२-२३	३४१.२१	११९.००	७९.४३	१४२.७७	२७/०३/२०२३	
७	कृती आराखडा सन २०२३-२४	६.८१	३.०३	२.१२	१.६६	२०/०९/२०२३	३
८	अतिरिक्त कृती आराखडा सन २०२३-२४	२६१.८१	९९.७९	९७.११	६४.९०४	२८/०२/२०२४	३८६
	Total	१३६०.५	५१२.९१	३९३.६९	४५३.८८४		३७४०
Note :- 4000 Beneficiaries of Livelihood nutritional support during fishing ban period Scheme							

प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना - जिल्हानिहाय लाभार्थी संख्या

अ.क्र.	जिल्हा	२०२०-२१	२०२१-२२	२०२२-२३	२०२३-२४	एकूण
१	२	३	४	५	६	७
१	मुंबई शहर	१२	६	१३	०	३१
२	मुंबई उपनगर	१७	४२	२८	४	९१
३	ठाणे	७	१६	१०	०	३३
४	पालघर	३३	१५	७	०	५५
५	रायगड	१७	४४	३५	१	९७
६	रत्नागिरी	२२	५९	४०	०	१२१
७	सिंधुदुर्ग	१४	४९	६०	०	१२३
एकूण मुंबई विभाग		१२२	२३१	१९३	५	५५१
८	पुणे	३१	८९	२२२	६८	४१०
९	सातारा	९	२२	३७	७	७५
१०	सांगली	१२	२०	७१	४६	१४९
११	सोलापूर	२४	३२	११	३१	९८
१२	कोल्हापूर	१४	२६	४३	२२	१०५
एकूण पुणे विभाग		९०	१८९	३८४	१७४	८३७
१३	नाशिक	२१	२६	३४	२३	१०४
१४	धुळे	२२	३९	४०	१४	११५
१५	नंदुरबार	२७	३५	१६	१	७९
१६	अहमदनगर	४४	५३	१७४	६	२७७
१७	जळगाव	३	७	१	०	११
एकूण नाशिक विभाग		११७	१६०	२६५	४४	५८६
१८	छ.संभाजीनगर	११	२२	५	४	४२
१९	बिड	२५	२५	५५	२	१०७
२०	जालना	२०	२१	२८	२	७१
२१	परभणी	१२	१६	१८	०	४६
एकूण छ.संभाजीनगर विभाग		६८	८४	१०६	८	२६६
२२	लातूर	१४	१६	४	२	३६
२३	धाराशिव	२५	८	१७	२	५२
२४	नांदेड	३९	१५	६७	९०	२११
२५	हिंगोली	७	१६	११	१	३५
एकूण लातूर विभाग		८५	५५	९९	९५	३३४
२६	अमरावती	२६	१८	१०	१०	६४
२७	अकोला	२१	२५	८	०	५४

अ.क्र.	जिल्हा	२०२०-२१	२०२१-२२	२०२२-२३	२०२३-२४	एकूण
१	२	३	४	५	६	७
२८	बुलढाणा	९	२१	५	४	३९
२९	वाशिम	१०	१८	४	४	३६
३०	यवतमाळ	१३	२०	४०	०	७३
एकूण अमरावती विभाग		७९	१०२	६७	१८	२६६
३१	नागपूर	५८	११७	१३५	१६	३२६
३२	वर्धा	१६	२०	५	१६	५७
३३	भंडारा	२६	३२	४०	१	९९
३४	गोंदिया	२४	१४	१५	०	५३
३५	चंद्रपूर	४७	३५	९४	११	१८७
३६	गडचिरोली	१३	३५	२२	०	७०
एकूण नागपूर विभाग		१८४	२५३	३११	४४	७९२
एकूण राज्य		७४५	१०७४	१४२५	३८८	३६३२

प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना राज्यामध्ये सन २०२०-२१ ते सन २०२४-२५ या कालावधीमध्ये राबविण्यात येत आहे. या योजनेतर्गत वर्षानिहाय केंद्र पुरस्कृत लाभार्थी हिस्सा घटकांतर्गत खालील प्रकल्प मंजूर करण्यात आलेले आहेत.

(रु. कोटी)

अ.क्र.	कालावधी	योजना संख्या	मंजूर प्रकल्प किंमत	अर्थसहाय्याचे प्रमाण			लाभार्थी संख्या
				केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	लाभार्थी हिस्सा	
१.	सन २०२०-२१	३५	१४८.८६	४९.४४	३२.९६	६६.४५	७९७
२.	सन २०२१-२२	४२	२१६.३९	७२.४८	४८.३२	९५.५९	११०६
३.	सन २०२२-२३	२२	५३९.३२	१८८.३६	१२५.६८	२२५.२८	१४४८
४.	सन २०२३-२४	८	१६५.९६	५९.५८	३९.८२	६६.५६	३८९
एकूण		१०७	१०७०.५३	३६९.८६	२४६.७८	४५३.८८	३७४०

वरील तक्त्यामध्ये एकूण लाभार्थी संख्येपैकी सन २०२२-२३ व सन २०२३-२४ वर्षाकरीता मच्छीमारीसाठी कुटुंब संवर्धन या घटकांतर्गत प्रति वर्ष २००० लाभार्थी असे एकूण ४००० लाभार्थ्यांचा समावेश आहे. सदर लाभार्थ्यांना पावसाळी मासेमारी बंदी कालावधीमध्ये राज्य व केंद्र हिस्स्याचे अनुदान देण्याचे प्रस्तावित आहे.

केंद्र पुरस्कृत योजनेतर्गत लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या घटकांतर्गत घटकाखाली खालीलप्रमाणे रु. २८९.९६ कोटी किंमतीचे प्रकल्प मंजूर करण्यात आलेले आहेत.

(रु. कोटी)

अ.क्र.	कालावधी	योजना संख्या	मंजूर प्रकल्प किंमत	अर्थसहाय्याचे प्रमाण		अभिप्राय
				केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	
१.	सन २०२०-२१	३	१०.०४	६.०२	४.०२	१ प्रजनक साठा, सागरमित्र, १ एकात्मिक जलाशय विकास.
२.	सन २०२१-२२	१	११४.२६	५५.९८	५८.२८	९ मासळी उतरविण्याचे केंद्रे.

अ.क्र.	कालावधी	योजना संख्या	मंजूर प्रकल्प किंमत	अर्थसहाय्याचे प्रमाण		अभिप्राय
				केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	
३.	सन २०२२-२३	३	६३.००	३७.८०	२५.२०	१८२ कृत्रिक शैल्य भित्तिका, सागरमित्र व १ एकात्मिक जलाशय विकास.
४.	सन २०२३-२४	१२	१०२.६६	४३.२५	५९.४१	सागरमित्र, ३ मासळी बाजार व ८ प्रजनक साठा.
एकूण		---	२८९.९६	१४३.०५	१४६.९१	---

प्राप्त तरतूद, झालेला खर्च व शिल्लक निधी :

मागील ४ वर्षाकरीता केंद्र व राज्य शासनाकडून मंजूर प्रकल्पाच्या दायित्वापोटी केंद्र हिस्सा रु.२७९.५२ कोटी व त्याप्रमाणात राज्य हिस्सा रु.१७५.१७ कोटी असा एकूण **रु.४५४.६९ कोटी** इतका निधी **SNA** मध्ये प्राप्त झाला आहे. त्यापैकी रु.३२३.२२ कोटी (केंद्र हिस्सा रु.२०४.२८ कोटी व राज्य हिस्सा रु.११८.९४ कोटी) (७१.०८%) इतका निधी खर्च करण्यात आलेला आहे व उर्वरित **रु.१३१.४७ कोटी** इतका निधी मंजूर प्रकल्पांना खर्च होणे अपेक्षित आहे.

(रु. कोटी)

अ. क्र.	सन	प्राप्त तरतूद			खर्च तरतूद			केंद्र हिस्सापोटी सादर उपयोगिता प्रमाणपत्र	टक्केवारी
		केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	एकूण	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	एकूण		
१	सन २०२०-२१	३६.५७४२	२०.२८०२	५६.८५४४	३६.५७४२	२०.२२९४	५६.८०३६	३६.५७४२	१००%
२	सन २०२१-२२	४०.४२९९	१९.७७०६	६०.२००५	३९.९८९९+ ०.४४ समर्पित	१५.९७३४	५६.४०३३	३९.९८९९+ ०.४४ समर्पित	१००%
३	सन २०२२-२३	१०२.५२	६८.३५१२	१७०.८७१२	१०२.५२	६६.२३३४	१६८.७५३४	१०२.५२	१००%
४	सन २०२३-२४	९९.९९६७	६६.७६४५	१६६.७६१२	२४.७५६०	१६.५०३९	४१.२५९९	२४.७५६०	२४.७६%
एकूण		२७९.५२	१७५.१७	४५४.६९	२०४.२८	११८.९४	३२३.२२	२०४.२८	७३.०८%

- सन २०२१-२२ मधील रु.४४.०० लक्ष निधी केंद्र शासनास समर्पित केलेला आहे.
- सन २०२०-२१, सन २०२१-२२ व सन २०२२-२३ मधील प्राप्त निधी १००% खर्चीत झाला असून, त्याचे उपयोगिता प्रमाणपत्र केंद्र शासनास सादर करण्यात आलेले आहे.
- सन २०२३-२४ करिता रु.४१.२५९९ कोटी इतका निधी खर्च झालेला आहे.
- एकूण केंद्र हिस्सा रु.२७९.५२ कोटी प्राप्त निधीपैकी आतापर्यंत रु.२०४.२८ कोटीचे (७३.०८%) उपयोगिता प्रमाणपत्र केंद्र शासनास सादर करण्यात आलेले आहे.

सन २०२३-२४ मध्ये केंद्र शासनाकडून प्राप्त झालेल्या निधीबाबत :

- सन २०२३-२४ या वर्षामध्ये केंद्र शासनाने केंद्र हिस्स्याच्या दायित्वापोटी रु.९९.९९६७ कोटी निधी वितरित केलेला आहे.
- त्यापैकी रु.९४.३२५६ कोटी केंद्र हिस्सा व त्याचप्रमाणात रु.६२.८७७२ कोटी राज्य हिस्सा निधी असे एकूण रु.१५७.२०२८ कोटी निधी SNA मध्ये राज्य शासनाकडून जमा करण्यात आलेला आहे.
- उर्वरित रु.५.६७११ कोटी केंद्र हिस्सा निधीच्या प्रमाणात राज्य हिस्स्याची तरतूद उपलब्ध नसल्याने SNA मध्ये जमा करण्यात आलेली नाही. त्याचा प्रवर्गनिहाय तपशील खालीलप्रमाणे आहे.

(रु. कोटीत)				
अ.क्र.	योजनेचे नाव	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	एकूण
१	उपजीविका आणि पौष्टिक समर्थन सामाजिक आर्थिक दृष्ट्या मागे सक्रिय पारंपारिक मच्छीमारीसाठी कुटुंबे संवर्धन	०.३०	०.३०	०.६०
२	मत्स्यप्रजनन साठा उभारणी	१.९४५८	१.२९७२	३.२४३०
३	लाभार्थी हिस्सा असलेल्या अनु. जाती प्रवर्गातील घटकासाठी	३.४२५३	२.२९०१	५.७१५४
	एकूण	५.६७११	३.८८७३	९.५५८४

१. केंद्र पुरस्कृत लाभार्थी हिस्सा असलेले घटक.— त्यापैकी केंद्र हिस्सा रु.१५७.७२ कोटी व राज्य हिस्सा रु.१०५.१५ कोटी असे एकूण रु.२६२.८७ कोटी इतका निधी मंजूर प्रकल्पांना खर्च करण्यासाठी जिल्हा कार्यालयांना त्यांच्या मागणीनुसार वितरित करण्यात आलेला आहे. त्यापैकी जिल्हा कार्यालयाकडून रु.१५२.८८ कोटी केंद्र हिस्सा व रु.१०१.९३ कोटी राज्य हिस्सा असे एकूण रु.२५४.८१ कोटी इतकी रक्कम PFMS प्रणालीद्वारे लाभार्थ्यांना वितरित करण्यात आलेली आहे व रु.८.०६ कोटी (केंद्र व राज्य हिस्सा) इतका निधी जिल्हा कार्यालयाकडे खर्चासाठी प्रलंबित आहे.

२. केंद्र पुरस्कृत लाभार्थी हिस्सा नसलेले घटक.— उपरोक्त पैकी केंद्र हिस्सा रु.५०.५० कोटी व राज्य हिस्सा रु.१८.७८ कोटी असे एकूण रु.६९.२८ कोटी इतका निधी मंजूर प्रकल्पांना खर्च करण्यासाठी मागणीनुसार वितरित करण्यात आलेला आहे.

- त्यापैकी महाराष्ट्र मत्स्योद्योग महामंडळाला रु.१७.८८ कोटी केंद्र हिस्सा इतकी रक्कम PFMS प्रणालीद्वारे वितरित करण्यात आलेली आहे व रु.१.४९ कोटी (केंद्र व राज्य हिस्सा) इतका निधी महाराष्ट्र मत्स्योद्योग महामंडळाकडे खर्चासाठी प्रलंबित आहे.
- कृत्रिम शैल भित्तीका उभारणीसाठी रु.३८.६४ कोटी (केंद्र व राज्य हिस्सा) इतका निधी संबंधित यंत्रणेला वितरित करण्यात आला आहे.
- निलक्रांती योजनेअंतर्गत रु.८.६८ कोटी (केंद्र व राज्य हिस्सा) इतका निधी खर्च करण्यात आलेला आहे.
- सागरमित्र साठी सन २०२०-२१, सन २०२२-२३ व सन २०२३-२४ या ३ वर्षांसाठी रु.४.०८ कोटी (केंद्र व राज्य हिस्सा) इतका निधी खर्च करण्यात आलेला आहे.

(रु. कोटी)

अ. क्र.	बाब	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	एकूण
(अ) केंद्र शासनाकडून व राज्य शासनाकडून एकूण प्राप्त निधी				
१	माहे-फेब्रुवारी, २०२४ पर्यंत मंजूर तरतूद	९९.९९६७	६६.७६४५	१६६.७६१२
२	SNA मध्ये माहे- मार्च २०२४ रोजी प्राप्त तरतूद	९४.३२५६	६२.८७७२	१५७.२०२८

अ. क्र.	बाब	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	एकूण
३	राज्य हिस्सा नसल्यामुळे SNA मध्ये जमा न केलेली रक्कम	५.६७११	३.८८७३	९.५५८४
(ब) केंद्र पुरस्कृत योजनेतर्गत लाभार्थी हिस्सा असलेल्या घटकासाठी मुख्य कार्यालयाकडून वितरित केलेली तरतूद (दि.२४.०६.२०२४ पर्यंत)				
४	SNA मधून जिल्हा कार्यालयांना वितरित तरतूद	१५७.७२	१०५.१५	२६२.८७
५	अ.क्र. ४ पैकी जिल्हा कार्यालयांकडून PFMS प्रणालीद्वारे लाभार्थ्यांना वितरित रक्कम	१५२.८८	१०१.९३	२५४.८१
६	अ.क्र. ५ पैकी जिल्हा कार्यालयाकडून खर्च व उपयोगिता प्रमाणपत्र सादर	१५२.७७	१०१.८५	२५४.६२
७	जिल्हा कार्यालयाकडे शिल्लक निधी (४-५)	४.८३	३.२२	८.०५
(क) केंद्र पुरस्कृत लाभार्थी हिस्सा नसलेले घटक				
८	वितरित केलेला निधी (महामंडळ, सागरमित्र, कृत्रिम शैल भिती उभारणी व निलक्रांती योजना)	५०.५०	१८.७८	६९.२८
९	खर्च व उपयोगिता प्रमाणपत्र सादर	४९.१७	१८.६२	६७.७९
१०	शिल्लक व अखर्चित रक्कम	१.३३	०.१६	१.४९

कृती आराखडा सन २०२३-२४

- सन २०२३-२४ वर्षाकरीता दि.०६/०६/२०२३ रोजी केंद्र शासनाकडे राज्याचा कृती आराखडा मंजुरीस्तव सादर केला आहे.
- सन २०२३-२४ या वर्षाचा प्रस्तावित कृती आराखडा रु.५३८.४८५० कोटीचा आहे. त्यामधील लाभार्थीभिमुख योजनेकरीता मान्यताप्राप्त कृती आराखडा रु.६.८१ कोटीचा आहे.
- दि. २१.१२.२०२३ रोजी NFDB च्या PAC च्या बैठकीत, ३ मासळी मार्केट व ८ प्रजनक साठा केंद्राची शिफारस करण्यात आली आहे.

सन २०२०-२१ ते सन २०२३-२४ या वर्षामध्ये जिल्हानिहाय मंजूर प्रकल्पाची माहिती खालीलप्रमाणे आहे.

(रु. लाख)

अ.क्र.	जिल्हा	मंजूर लाभार्थी संख्या	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	लाभार्थी हिस्सा	एकूण प्रकल्प किंमत
(अ) कोकण विभाग						
१	मुंबई शहर	३१	३९४.२	२६२.८	४६०	१११७
२	मुंबई उपनगर	९१	१०६९.११	७१२.७४	१३३९.४	३१२१.२५
३	ठाणे	३३	२८९.१२५६	१९२.७५०४	३७९.५८४	८६१.४६
४	पालघर	५५	५२७.९१	३५१.९४	६७२	१५५१.८५
५	रायगड	९७	१२४०.९७५२	८२७.३१६८	१५६४.०२८	३६३२.३२
६	रत्नागिरी	१२१	११९४.९७४४	७९६.६४९६	१६९५.६६६	३६८७.२९
७	सिंधुदुर्ग	१२३	४४४.९५६४	२९६.६३७६	५९३.३१६	१३३४.९१
एकूण (अ)		५५१	५१६१.२५१६	३४४०.८३४४	६७०३.९९४	१५३०६.०८

अ.क्र.	जिल्हा	मंजूर लाभार्थी संख्या	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	लाभार्थी हिस्सा	एकूण प्रकल्प किंमत
(ब) पुणे विभाग						
८	पुणे	४१०	४९२०.५०८२	३२८०.३४८८	५७५६.४३१	१३९५७.२८८
९	सातारा	७५	७०८.२०७६	४७२.१३८४	८४८.८१४	२०२९.१६
१०	सांगली	१४९	१८०६.८३५२	१२०४.५४६८	२०६८.३२८	५०७९.७२
११	सोलापुर	९८	७३७.२५२४	४९१.५०१६	८४२.०८६	२०७०.८४
१२	कोल्हापुर	१०५	१२२०.८५	८१३.९	१४१६.७५	३४५१.५
एकूण (ब)		८३७	९३९३.६५३४	६२६२.४३५६	१०९३२.४०९	२६५८८.५०८
(क) नाशिक विभाग						
१३	नाशिक	१०४	१३५१.०४८८	९००.६९९२	१५७६.४३२	३८२८.१८
१४	जळगाव	११	९४.५१६८	६३.०११२	११०.२९२	२६७.८२
१५	नंदुरबार	७९	६९३.५४	४६२.३६	७७१.१	१९२७
१६	धुळे	११५	११३९.१६	७५९.४४	१२८०.४	३१७९
१७	अहमदनगर	२७७	३४६३.२०९६	२३०८.८०६४	४०५०.५९४	९८२२.६१
एकूण (क)		५८६	६७४१.४७५२	४४९४.३१६८	७७८८.८१८	१९०२४.६१
(ड) छ. संभाजीनगर विभाग						
१८	छ.संभाजीनगर	४२	६१७.५२	४११.६८	७२६.८	१७५६
१९	बीड	१०७	१२११.५५	८०७.७	१५३८	३५५७.२५
२०	जालना	७१	४६७.३२३२	३११.५४८८	५७३.६८८	१३५२.५६
२१	परभणी	४६	२९२.४६६४	१९४.९७७६	३३३.२९६	८२०.७४
एकूण (ड)		२६६	२५८८.८५९६	१७२५.९०६४	३१७१.७८४	७४८६.५५
(इ) लातूर विभाग						
२२	लातूर	३६	१६२.१८१६	१०८.१२४४	२१८.८९४	४८९.२
२३	धाराशिव	५२	२७६.०६२	१८४.०३८	३४३.७६	८०३.८६
२४	नांदेड	२११	२९०९.५८४२	१९३९.७२२८	३३०४.६६५४	८१५३.९७२४
२५	हिंगोली	३५	२८८.४३६८	१९२.२९१२	३४८.०९२	८२८.८२
एकूण (इ)		३३४	३६३६.२६४६	२४२४.१७६४	४२१५.४११४	१०२७५.८५२
(ई) अमरावती विभाग						
२६	अमरावती	६४	५९९.९६५२	३९९.९७६८	६७६.७४८	१६७६.६९
२७	अकोला	५४	२२०.९९४	१४७.३२६	२६७.२३	६३५.५५
२८	बुलढाणा	३९	२८५.४४४	१९०.२९६	३३१.४१	८०७.१५
२९	वाशिम	३६	१६०.६५९६	१०७.१०६४	१९४.९२४	४६२.६९
३०	यवतमाळ	७३	९०२.६२८	६०१.७५२	१०४०.१२	२५४४.५
एकूण (ई)		२६६	२१६९.६९०८	१४४६.४५७२	२५१०.४३२	६१२६.५८

अ.क्र.	जिल्हा	मंजूर लाभार्थी संख्या	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	लाभार्थी हिस्सा	एकूण प्रकल्प किंमत
(उ) नागपूर विभाग						
३१	नागपूर	३२६	२८०९.७९७६	१८७३.२२८४	३६२१.५४४	८३०४.५७
३२	वर्धा	५७	७०३.९०८	४६९.२६२	८४४.६३	२०१७.८
३३	भंडारा	९९	११८.३८८०४	७८.९१५३६	१५९.७४०१	३५७.०४३५
३४	गोंदिया	५३	११४.९८३२	७६.६४८८	१४७.६०८	३३९.२४
३५	चंद्रपुर	१८७	२४४७.०९८८	१६३१.४०९२	३०६०.२१२	७१३८.७२
३६	गडचिरोली	७०	२३४.९१४४	१५६.६०९६	२८५.४०६	६७६.९३
एकूण (उ)		७९२	६४२९.०९	४२८६.०७३४	८११९.१४०१	१८८३४.३०४
एकूण (अ+ब+क + ड+ई+उ)		३६३२	३६१२०.२८५	२४०८०.२	४३४४१.९८८	१०३६४२.४८

सन २०२०-२१ ते सन २०२३-२४ या वर्षामध्ये जास्त प्रमाणात राबविण्यात आलेल्या घटकांची माहिती खालीलप्रमाणे आहे.

(Rs. Crore)

Sr. No.	Scheme	Beneficiaries	Total Project Cost
1	Installation of Cages in Reservoirs	973	521.88
2	Biofloc culture system.	512	126.50
3	Refrigerated/ Insulated/ Motor cycle/ Three wheeler/ Live fish	827	122.78
4	Plant/storage 10-20-30-50 ton capacity	68	68.04
5	Hatcheries/ Biofloc ponds/ Rearing ponds/ Grow-out ponds/ Brackish Water/ Saline /Alkaline areas	822	52.51
6	fishing vessels	141	48.80
7	Fish Feed Mills of production Capacity of 2-8-20 ton / Day	89	45.80
8	RAS culture system.	81	19.93
9	fish retail markets/ fish kiosks/ Fish Value Add/ e-marketing	49	10.25
10	Recreational Fisheries/ testing labs/ Extension and support Services.	28	10.00
11	Open Sea cages/ Seaweed culture rafts	13	5.15
12	Ornamental fish	29	4.78
Total		3632	1036.42

सन २०२०-२१, २०२१-२२ व २०२२-२३ मधील कृती आराखड्यानुसार मंजूर झालेल्या प्रकल्पांपैकी रद्द करण्यात आलेल्या प्रकल्पाऐवजी नव्याने लाभार्थी निवडीसाठी माहे ऑक्टोबर २०२३ मध्ये जाहिरात प्रसिद्ध करून अर्ज मागविण्यात आले होते. त्यानुसार शासन मान्यतेनुसार प्रादेशिक समतोल राखण्यासाठी प्रादेशिक स्तरावर व आयुक्त कार्यालय स्तरावर लॉटरी पद्धतीचा अवलंब करून नव्याने ५५७ लाभार्थी निवडण्यात आले होते.

जिल्हा	लाभार्थी संख्या	जिल्हा	लाभार्थी संख्या	जिल्हा	लाभार्थी संख्या
मुंबई शहर	७	नाशिक	१६	अकोला	७
मुंबई उपनगर	९	नंदुरबार	१०	बुलढाणा	८
ठाणे	३	धुळे	१६	वाशिम	१
पालघर	३	अहमदनगर	२२	यवतमाळ	४४
रायगड	२९	छ. संभाजीनगर	१३	नागपुर	३८
रत्नागिरी	१३	बीड	२५	वर्धा	४
सिंधुदुर्ग	१२	जालना	१८	भंडारा	२०
पुणे	४६	परभणी	१६	गोंदिया	९
सातारा	१३	लातूर	५	चंद्रपुर	५४
सांगली	१५	धाराशिव	२३	गडचिरोली	१६
सोलापूर	१७	नांदेड	१५	एकूण	५५७
कोल्हापूर	९	हिंगोली	१		

अनु.जाती प्रवर्गासाठी विशेष कृती आराखडा केंद्र शासनास सादर करून जाहिरातीद्वारे अर्ज केलेल्या ३८६ लाभार्थ्यांना ५ घटकांतर्गत रु.१६२.०० कोटी प्रकल्प किंमतीचे प्रस्ताव मंजूर करण्यात आले आहेत.

जिल्हा	लाभार्थी संख्या	जिल्हा	लाभार्थी संख्या	जिल्हा	लाभार्थी संख्या
मुंबई उपनगर	४	अहमदनगर	६	बुलढाणा	४
पुणे	६८	छ. संभाजीनगर	३	वाशिम	४
सातारा	७	बीड	२	नागपुर	१६
सांगली	४६	जालना	२	वर्धा	१६
सोलापुर	३१	लातुर	२	भंडारा	१
कोल्हापुर	२२	धाराशिव	२	चंद्रपुर	११
नाशिक	२३	नांदेड	१०	एकूण	३८६
नंदुरबार	१	हिंगोली	१		
धुळे	१४	अमरावती	१०	अनु.जाती प्रवर्गासाठी विशेष कृती आराखडा	

मागील ४ वर्षांतील ३७४० मंजूर लाभार्थींच्या प्रकल्पांपैकी १०८ लाभार्थ्यांचे प्रस्तावाकरिता जाहिरातीद्वारे अर्ज प्राप्त झाले नाही.

मागील ४ वर्षातील माहे मार्च, २०२४ पासून २४ घटकाखाली लाभार्थींचे ९२ प्रस्ताव जिल्हा कार्यालयाकडून रद्द करण्यात आले आहेत. त्याचा तपशील खालीलप्रमाणे आहे.

अ.क्र.	विभाग	जिल्हा	जिल्हा कार्यालयाकडून रद्द केलेले प्रस्ताव
१	छ. संभाजीनगर विभाग	बीड	३
२		परभणी	४
३	लातूर विभाग	नांदेड	१
४	मुंबई विभाग	पालघर	१
५		रायगड	७
६		रत्नागिरी	७
७		सिंधुदुर्ग	४
८		ठाणे	१
९	नागपुर विभाग	भंडारा	२
१०		गडचिरोली	२
११		नागपूर	३३
१२		वर्धा	४
१३	नाशिक विभाग	अहमदनगर	११
१४		धुळे	४
१५	पुणे विभाग	कोल्हापूर	१
१६		पुणे	५
१७		सांगली	२
	एकूण	-	९२

केंद्र पुरस्कृत योजनेंतर्गत लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या घटकांचा मंजूरी तपशील

(रु.कोटी)

अ. क्र.	योजना	एकक किंमत	घटक संख्या	एकूण प्रकल्प किंमत	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	अभिप्राय
सन २०२०-२१							
	एकात्मिक जलाशय विकास करणे डिंबे जलाशय, पुणे जिल्हा	४.००	१	४.००	२.४०	१.६०	मत्स्योदयोग विकास महामंडळ अंमलबजावणी यंत्रणा म्हणून काम पाहणार आहे.

अ. क्र.	योजना	एकक किंमत	घटक संख्या	एकूण प्रकल्प किंमत	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	अभिप्राय
	मत्स्य प्रजननसाठी केंद्र उभारणी	५.००	१	५.००	३.००	२.००	प्रकल्प किंमतीमध्ये झालेली वाढ लक्षात घेता सदर प्रकल्प रद्द करणेबाबत राज्यस्तरीय समितीने शिफारस केलेली आहे.
	सागरमित्र	०.००६	१७३	१.०३८	०.६२२८	०.४१५२	४ महिन्याकरिता मानधनावर खर्च
	एकूण (अ)	-	-	१०.०३८	६.०२२८	४.०१५२	-
सन २०२१-२२							
	९ मासळी उतरविण्याच्या केंद्रावर मुलभुत सुविधा पुरविणे	२५.००	९	११४.२६	५५.९८	५८.२८	९ मासळी केंद्रापैकी ७ मासळी उतरविण्याची केंद्र मत्स्योद्योग विकास महामंडळ व २ मासळी उतरविण्याच्या केंद्रासाठी महाराष्ट्र मेरिटार्डम बोर्ड अंमलबजावणी यंत्रणा म्हणून काम पाहणार आहे.
	एकूण (ब)	-	-	११४.२६	५५.९८	५८.२८	-
सन २०२२-२३							
	कृत्रिम शैल भिती उभारणे	०.३१	१८२	५६.४२	३३.८५२	२२.५६८	१०९ कृत्रिम शैल भिती स्थापित करण्यात आल्या आहेत.
	एकात्मिक जलाशय विकास करणे अरुणावती जलाशय, यवतमाळ जिल्हा	३.४७	१	३.४७	२.०८	१.३८८	मत्स्योद्योग विकास महामंडळ अंमलबजावणी यंत्रणा म्हणून काम पाहणार आहे.
	सागरमित्र	०.०१८	१७३	३.११४	१.८६८४	१.२४५६	१२ महिन्याकरिता मानधनावर खर्च
	एकूण (क)	-	-	६३.००	३७.८०	२५.२०	-
सन २०२३-२४							
	मत्स्य प्रजननसाठी केंद्र उभारणी	५.००	८	७०.५८	२४.००	४६.५८	तांत्रिक मान्यता व निविदा प्रक्रियेची कार्यवाही सुरू आहे.

अ. क्र.	योजना	एकक किंमत	घटक संख्या	एकूण प्रकल्प किंमत	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	अभिप्राय
	मासळी बाजार उभारणी	५०.००	३	२८.९७	१७.३८	११.५९	तांत्रिक मान्यता व निविदा प्रक्रियेची कार्यवाही सुरू आहे.
	सागरमित्र	०.०१८	१७३	३.११४	१.८६८४	१.२४५६	१२ महिन्यांकरिता मानधनावर खर्च
	एकूण (ड)	-	-	१०२.६६	४३.२५	५९.४१	-
	एकूण (अ+ब+क+ड)	-	-	२८९.९६	१४३.०५	१४६.९१	-

कृती आराखडा सन २०२४-२५

- सन २०२४-२५ वर्षाकरिता दि.२५/०१/२०२४ रोजी झालेल्या राज्यस्तरीय व संनियंत्रण समितीच्या शिफारसीनुसार रु.४६६.०४ कोटीचा कृती आराखडा केंद्र शासनाकडे मंजूरीस्तव सादर केलेला आहे.
- केंद्रीय क्षेत्र घटकांतर्गत रु. ७.०० कोटी (केंद्र हिस्सा रु. ७.०० कोटी) सादर केला आहे.
- लाभार्थी हिस्सा असलेल्या घटकांतर्गत रु.२०५.९३ कोटीचा आराखडा सादर केला आहे.
- लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या घटकांतर्गत रु.२५३.११ कोटीचा आराखडा सादर केला आहे. त्याचा तपशील खालीलप्रमाणे आहे.

: केंद्रीय क्षेत्र घटकांतर्गत योजना :

(रु. कोटी)

अ.क्र.	उपघटक	योजना	एकक किंमत	घटक संख्या	प्रकल्प किंमत	केंद्र हिस्सा
१	Innovations and Innovative projects/activities, Technology demonstration including startups, incubators and pilot projects	Matsya Vahini (e-autorickshaws)	०.०३	५०.००	१.५०	१.५०
		Help Line Centre	०.५०	१.००	०.५०	०.५०
२	Training, Awareness, Exposure and capacity Building	Matsya Seva Kendra (MSK)	०.०५	१००.००	५.००	५.००
एकूण				-	७.००	७.००

: केंद्र पुरस्कृत लाभार्थी हिस्सा असलेल्या योजनेचा प्रवर्गानिहाय तपशील :

(रु. कोटी)

प्रवर्ग	लाभार्थी संख्या	एकूण प्रकल्प किंमत	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	लाभार्थी हिस्सा
General	२०५	१७.८८	४.२९	२.८६	१०.७२
SC	१०५	२०.६२	७.४२	४.९४	८.२४
ST	४९	१०.९३	३.९३	२.६२	४.३७
Women	७४९	१५६.४८	५६.३३	३७.५५	६२.५९
एकूण	११०८	२०५.९२	७१.९८	४७.९९	८५.९४

: लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना :

(रु कोटी)

अ. क्र.	घ. नं.	योजना	एकक किंमत	घटक संख्या	एकूण प्रकल्प किंमत	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	अभिप्राय
१	१.३	Integrated Aqua Park	१००.००	१.००	१००.००	६०.००	४०.००	MFDC has been appointed as nodal agency for Selecting Consultant
२	३.४	Maintenance of Dredging of existing FLCs	५.००	२०.००	१००.००	६०.००	४०.००	Revised Estimation will be submitted with help of Dredging Corporation of India Limited (DCIL)
३	४.१	Construction of State of Art Whole Sale Fish Market.	५०.००	१.००	५०.००	३०.००	२०.००	MFDC has been appointed as nodal agency for Consultant selection
४	९.१	Multipurpose Support Services- Sagar Mitra	१.८०	१७३.००	३.११	१.८७	१.२५	Additional ३५० sagar mitras of Rs.६.३० Cr has been proposed on १५.२.२४
एकूण			-	-	२५३.११	१५१.८७	१०१.२५	-

: प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजनेची ४ वर्षांतील अंमलबजावणीची फलनिष्पत्ती :

१. सन २०२०-२१ व २०२१-२२ या वर्षी देशात कोरोना-१९ या विषाणुच्या प्रादुर्भावामुळे टाळेबंदी घोषित करण्यात आली होती. परिणामी या २ वर्षांच्या कालावधीत सदर योजनेस लाभार्थींचा अल्प प्रतिसाद मिळाला होता. त्यामुळे सन २०२२-२३ मध्ये सन २०२०-२१ व २०२१-२२ चा सुधारित कृती आराखडा केंद्र शासनास सादर करण्यात आला.
२. सदर कृती आराखड्यास माहे जानेवारी, २०२३ व मार्च, २०२३ मध्ये केंद्र शासनाची प्रशासकीय मान्यता प्राप्त झाली होती.
३. त्यामुळे सदर योजनेची प्रत्यक्षात सन २०२३-२४ या वर्षापासून प्रभावी अंमलबजावणी सुरू आहे.
४. सन २०२२-२३ मध्ये या योजनेसाठीची प्रतीक्षा यादी “निरंक” करण्यात आली होती.
५. सन २०२०-२१ ते सन २०२३-२४ या ४ वर्षांच्या कालावधीत एकूण ३,६३२ लाभार्थ्यांचे प्रकल्प मंजूर करण्यात आलेले आहेत व लाभार्थी हिस्सा नसलेले ३७८ प्रकल्प केंद्र व राज्य हिस्स्याच्या सहभागाने मंजूर करण्यात आलेले आहेत.
६. ३,६३२ लाभार्थ्यांच्या प्रकल्पांपैकी एकूण १,४३० प्रकल्प १००% पूर्ण झालेले असून २२०२ प्रकल्प हे जिल्हा स्तरावर प्रगतीपथावर आहेत.
७. सदर २,२०२ प्रकल्पांपैकी अनु.जाती प्रवर्गातील ३८६ लाभार्थ्यांसाठी रु.१६२.२६ कोटींच्या प्रकल्पांना माहे मार्च, २०२४ रोजी केंद्र शासनाची प्रशासकीय मान्यताप्राप्त झालेली आहे.
८. १००% पूर्ण झालेल्या प्रकल्पांपैकी उत्पादनावर आधारित प्रकल्पातून ७,८६६ टन इतके उत्पादन झाले आहे. त्यापासून प्रत्यक्षरित्या ८,३८७ व अप्रत्यक्षरित्या ५,२९० व्यक्तींना रोजगार प्राप्त झालेला आहे.
९. मासळी पकडल्यानंतर त्याची बाजारपेठेमध्ये जलद गतीने वाहतूक करण्यासाठी लाभार्थ्यांना इन्सुलेटेड वाहन, रेफ्रिजरेटेड वाहन, तीन चाकी ई-रिक्षा व मोटरसायकलसह शितपेटी इत्यादींचा पुरवठा करण्यात आला आहे. त्यामुळे मासळीचे २०% नुकसान कमी झाले आहे. मासळीचा दर्जा चांगला राहील्याने ग्राहकांना ताजे मासे मिळण्यास मदत होत आहे.
१०. मागील ४ वर्षांमध्ये बर्फ कारखाना व शीतगृह या घटकाखाली २८ लाभार्थ्यांचे प्रकल्प पूर्ण झाले असून बर्फाचे उत्पादन २२३६.५१ मे. टनाने वाढले आहे. परिणामी मासळी बाजारपेठेमध्ये आरोग्यास पोषक असणाऱ्या स्थितीमध्ये विक्रीसाठी जात आहे.
११. गोड्या पाण्यातील मत्स्यव्यवसायाच्या विकासांतर्गत २६ मत्स्यबीज उत्पादन केंद्र मंजूर करण्यात आले असून त्यापैकी ९ मत्स्यबीज केंद्रांचे काम पूर्ण झाले आहे. त्यामुळे राज्यातील मत्स्यबीजाची मागणी व निर्मिती यामध्ये असणारे अंतर कमी होण्यास मदत झालेली आहे.
१२. केंद्र शासनाकडून मंजूर १८२ कृत्रिम शैल भितीपैकी १०९ कृत्रिम शैल भिती यशस्वीरित्या समुद्रामध्ये स्थापित करण्यात आलेल्या आहेत. त्यामुळे आगामी काळात पारंपारिक मच्छिमारांना शाश्वत मत्स्योत्पादन मिळण्यास मदत होणार आहे.

प्रकरण- ८
विभागाची महत्त्वाची फलनिष्पत्ती क्षेत्रे
(Key Result Area - K.R.A.)

सन २०२४ - २५

विभागाची महत्वाची फलनिष्पत्ती क्षेत्रे

(Key Result Area - K.R.A.)

राज्य मिशन २०२४-२५ करिता शासन पत्राद्वारे मत्स्यव्यवसाय विभागाचे खालील अभियान निश्चित करण्यात आलेले आहे.

राज्य शासनाचे मिशन २०२४-२५ अंतर्गत “भुजल मत्स्योत्पादनाची आकडेवारी शास्त्रोक्त पद्धत (Methodology) वापरून संकलित करणे” याबाबत अभियान राबविण्यात येणार आहे. सद्यः स्थितीत विभागाद्वारे भुजल मत्स्योत्पादनाची आकडेवारी सात प्रादेशिक कार्यालयाकडून तिमाही स्वरूपात गोळा करण्यात येते. त्यामध्ये जिल्ह्यातील विभागाच्या अखत्यारीत येत असलेले तलाव, पाटबंधारे, पाझर तलाव व नद्यांमध्ये होणारे मत्स्योत्पादन याचा अंदाज घेण्यात येतो.

तसेच सदर पद्धतीत सुधारणा करून भूजल मत्स्योत्पादनाची मा. कृषी आयुक्त यांच्या अधिनस्त असलेली शेततळी, मुख्य कार्यकारी अधिकारी यांच्या क्षेत्रातील जिल्हा परिषदेचे तलाव व अप्पर आयुक्त, मृदा व जलसंधारण विभाग, पुणे, औरंगाबाद व नागपूर या विभागात येणारे जलाशय, पिंजरा पद्धत व इतर स्रोतातून होणाऱ्या मत्स्योत्पादनाची आकडेवारी प्राप्त करून घेण्याकरिता गुगल फॉर्म तयार करण्यात आला आहे. त्यानुसार संबंधित विभागांना कळविण्यात आले असून सदर आकडेवारी गुगल फॉर्मद्वारे संकलित करण्यात येत आहे. परंतु, गुगल फॉर्मद्वारे संकलित करण्यात येत असलेल्या माहितीस योग्य तो प्रतिसाद मिळत नाही.

मुख्य कार्यालयाचे परिपत्रक दि. ९ मे २०२२ व दि. १३ मे २०२२ अन्वये खालील अभियान निश्चित करण्यात आलेले आहेत.

(अ) महामत्स्य अभियानांतर्गत मुख्य कार्यालयाचे परिपत्रक दि. ९ मे २०२२ नुसार कार्यवाही करण्यात आली आहे.

(ब) राज्यातील सागरी क्षेत्रामध्ये महाराष्ट्र सागरी मासेमारी नियमन अधिनियम, १९८१ अंतर्गत पावसाळी मासेमारी बंदी कालावधीची अमलबजावणी करून समुद्रातील शाश्वत मत्स्यसाठ्याचे जतन व वादळी हवामानामुळे होणारी संभाव्य जिवित व वित्तहानी टाळणेसाठी मच्छीमारांमध्ये जागरूकता अभियान व प्रशिक्षण कार्यक्रम राबविणे.

सन २०२४-२५ या वर्षाकरिता विभागाची खालील महत्वाची फलनिष्पत्ती क्षेत्रे (Key Result Area - K.R.A.) निश्चित करण्यात आलेली आहेत.

विवरणपत्र- २ - Key Result Area (KRA)

Sr. No.	KRA Point	Brief description	Targets	Progress Report upto the month of ----- 2023
1	2	3	4	5
1	Collection of information about fish production	(A) To collect accurate and comprehensive Information of inland fish production from Zilla Parishad tanks, reservoirs, Cage culture & Soil and Water Conservation Departments of Pune, Aurangabad and Nagpur Division by using google forms. (B) To collect accurate and comprehensive Information of marine fish production by using sample survey method.	1.39 Lakh MT 4.46 Lakh MT	

Sr. No.	KRA Point	Brief description	Targets	Progress Report upto the month of ----- 2023
1	2	3	4	5
2	Use of innovative method in inland fish production	Increase in fish production in inland sector by using cage culture	800 MT	
3	Development of Ornamental Fisheries	Since the unit value of ornamental fish is higher than the food fish, this sector offers good opportunity for rural and urban households to augment income. This will be achieved by establishment of 1. Backyard Ornamental fish Rearing unit (both Marine and Fresh water)	16 units	
		2. Medium Scale Ornamental fish Rearing Unit (Marine and Freshwater Fish)	8 units	
		3. Integrated Ornamental fish unit (breeding and rearing for fresh water fish)	16 units	

मुख्य कार्यालयाचे परिपत्रक दि. ०९/०५/२०२२ व दि. १३/०५/२०२२ अन्वये खालील महत्वाची फलनिष्पत्ती क्षेत्रे - Key Result Area (K.R.A) निश्चित करण्यात आलेली आहेत.

- (1) Fish Production
- (2) Fish Seed Production
- (3) Cage Culture in Inland Sector
- (4) Development of Ornamental Fisheries
- (5) Pradhan Mantri Matsya Sampada Yojana- Achievement
- (6) Development of Fishery Harbour and providing infrastructure facilities at Fish Landing Centers.
- (7) Enforcement of Maharashtra Marine Fishing Regulation Act, 1981.

प्रकरण- ९ किसान क्रेडिट कार्ड (KCC)

किसान क्रेडिट कार्ड (KCC)

प्रस्तावना :

केंद्र शासनाने अर्थसंकल्प २०१८-१९ मध्ये किसान क्रेडिट कार्ड (KCC) द्वारे, मच्छीमार व मत्स्यशेतकरी यांना खेळते भांडवल उपलब्ध करून देण्याचा निर्णय घेतला आहे. भारतीय रिझर्व्ह बँकेचे परिपत्रक क्र.आरबीआय/२०१८-१९/११२, दि.४/२/२०१९ व केंद्र शासनाचा मत्स्यव्यवसाय विभाग व केंद्र शासनाचा वित्त सेवा विभाग (DFS) यांचेमार्फत दि.१०/११/२०२१ च्या पत्रान्वये सविस्तर मार्गदर्शक सूचना व कार्यान्वयन मानक प्रणाली (SOP) निर्गमित केलेल्या आहेत.

उद्देश :

किसान क्रेडिट कार्ड (KCC) सुविधेमुळे मत्स्यशेती, कोळंबीशेती व मासेमारी इत्यादीसाठी आवश्यक अल्प मुदतीचे कर्ज उपलब्ध करून देणे.

पात्रता : (पात्र लाभार्थीचे निकष खालीलप्रमाणे आहेत.)

(अ) भूजल मत्स्यव्यवसाय व मत्स्यशेती

१. मच्छीमार, मत्स्यशेतकरी (वैयक्तिक व गट/भागीदार, शेअर क्रॉप्स, Tenant Farmers), स्वयं सहाय्यता गट, संयुक्त दायित्व गट व महिला गट.

२. लाभार्थी स्वतःचे किंवा भाडेतत्वावरती मत्स्यव्यवसायाशी संबंधित, उदा. तलाव, तळे, खुले जलक्षेत्र, रेंसवे, मत्स्यबीज उत्पादन केंद्रे, मत्स्यबीज संवर्धन केंद्रे, नौका, जाळी व इतर मासेमारी जाळीचे प्रकार इत्यादीबाबत, राज्याचे मत्स्यशेती व मत्स्यव्यवसाय आनुषंगीक उपक्रम व विशिष्ट मत्स्यव्यवसाय आनुषंगीक उपक्रम इत्यादीसाठी जिल्हा सहाय्यक आयुक्त मत्स्यव्यवसाय यांचे प्रमाणपत्र असणे आवश्यक आहे.

(ब) सागरी मत्स्यव्यवसाय

उपरोक्त अ.क्र. अ-१ मध्ये नमूद केलेल्या लाभार्थी ज्यांची स्वतःची अथवा भाड्याने घेतलेली नोंदणीकृत मासेमारी नौका, तसेच ज्यांच्याजवळ समुद्र व खाडी (Estuary) भागामध्ये मासेमारी, खुल्या समुद्र व खाडीतील (Estuary) मत्स्यशेती/समुद्रशेती व राज्यातील विशिष्ट प्रकारची मासेमारी व मत्स्यव्यवसाय आनुषंगीक उपक्रम इत्यादीसाठी आवश्यक मासेमारी परवाना/मासेमारी परवाना असणे आवश्यक आहे.

किसान क्रेडिट कार्डचे फायदे :

१. मच्छीमार/मत्स्यशेतकरी यांना रु. १.६० लक्ष पर्यंत विनातारण तसेच मच्छीमार संघ/ संस्था, बँक व मत्स्यशेतकरी यांचेमध्ये त्रिपक्षीय करार करून रु.३.०० लक्षपर्यंत अर्थसहाय्य उपलब्ध होईल.

२. संबंधित मच्छीमार / मत्स्यशेतकरी यांनी प्रथम उचललेले कर्ज फेडल्यानंतर, सदर रकमेचा उपयोग वारंवार आवश्यकतेनुसार करणे शक्य होईल.

३. मच्छीमारांना आवश्यकतेप्रमाणे मत्स्यव्यवसाय अनुषंगिक साहित्य खरेदी करता येईल.

कर्जदर :

१. जिल्हास्तरीय तांत्रिक समिती मार्फत कर्जदर राज्यस्तरीय समितीकडे प्रस्तावित करण्यात येतात. राज्यस्तरीय समितीमार्फत कर्जदर निश्चित करण्यात येतात.

२. मत्स्यव्यवसायामध्ये आवर्ती खर्चामध्ये मत्स्य/कोळंबी- बीज/मत्स्य/कोळंबी- खाद्य, सेंद्रीय व रासायनिक खते, चुना इतर आवश्यक घटक, मासेमारी व विपणनासाठी आवश्यक खर्च, इंधन/विद्युत खर्च, मजुरी, भाडेपट्टीची रक्कम इत्यादींचा समावेश आहे.

३. मासेमारी करण्यासाठी आवश्यक असलेल्या खर्चामध्ये इंधन, बर्फ, मजुरी, मासे उतरविणे इत्यादी बाबींचा समावेश असेल.

सन २०२४-२५ साठी राज्यस्तरीय समितीने निश्चित केलेले कर्जदर खालील प्रमाणे

अ. क्र.	मत्स्यव्यवसाय व्यवस्थापन खर्च	सन २०२४-२५ करिता मत्स्यव्यवसायासाठी निश्चित केलेले कर्जदर (रुपये)
१	प्रति हेक्टर शेततळे सर्व जाती मत्स्यपालन	५,००,०००
२	नदी तलावामध्ये छोट्या नावेच्या सहाय्याने मासेमारी करणे	८०,०००
३	निमखारे पाण्यातील मत्स्यपालन प्रति हेक्टर सर्व जाती	३,००,०००
४	निमखारे पाण्यातील कोळंबी संवर्धन प्रति हेक्टर (माशांच्या इतर जातीसह)	३,००,०००
५	ट्रॉलर मासेमारी नौका	३,००,०००
६	पर्ससीन मासेमारी नौका	३,००,०००
७	गिलनेटर मासेमारी नौका	३,००,०००
८	यांत्रिक मासेमारी नौका	१,५०,०००
९	बिगर यांत्रिक मासेमारी नौका	८०,०००
१०	शोभिवंत मत्स्यपालन (रु.३.०० लाख भांडवली किंमत)	१,००,०००
११	शोभिवंत मत्स्यपालन (रु. ८.०० लाख भांडवली किंमत)	१,५०,०००
१२	शोभिवंत मत्स्यपालन (रु.२५.०० लाख भांडवली किंमत)	३,००,०००
१३	गोड्या पाण्यातील मत्स्यव्यवसाय	२,००,०००
१४	पिंजरा पद्धतीने मत्स्यपालन (प्रति पिंजरा)	५०,०००

व्याज सवलत :

सर्वसाधारणपणे व्याजदर ७% प्रती वर्ष इतका निश्चित करण्यात आला आहे. जे मच्छीमार/मत्स्यकास्तकार विहित कालावधीमध्ये कर्जफेड करतील, त्यांना केंद्र शासनाकडून ३% व्याजदरावर सवलत मिळणार आहे. त्यामुळे फक्त ४% दरानेच परतफेड करावी लागेल.

आवश्यक कागदपत्रे :

(१) विहित नमुन्यातील अर्ज

(२) ओळखीचा पुरावा.— स्वतः साक्षांकीत केलेले निवडणूक ओळखपत्र/वाहन परवाना/पॅन कार्ड /आधार कार्ड/पासपोर्ट/ शासकीय यंत्रणेने अदा केलेले छायाचित्र ओळखपत्र.

(३) वास्तव्याचा पुरावा.— अलिकडच्या काळातील दुरध्वनी देयक/विज देयक/व्यवसायकर पावती (दोन महिन्यांपेक्षा जुने नसावे)/निवडणूक ओळखपत्र/आधार कार्ड/पासपोर्ट/ शासकीय यंत्रणा/ग्राम पंचायत/महानगर पालिका यांनी अदा केलेले प्रमाणपत्र.

(४) अलिकडच्या काळातील तीन पासपोर्ट साईज फोटो, सहा महिन्यापेक्षा जुने नसावेत.

(५) सातबारा उतारा आणि ८-अ आवश्यकता असल्यास

अर्ज करण्याची पद्धत :

सदर योजनेचे विहित नमुन्यातील अर्ज हे संबंधित सहाय्यक आयुक्त, मत्स्यव्यवसाय यांच्या कार्यालयामार्फत स्थानिक बँकेत पाठविले जातात किंवा स्थानिक मच्छीमार आपल्या स्थानिक बँकेत किसान क्रेडिट कार्ड करिता परस्पर अर्ज करू शकतात. केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सुचनानुसार परिपूर्ण अर्जावर बँकामार्फत १५ दिवसांमध्ये कार्यवाही होणे अपेक्षित आहे.

प्रकरण- १०

केंद्र सरकारच्या श्रम व रोजगार विभागाच्या
पोर्टलवर मत्स्यव्यवसाय कामगार, मत्स्यविक्रेते
यांची नोंद करणेबाबत.

केंद्र सरकारच्या श्रम व रोजगार विभागाच्या पोर्टलवर मत्स्यव्यवसाय कामगार, मत्स्यविक्रेते, मत्स्यव्यवसाय व मत्स्यव्यवसाय आनुषंगिक कामांशी प्रत्यक्ष सहभाग असलेले कामगार यांची नोंद करणेबाबत.

भारतीय कृषि अनुसंधान परिषद अंतर्गत केंद्रिय सागरी मत्स्यिकी संशोधन संस्थेच्या सागरी मत्स्यव्यवसाय जनगणना - २०१६ नुसार सागरी जिल्ह्यातील मच्छीमारांची लोकसंख्या ३,६४,८९९ इतकी असून क्रियाशील मच्छीमार संख्या ७६,९२८ इतकी आहे, ५६,५५३ व्यक्ती मासळी विक्रीचा व्यवसाय करीत आहेत. मत्स्यव्यवसायाशी आनुषंगिक व्यवसायामध्ये उदा. जाळी विणणे, मासळी प्रक्रिया करणे, कोळंबीचे कवच साफ करणे, मत्स्यकामगार व इतर बाबीमध्ये व्यवसाय करीत असलेल्या व्यक्तींची संख्या ५०,३४१ इतकी आहे. सदर व्यक्तींची एकूण संख्या १,८३,८२२ इतकी आहे. तसेच भूजल संस्थामधील सभासदांची संख्या ३,३२,६३६ इतकी असून निमखारे पाणी क्षेत्रातील मत्स्यशेतकऱ्यांची संख्या ३६० इतकी आहे.

केंद्र सरकारच्या श्रम व रोजगार विभागाच्या पोर्टलवर मत्स्यव्यवसाय कामगार, मत्स्यविक्रेते, मत्स्यव्यवसाय व मत्स्यव्यवसाय आनुषंगिक कामांशी प्रत्यक्ष सहभाग असलेले कामगार यांची नोंद करणे आवश्यक आहे. तरी केंद्रशासनाच्या श्रम व रोजगार विभागाच्या <https://register.eshram.gov.in/#/user/self> या पोर्टलवर मत्स्यव्यवसायाशी संबंधित कामगारांचे आधार क्रमांक, मोबाईल क्रमांक बँकेचे तपशील इत्यादी माहितीसह मत्स्यकामगारांनी स्वतः नोंदणी करणे आवश्यक आहे. मत्स्यकामगारांचे वय १६-५९ असणे आवश्यक आहे.

सागरी, भूजल व निमखारेपाणी क्षेत्रातील सर्व मत्स्यकामगारांची नोंद उपरोक्त पोर्टलवर करण्यासाठी प्रादेशिक व जिल्हा कार्यालयांमार्फत व्यापक प्रसिद्धी देण्यात येते. यासाठी स्थानिक रेडीओ/टिव्ही/वर्तमानपत्र, बाह्य माध्यमे (Out Door Media), सामाजिक माध्यमे (social media) Agriculture Technology Management Agency (ATMAs), Krishi Vigyan Kendra (KVKs), Common service centres (CSCs), State Rural Livelihood Mission (SRLM), Panchayati Raj Institutions (PRIs) इत्यादी संस्थांचा वापर केला जातो.

मत्स्यकामगारांनी उपरोक्त प्रमाणे नोंदणी केल्यास त्यांची नोंदणी केंद्र सरकारच्या श्रम व रोजगार विभागाच्या पोर्टलवर होत असल्यामुळे त्यांना केंद्र व राज्य शासनाच्या विविध योजनांचा व नविन योजनांचा लाभ देणे शक्य होईल.

ई-श्रम कार्ड

प्रस्तावना :

केंद्र शासनाच्या श्रम व रोजगार विभागामार्फत “ई-श्रम पोर्टल” तयार करण्यात आलेले असून मत्स्यव्यवसाय कामगार, मत्स्यविक्रेते, मत्स्यव्यवसाय व मत्स्यव्यवसाय आनुषंगिक कामांशी प्रत्यक्ष सहभाग असलेले कामगार यांची नोंद करणे शक्य आहे.

पात्रता :

मत्स्यव्यवसाय, मत्स्यशेती क्षेत्रातील मच्छीमार व मत्स्यमुल्य साखळी (Fisheries Value Chain) इत्यादीमध्ये समाविष्ट असलेले मत्स्यकामगार, ज्यांची वयोमर्यादा १६ ते ५९ वर्ष असावी व जे Employee's State Insurance (ESI), Employee's Provident Fund Organization (EPFO) चे सभासद नाहीत सार्वजनिक क्षेत्रातील उपक्रम (PSUs) व शासन सेवेतील कर्मचारी व आयकर भरणारे (Income Tax Payee) नसावेत.

- पोर्टल :- <https://register.eshram.gov.in/#/user/self> किंवा www.eshram.gov.in
- ई-श्रम कार्ड चे फायदे :
- सदर पोर्टलमध्ये असंघटीत मजूर, मच्छीमार, मत्स्यशेती व मत्स्यआनुषंगिक कामामध्ये समावेश असलेले मजूर इत्यादींची एकत्रीत माहिती आधार नंबरशी जोडून अपलोड करण्यात येते.
- जे कामगार या पोर्टलवर नोंदणी करतील त्यांना प्रधानमंत्री सुरक्षा विमा योजनेअंतर्गत व्यक्ती मृत झाल्यास रु.२.०० लक्ष व कायमस्वरूपी अपंगत्व आल्यास रु. १.०० लक्ष देण्याचे प्रावधान आहे.
- असंघटीत कामगारांना सामाजीक सुरक्षा योजनांचे फायदे या कार्ड मार्फत देण्यात येणे शक्य होईल.
- पोर्टलवरील डेटाबेस हा अचानक उध्दभवणाऱ्या व कोव्हिड-१९ विषाणू सारख्या जागतिक महामारी /राष्ट्रीय आपत्तीमध्ये सहाय्यासाठी वापरता येणे शक्य होईल.
- आवश्यक कागदपत्रे :
- कामागारांचे आधार कार्ड क्रमांक.
- मोबाईल क्रमांक (प्राधान्याने आधार कार्डशी लिंक असलेला असावा).
- बँकेचे तपशील - खाते क्रमांक/ IFSC कोडसह .
- (टिप- एखाद्या मत्स्यकामगाराकडे आधार कार्डशी लिंक असलेला मोबाईल क्रमांक नसल्यास ती व्यक्ती जवळपास असलेल्या “आपले सरकार सेवा केंद्रामध्ये” नोंदणी करू शकतात.)
- पोर्टलवर नोंदणी करण्याची पद्धत :-
- राज्यातील मत्स्यकामगार स्वतः या पोर्टलवर नोंदणी करू शकतात अथवा जवळच्या “आपले सरकार सेवा केंद्र - Common Service Centers (CSCs)” सरकार सेवा केंद्रामध्ये मोफत नोंदणी करू शकतात.
- राष्ट्रीय मदत क्रमांक -१४४३४
- अधिक माहितीसाठी eshram.pmu-mole@gov.in या ई-मेलवर व मत्स्यव्यवसाय विभागाच्या जिल्हा कार्यालयाशी संपर्क साधावा.